

# UDÁLOSTI

NA VUT

1 2024/2025



TÉMA: UMĚNÍ

125 VYSOKÉ UČENÍ  
1899-2024 TECHNICKÉ  
V BRNĚ

ERNEST NAGEL – JAMES R. NEWMAN

# GÖDELŮV DŮKAZ

V edici Quantum Nakladatelství VUTIUM vychází aktualizované a rozšířené vydání knihy Ernesta Nagela a Jamese R. Newmana Gödelův důkaz. Autoři nabízejí čtivý a jednoznačný výklad hlavních myšlenek Gödelova objevu. Kniha je nově opatřena doslovem Alexandra Meduny, zaměřeným na brněnský kontext života a díla Kurta Gödela.

V edici Quantum již vyšly publikace věnované Albertu Einsteinovi a Erwinu Schrödingerovi.



## UDÁLOSTI NA VUT

### Čtvrtletník VUT:

vydává Vysoké učení technické v Brně  
IČO 00216305  
Nakladatelství VUTIUM  
Reg. č. MK ČR E 7521  
ISSN 1211–4421.

### Vydání připravila:

Jana Novotná  
tel.: 541 145 345  
janek@vutbr.cz

### Redakční rada:

Ladislav Janíček (rektor),  
Miroslav Doupovec (prorektor),  
Kamil Gregorek (kancléř), Milan  
Houser (prorektor), Jana Kořínková  
(ředitelka Nakladatelství VUTIUM),  
Anna Kruljácová (kancelář rektora,  
SKAS), Daniela Němcová (kvestorka),  
Tomáš Opravil (místopředseda  
AS VUT), Iveta Šimberová (pro-  
rektorka), Martin Weiter (prorektor)

### Adresa redakce:

Nakladatelství VUTIUM  
Kolejní 4, 612 00 Brno  
redakce@vut.cz, www.vutbr.cz

### Design: Nakladatelství VUTIUM

### Sazba: Jan Janák

### Foto na obálce: Štěpánka Trčková

### Tisk: Litera, Brno

Číslo 1 | 2024/2025 XXXV. ročník  
Vychází 11. 10. 2024

Své připomínky, tipy a návrhy  
posílejte na: redakce@vutbr.cz  
Uzávěrka dalšího čísla  
je 25. 11. 2024

NEPRODEJNÉ!



## ÚVODNÍ SLOVO



Milé čtenářky, milí čtenáři,

do rukou se vám dostává číslo, jehož prostřednictvím chceme upozornit na to, že VUT není jen ryze technickou univerzitou, ale místem, kde se věda a technika od počátku propojuje s uměleckou činností. Tyto oblasti se vzájemně obohacují, jejich interakce otevírají dveře novým formám výzkumu i originálním řešením.

Synergie vědy a umění činí z VUT unikátní instituci, kde tvůrčí činnost nemá striktní oborové hranice. Realizují ji kolegyně a kolegové v oborech výtvarného umění, architektury a designu, stejně jako IT specialisté nebo pedagožky a pedagogové v oblasti strojíňho inženýrství, matematiky, chemie, fyziky a dalších oborů. Právě podporu mezioborové komunikace pak chápou jako jednu z nejdůležitějších příležitostí a výzev nejen pro akademické pracovníky, ale především pro studentstvo VUT.

V letošním roce si připomínáme 125. výročí založení C. k. české vysoké školy technické v Brně, na jejímž chodu se hned od počátků podíleli i představitelé umělecké scény. Hned v roce 1899, kdy škola vznikla, to byl malíř Hanuš Schwaiger jako jeden z prvních čtyř řádných profesorů nově zřízené instituce. K dalším výtvarným umělcům, kteří na univerzitě pedagogicky působili, patřili například malíř Ferdinand Herčík nebo sochaři Václav Hynek Mach a Vojtěch Eduard Šaff.

V jejich odkazu úspěšně pokračují naši současní pedagogové, pedagožky i samotní studující, kteří společně dělají dobré jméno VUT v oblasti výtvarného umění, architektury a designu. Nejen o nich je toto vydání Událostí.

Milan Houser  
prorektor VUT

**OBSAH**

**SLOVO REKTORA** 4  
Proč si myslím, že technické univerzitě umění sluší



**SVĚTELNÝ DESIGN** 8  
**Visualove: Prší, mrzne, a přesto přijdou tisíce lidí**

**KRÁTKÁ ZPRÁVA** 11



**DIVADLO** 12  
**Chemická opera: Když se věda potká s uměním**

**KRÁTKÁ ZPRÁVA** 14



**HERNÍ PRŮMYSL** 15  
**VUT může sehrát výraznou roli v herním vývoji v ČR**

**HUDEBNÍ VĚDA** 18  
Projekt Paměť zvuku spojuje technický a muzikologický pohled na hudbu



**ARCHITEKTURA** 21  
**Marek Štěpán: Dnes jsem svobodnější a trochu okoralejší**

**KRÁTKÉ ZPRÁVY** 24

**HUDEBA** 25  
Pavel Rajmic: Hudba pomáhá formovat osobnost

**KRÁTKÁ ZPRÁVA** 27

**MUZEOLOGIE** 28  
Neviditelná značka ochrání vzácné archiválie i umělecké tisky

**FOTOREPORTÁŽ** 30  
Studenti FA představili novou vizi pro Zábředovice

**PAMÁTKOVÁ PÉČE** 32  
Geodeti z VUT zachraňují kulturní památky



**AUDIOVIZE** 35  
**Jiří Suchánek: Technologie bystří naše smysly**

**ARCHITEKTURA** 38  
Architektura je životně závislá na dialogu

**SOCHAŘSTVÍ** 42  
Technologie mě inspirují, ale záměrně jdu proti nim

**HODNOCENÍ UMĚLECKÝCH VÝSTUPŮ** 45  
RUV a FUČ: Cesta ke zrovnoprávnění umění na českých univerzitách



**DIGITÁLNÍ SOCHAŘSTVÍ** 48  
**V ateliéru sochařství FaVU mají 3D technologie pod kůží**

**KRÁTKÁ ZPRÁVA** 51

**SFRAGISTIKA** 52  
Na letošním světovém setkání medievistů v Leedsu mělo zastoupení i VUT



**NOVÁ MÉDIA** 55  
**Vašulka Kitchen Brno: Technologie jako prostředek kreativity**

**KRÁTKÁ ZPRÁVA** 57

**SOFTWARE** 58  
Nejlepší nápad je mít spoustu nápadů



**DESIGN** 61  
**Umění ve službách funkční podstaty**

**OBSAH**



**HISTORICKÉ STAVBY** 64  
**Výzkum cihel nabízí poutavé přesahy do historie a umění**

**KRÁTKÁ ZPRÁVA** 67

**DĚJINY UMĚNÍ** 68  
První umělci na VUT

**ŽENA Z VUT** 72  
Jana Kořínková: Naprostý základ je ve spolupráci

**MARKETING** 75  
V agentuře Cognito se kreativita prolíná s technikou

**KRÁTKÁ ZPRÁVA** 77



**KREATIVNÍ PRŮMYSLY** 78  
**KUMST: Učíme studenty kreativních oborů podnikat**

**HUDEBA** 81  
Klára Wodehn mezi pokojíčkovým rapem a cenou Vinyla

**KRÁTKÁ ZPRÁVA** 83

**FOTOREPORTÁŽ** 84  
Fotografové U3V vidí svět jinýma očima

**HUDEBA** 86  
Ari Dvořáků: Hudba je matematika



**SBOROVÝ ZPĚV** 89  
**Zpíváte rádi? Staňte se členem pěveckého sboru Vox luvenalis!**

**CENNOSTI Z VUT** 92  
Metalický šperk brněnské techniky

**STUDENTI STUDENTŮM** 95  
Studentské spolky připravují...

**KALENDÁRIUM** 96  
Kalendář akcí

# PROČ SI MYSLÍM, ŽE TECHNICKÉ UNIVERZITĚ UMĚNÍ SLUŠÍ

**Stále výraznější segment tvůrčí činnosti na naší univerzitě představuje vedle vědeckého výzkumu činnost umělecká. Umění a související tvůrčí činnost se u nás rozvíjí hned na čtyřech fakultách, ať již jde o umění krásná nebo umění užitá.**

LADISLAV JANÍČEK / FOTO MICHAL MYŠKA

Z krásných umění, respektive z volného umění, jsou to malba, sochařství, fotografie, grafická a multimediální tvorba na Fakultě výtvarných umění (FaVU). Specifické postavení má pak architektura jednak na Fakultě architektury (FA), jednak na Ústavu architektury Fakulty stavební. Užité umění je pak na naší univerzitě zastoupeno především průmyslovým či produktovým designem, který má svoje místo na Ústavu konstruování Fakulty strojního inženýrství, ale rozvíjí se také v různých produktových aplikacích na ostatních fakultách, zejména na FaVU a FA. Na uměleckých výstupech se samozřejmě podílejí všechny fakulty a jejich ústavy či ateliéry, ale zcela dominantní podíl na nich má FaVU.

O tom, že se umělecké činnosti na naší univerzitě daří a nabrala na síle, svědčí dosahované výstupy a jejich hodnocení. Jakkoliv nejsme uměleckou akademií, Registr uměleckých výstupů, tzv. RUV, hodnotí za poslední dva roky VUT jako univerzitu s druhým nejvyšším počtem získaných bodů ze všech veřejných vysokých škol v České republice, a to zejména díky excelentním výsledkům FaVU. Tyto výsledky se promítají i do rozpočtu fakulty, který navzdory stagnaci financování poslední dva roky meziročně významně rostl zejména v ukazateli K i získávaném podílu

z Fondu umělecké činnosti. Svůj díl na RUV bodech pak má samozřejmě také architektura a design. A je to také umělecký výzkum (artistic research), nebo lépe výzkum uměním, který na naší univerzitě získává svoje platné místo jako způsob poznávání světa. Svědectvím jeho rozvoje je i zvyšující se podíl získávaných RIV bodů v našich uměleckých oborech.

Umělecká činnost na naší univerzitě zaujímá významné místo nejen díky kvalitním uměleckým výstupům, nýbrž i v propojení s technikou a technologiemi. Právě toto propojení propůjčuje nevšední rozměr i konkurenceschopnosti naší univerzity. Symbióza technických a výtvarných oborů dává vznikat skutečně zajímavým aplikacím a originálním výsledkům. Příkladem je třeba oblast herního průmyslu, která na FaVU nalezla důležité místo a která jí dává marketingový i konkurenční potenciál. I díky zapojení FaVU ve spolupráci s Fakultou informačních technologií do podnikatelského ekosystému herního průmyslu, kde se pojí výtvarné umění s informačními technologiemi, se město Brno stalo skutečně významným mezinárodním centrem tohoto průmyslového odvětví.

Na Fakultě elektrotechniky a komunikačních technologií se zase ve spolupráci s Janáčkovou akademií múzických umění či Ústavem

hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity podílíme na realizaci studijního programu určeného ke vzdělávání zvukových specialistů v oboru hudebním. Uplatnění nejen v technické, ale také v umělecké praxi nachází rovněž 3D tisk, a byť je možná využití jeho výstupů motivováno různým aplikačním účelem, i naši přední umělci pomocí 3D tisku tvoří unikátní umělecká díla. Stejně tak je tomu například s použitím robotických systémů a obráběcích technologií pro laserové či mechanické gravírování. A tak na VUT naši umělci vedle klasické umělecké tvorby experimentují také s technologiemi snad ve všech oblastech výtvarného umění.

Jako univerzita jsme se významně zapojili rovněž do vzniku kreativního inkubátoru ve spolupráci s Jihomoravským krajem a Jihomoravským inovačním centrem. Tento inkubátor, kterému se dostalo názvu KUMST, nalezl svoje sídlo v našem objektu v Údolní 19. Jeho účelem je podporovat rozvoj podnikání v oblasti kreativního průmyslu v Brně. Kolem tohoto inkubátoru se zrodil celý ekosystém ve smyslu komunity jednotlivců i podnikajících subjektů, který nazýváme kreativní hub a který v inkubátoru soustředí a rozvíjí kreativní činnosti napříč různými obory včetně oborů technických. Kreativní inkubátor, na

jehož činnosti i využívání se podílejí zejména FaVU a FA, je příležitostí pro prezentaci výstupů tvůrčí činnosti v umění, ale rovněž pro jejich transfer do komerční praxe a podnikání. O podnikatelském potenciálu umění svědčí i skutečnost, že například v soutěži Pojď podnikat! určené pro naše studenty vznikly a byly oceněny skvělé podnikatelské záměry, které dostaly příležitost transferu do praxe.

V souvislosti s uměleckou činností je třeba vyzdvihnout její přínos zejména v oblasti vzdělávání. Žádaný profil absolventa technické univerzity ze strany zaměstnavatelů, zejména v průmyslu, stále více zdůrazňuje kromě znalostí s interdisciplinárním přesahem potřebu inženýrského myšlení. To se samozřejmě vedle myšlení kritického vyznačuje také tvořivostí a představivostí, což vše dohromady umožňuje uchopovat technická zadání a hledat jejich inovativní řešení.

Zatímco rozvoj racionálního, exaktního myšlení je spojován především s obory technickými a přírodovědnými, emocionalita, intuice či představitost, které jsou tolik potřebné pro tvořivost, jsou spojovány zase s obory humanitními, a zejména uměleckými. Samozřejmě je to talent a nadání, které zásadně determinují tyto stránky osobnosti člověka. Úlohou vzdělávání je však rovněž takové myšlení rozvíjet a optimálně propojovat. A k tomu vytváří spojení technického a uměleckého světa na naší univerzitě ideální prostředí.

**SYMBIÓZA TECHNICKÝCH A VÝTVARNÝCH OBORŮ DÁVÁ VZNIKAT ZAJÍMAVÝM APLIKACÍM A ORIGINÁLNÍM VÝSLEDKŮM.**

Jakkoliv se tak možná na první pohled umění a inženýrství zdá být na opačných stranách spektra lidské činnosti, z hlediska myšlení a přístupu k poznávání světa mají mnoho společného. Jedno se vyznačuje racionální exaktností, analytičností a tendencí formulovat jednoznačná řešení a jimi algoritmizovat svět. To druhé sází více na vnímání působení světa a dění v něm a jejich reflexi v umělecké tvorbě. To vyžaduje schopnost citlivě vnímat a vcítovat se do okolního dění a vnitřní obrazy



jím vyvolané transformovat do uměleckého díla, ať je tímto dílem obraz, socha, hudba, poezie či literární dílo.

Z pohledu inženýra lze přitom vyslovit tezi, a znalci a kritici umění nechť prominou toto přirovnání, že technický výkres a obraz mají mnoho společného. V případě technického výkresu jde o dílo, které je výsledkem tvůrčí činnosti. Je nabitě informací a sdělením srozumitelnými vybrané společnosti těch, kteří je umějí číst. Stejně tak umělec do obrazu vtěluje sdělení, které někdy třeba jen pár tahy štětce či tvarem výtvarného díla geniálně vyjádří, a informace v díle obsažená je také čitelná jen určitému okruhu znalců. Neurazíme tedy snad umění tím, když prohlásíme, že i technický výkres svým provedením leckdy svou estetickou hodnotou dokáže být tak trochu uměleckým dílem, byť jím v pravém slova smyslu samozřejmě není.

V souvislosti s výše uvedeným lze vyslovit další tezi. Protože svět je v rovnováze, není náhoda, že se na naší technické univerzitě přirozeně rozvinuly obory umělecké, a to umění výtvarné, architektura či design. Je to možná i proto, že protiklady se přitahují. Umělecké myšlení jako by přirozeně vyvažovalo exaktní profil myšlení technického. Výtvarné umění přitom bylo na naší univerzitě jejího vzniku, kdy zde působil na počátku 20. století kutnohorský rodák, malíř a předchůdce tehdy rodícího se secesního umění Felix Jenewein (1857–1905). Na počátku naší univerzity, která letos slaví 125 let, stály obory stavební, jejichž

nedílnou součástí byla tehdy architektura. A právě zde se zrodilo výtvarné umění v kabinetu, který vedl právě Felix Jenewein.

Osobnost člověka vyjadřuje mimo jiné také způsob myšlení a uvažování. Pokud vedle sebe na naší univerzitě existují obory, které rozvíjejí oba styly myšlení, technický i umělecký, pak jejich přítomnost a blízkost vytváří příležitost pro jejich interakci a prorůstání prostřednictvím komunikace a spolupráce jak akademických pracovníků, tak i výzkumníků a umělců. Vzniká tak ale hlavně prostor pro všestranný rozvoj osobnosti našich studentů. Ať již se tato mezioborová komunikace a spolupráce rozvíjí ve vztazích formálních nebo neformálních, na reálných projektech či jen při prostém setkávání se, utváří se tak jedinečné prostředí pro nacházení unikátních a kreativních řešení. V konečném důsledku se výslednice tohoto prorůstání světa techniky a umění a s ním související zkušenost promítá do kultury organizace.

Kulturu organizace lze z hlediska manažerského chápat jako kvalitu vztahů, postojů a přístupů lidí k práci, k řešení úkolů či jako charakter vztahů mezi lidmi samotnými a vztahů lidí k organizaci. Kultura organizace pak zase zpětně ovlivňuje způsob myšlení a rozhodování a projevuje se v chování organizace. Organizační chování pak vytváří určitý obraz organizace či instituce navenek. Právě tento obraz je alchymickou směsicí názorů, postojů, postupů, přístupů, vztahů, ale i přijímaných hodnot, vzorů,

zaužívaných zvyků, stereotypů, prováděných rituálů aj., které činí organizaci jedinečnou.

Jakkoliv je legislativní rámec, kterým se řídí univerzity v České republice, stejný, jsou dobře patrné rozdíly v organizačním chování různých univerzit právě díky jejich vnitřní kultuře. Pro příklad nemusíme chodit daleko, když se zamyslíme třeba nad rozdílným obrazem, který prezentují navenek univerzity složené z přírodovědných, lékařských a humanitních oborů vesměs filozofické, sociologické či pedagogické povahy, a srovnáme je s obrazem naší univerzity.

Je proto zajímavé využít na naší univerzitě jedinečné příležitosti propojení technického a uměleckého myšlení, která představují zřejmě krajní polohy spektra uvažování, na jedné straně výsostně „exaktního“ a na druhé bytostně „tvořivého“. Vzniká tím příležitost generovat unikátní výsledky a inovativní řešení, ať již umělecké nebo technické povahy, které svou jedinečností přinášejí nebo mohou přinášet univerzitě a jejím fakultám a ústavům příležitost získávat konkurenční výhodu a přispívat k budování obrazu naší univerzity nejen jako stroze technické, ale i jako vnímavé a citlivé ke společenským potřebám i potřebám člověka, jehož osobnost umění přirozeně obohacuje. Koneckonců technika a její výstupy jsou tu především pro lidi, a proto se tento rozměr myšlení a zkušenosti snažíme zprostředkovávat i našim studentům. To, že naši studenti mají například příležitost působit v univerzitním pěveckém sboru Vox luvenalis, který v příštím roce oslaví 25 let od svého zakotvení na univerzitě, je příkladem vytváření podmínek pro rozvoj osobnosti našich studentů i v uměleckém projevu.

**PRORŮSTÁNÍ SVĚTA TECHNIKY A UMĚNÍ A S NÍM SOUVISEJÍCÍ ZKUŠENOST SE VÝSLEDNĚ PROMÍTÁ I DO KULTURY ORGANIZACE.**

Dokladem přirozeného spojení obou stylů myšlení, tedy technického a uměleckého, je třeba obor architektury, který se jako jeden z nejstarších oborů lidské činnosti vyskytuje na pomezí umění a inženýrství a na naší univerzitě má

tradiční zastoupení. V mezinárodním oborovém hodnocení žebříčku QS zaujímáme s 201.–240. místem v oboru architektury nejvyšší postavení mezi všemi našimi technickými obory. Osobnosti jako Bohuslav Fuchs nebo Ivan Ruller jsou dnes neodmyslitelně spjaty s kulturním odkazem naší univerzity. Bohužel si někdy nevíme rady, kam vlastně architekturu zařadit, zdali více k technickým, nebo uměleckým oborům. Frascati manuál architekturu řadí poněkud schematicky pod obor stavebnictví, což by si nepochybně zasloužilo přehodnocení ve smyslu jejího vyčlenění jako samostatného oboru. Snažíme se to prosazovat.

**UMĚNÍ NÁM UMOŽŇUJE POZNÁVAT SVĚT JINAK, DOPLŇUJE A VYVAŽUJE NAŠE MYŠLENÍ, UČÍ NÁS MYSLET JINÝM ZPŮSOBEM.**

Někdy nám technikům, stejně jako třeba přírodovědcům, není v důsledku exaktnosti našich oborů a soustředěnosti na technickou podstatu výsledků vlastní schopnost jejich prezentace. Občas tuto potřebu dokonce i podceňujeme nebo nedbáme na její formu. Někdy je to možná dáno i přirozenou pokorou a skromností, která technikům brání prezentovat dosažené výsledky, pokud ještě nejsou bezpečně potvrzeny a ověřeny. Z manažerského hlediska je však nejen obsah, ale i forma prezentace výsledku, a někdy již i jeho záměr, důležitá, a to jak po stránce technické, tak estetické. Pokud není takový záměr zrovna předmětem obchodního tajemství, pak je totiž včasná a vhodná prezentace výsledků i její působivost důležitou součástí prosazování se v dnešním světě. Design našich výsledků, jejich prezentace a koneckonců i jejich slovní interpretace a srozumitelnost je svým způsobem také uměním. O důležitosti takové prezentace se přesvědčujeme i při popisování výsledků třeba pro hodnocení v modulu M1 metodiky M17/25+, kde někdy i ztrácíme, protože popis a prezentaci nepovažujeme za tak důležité jako výsledek samotný. Umělecké obory přitom primárně staví především právě na umění prezentace děl a výsledků tvůrčí činnosti, a proto je možné se vzájemně inspirovat a učit, případně i spolupracovat na designu výsledků

a jejich prezentaci. Pokud si tedy propojení technického a uměleckého vpustíme do našeho vědomí a přijmeme je v jejich přirozenosti, byť jsou jejich cíle na první pohled odlišné, může to významně přispívat k vytváření jedinečného obrazu naší univerzity.

Do toho všeho dnes až neuvěřitelným způsobem navíc umělá inteligence, a to nevýmáje umělé výtvarné, hudební či multimediální formy, o umění slovesném ani nemluvě. Nástroje umělé inteligence jsou, a do budoucna zřejmě budou, stále dostupnější, rychlejší a technicky dokonalejší ve všech svých výstupech a formátech a bude obtížné její „produkty“ laicky vůbec rozpoznat. Věřme však a doufejme, že nikdy tyto nástroje nenahradí přirozenost vnímání, cítění a myšlení člověka. Zvláště v umění, které má vedle vytváření „krásna“ především reflektovat dění ve společnosti, zobrazovat, ale i odhalovat, reagovat a přinášet podněty na události a tak poznávat svět.

Myšlím si, že technické univerzitě umění sluší. Neboť nám dává příležitost poznávat svět jinak, doplňuje a vyvažuje naše myšlení, učí nás myslet i jiným způsobem, je odvážné a nebojí se vyjádřit svůj názor, kdykoliv je třeba, nastavuje zrcadlo, a když je nejhůře, bojuje za nás svými abstraktními paralelami a metaforami, kterým rozumíme lépe než ti, o nichž jsou. Protože bez umění by byl svět jen smutným shakespearovským sonetem 66.

**Summary:**

**In addition to scientific research, artistic activities are an increasingly significant segment of the creative activity at Brno University of Technology. Art and related creative work, be it in fine or applied arts, are developed at four of the university's eight faculties. Interconnecting technical and artistic approaches greatly contributes to developing the unique image of the University.**



# VISUALOVE: PRŠÍ, MRZNE, A PŘESTO PŘIJDOU TISÍCE LIDÍ

Jak správně číst název multimediálního dua VISUALOVE? Jakkoliv. Janu Machátovi a Michalu Oklešťkovi na tom nezáleží, hlavně když se lidi dobře baví. A daří se jim to už víc než 10 let. Ať jde o nasvícení a stage taneční party, audiovizuální instalaci v brněnských vodojemech nebo nafukovací modely planet, které každoročně přitáhnou k brněnské hvězdárně desítky tisíc lidí z celé republiky i ze zahraničí.

TEREZA CINKA / FOTO VÁCLAV KONÍČEK A ARCHIV STUDIA VISUALOVE

„Začali jsme kecat osvětlovačům do práce a řešili jsme i ozvučení,“ směje se Jan Machát při vzpomínce na první akce, jako třeba videomapping na brněnském náměstí Svobody nebo festival Mácháč. Když dostává otázku, kdo Visualove jsou a co je dělá jedinečnými, odpovídá, že jsou dva architekti z Fakulty stavební, kteří se nespokojili jen se světelným designem, ale postupně se naučili všechno, co je potřeba pro strhující show.

Jeden z důležitých okamžiků se odehrál díky spolupráci s brněnskou hvězdárnou, vrací se Machát do roku 2015: „Byla to oslava zimního slunovratu 21. prosince u hvězdárny a my jsme vymysleli scénické nasvícení hvězdárny a projekci a mysleli jsme, že přijde pár set lidí a bude to v pohodě. Jenže přišlo asi 10 000 lidí, k hvězdárně se nevešli a tvořily se fronty až na náměstí Míru.“ Příští

rok už se akce přesunula do parku na Kraví hoře a postupně se přidaly další jako třeba Měsíční noc při úplňku.

„Při příležitosti padesátého výročí přistání člověka na Měsíci vznikl první nafukovací model Měsíce,“ vzpomíná Michal Oklešťek. „Chtěli jsme lidem umožnit zažít, jaké by to bylo se reálně dotknout Měsíce, a chtěli jsme udělat co největší model. Na hvězdárně byl asi metrový nafukovací míč v podobě Měsíce, ale textura nebyla úplně hezká.“

#### Planetám na dotek

Podařilo se jim sehnat kvalitní fotografie Měsíce od NASA a pak nastalo hledání, kdo jim vyrobí dostatečně velký nafukovací Měsíc. Protože je pro ně vizuální stránka to nejdůležitější, nakonec zavrhl dodavatele z Číny a oslovili brněnského výrobce

nafukovacích balónů, se kterým spolupracují dodnes.

A tehdy jejich popularita vyletěla až téměř do vesmíru. Fotky desetimetrové nafukovací koule připomínající obří Měsíc zaplavily nejen sociální sítě. Festival funguje už šest let a co rok to nová planeta. K Měsíci se přidala samozřejmě Země, ale také Slunce nebo Mars. Velkou pozornost sklízí noční záběr Země s rozsvícenými metropolemi a také poslední přírůstek, díky kterému si lidé můžou zblízka prohlédnout noční oblohu s Mléčnou dráhou.

**DVA ARCHITEKTI Z FAKULTY STAVEBNÍ SE NESPOKOJILI JEN SE SVĚTELNÝM DESIGNEM A POSTUPNĚ SE NAUČILI VŠECHNO, CO JE POŘEBA PRO STRHUJÍCÍ SHOW.**

Jen co o prázdninách Festival planet skončí, už je zase čas plánovat



Festival planet na Kraví hoře



Multimediální expozice v krovu kostela svatého Jakuba

další ročník. V lednu se totiž musí začít s hledáním vhodných obrázků, přípravou dat a výrobou nafukovacího modelu. „Před festivalem děláme ještě promo fotky a videa, takže to nafoukneme někde potajmu. Většinou je to ve čtyři hodiny ráno nebo pozdě večer, aby se tam neshlukovali lidi. Poslední model

Astrosféra jsme nafukovali na koupališti na Kraví hoře za plotem,“ směje se Michal Okleštěk.

#### Rozezvučit podzemní katedrálu

Visualove jsou ale víc než jen planety. V říjnu je čeká audiovizuální festival Prototyp, který přímo pořádají.

Brněnské vodojemy připomínající záběry podzemních dolů Moria z Pána prstenů se na několik dní zaplní umělci, světly a hudbou. Unikátní akce je většinou okamžitě vyprodaná, bohužel není podle Macháta možné takovou instalaci ve vodojemech udržovat dlouhodobě: „Není to moc přívětivé prostředí pro techniku.

Je tam chlad a téměř stoprocentní vlhkost. Máme to po celou dobu festivalu zapnuté, aby se nekondenzovala voda a technice to neublížilo.“

I to je podle Macháta jejich velká konkurenční výhoda. Jen tak něco je nezaskočí a jsou zvyklí přizpůsobovat se rozmarům počasí i techniky. „Třeba svátek světla je 21. prosince, je to venku a většinou sněží, mrzne, nebo prší a fouká. A my se snažíme dělat show pro lidi. Má to svůj důvod, proč skoro nikdo venkovní akce přes zimu nedělá,“ vysvětluje Jan Machát.

#### Magický Svatý Jakub

Mimo akcí pro veřejnost mají Visualove zkušenosti s pořádáním plesů nebo firemních akcí, naposledy svoje portfolio doplnili o další výjimečnou podívanou. „Otevřeli jsme multimediální expozici v krovu kostela svatého Jakuba v naprosto unikátním krásném prostředí. Říkám o tom, že jsou to takové druhé vodojemy. Použili jsme 430 světel, jsou tam dvě holografické projekce a prostorový šestnáctikanálový zvuk,“ rozzářeně popisuje Machát.

**PŘI HLEDÁNÍ VÝROBCE NAFUKOVACÍHO MODELU MĚSÍCE ZAVRHLI DODAVATELE Z ČÍNY A OSLOVILI BRNĚNSKÉHO VÝROBCE NAFUKOVACÍCH BALÓNŮ, S NÍMŽ SPOLUPRACUJÍ DODNES.**

Kostel svatého Jakuba na dohled od náměstí Svobody prochází už docela dlouho kompletní rekonstrukcí, jednou z obnovených částí je právě prostor pod střechou, kam vede dvojité točité schodiště. Právě po něm vynášeli Visualove velkou část materiálu a schodům se dokonce věnuje i část výstavy.

„Vyprávíme příběh historie kostela, krovu a Brna. Je to krátká smyčka, ale potom se projekce zastaví, krov se nasvítí a lidé se můžou vydat do krovu a objevovat ho. Je nádherný a působivý,“ láká návštěvníky Michal Okleštěk a vzpomíná, že když poprvé do krovu vstoupili, svítily si pouze baterkami. I tak je rozlehlost prostoru uchvátila. „Máme ozvučení v samotné špičce krovu a pod sebou má člověk asi patnáct metrů až na klenbu, takže si uvědomí, jak je to obrovský prostor. Navíc je kostel

v samotném centru města, ale na jednu se člověk ocitne v magickém prostoru.“

#### Favority nemáme

A co dál? Visualove odhalují ještě jednu plánovanou novinku: „Připravujeme projekt třicetimetrové interaktivní multimediální stěny do podchodu pod hlavním nádražím. Bude reagovat na pohyb lidí a prostor bude ozvučený, takže se tam budou moci dělat menší vystoupení třeba buskerů,“ těší se Jan Machát.

**NA MULTIMEDIÁLNÍ EXPOZICI V KROVU KOSTELA SVATÉHO JAKUBA POUŽILI 430 SVĚTEL, DVĚ HOLOGRAFICKÉ PROJEKCE A PROSTOROVÝ ŠESTNÁCTIKANÁLOVÝ ZVUK.**

Oba architekti se ale shodují na tom, že mezi projekty nemají favority, protože si užívají pokaždé to, na čem zrovna pracují. „Mě pořád baví ten proces a je jedno, jestli je to Festival planet, nebo kostel svatého Jakuba. Každý projekt je náročný, někdy to člověka i štve, ale potom jsem spokojený, když přijdou tisíce návštěvníků. Přinášet lidem zážitky, které si budou pamatovat, to je to, co nás žene vpřed,“ uzavírá spokojeně Michal Okleštěk.

#### Summary:

**For more than a decade, Jan Machát and Michal Okleštěk, graduates of the Faculty of Civil Engineering, BUT, have been enlivening the public space with their works. VISUALOVE has illuminated dance parties, made an audiovisual installation in the Brno Water Tanks and produced inflatable models of planets that draw crowds to the Brno Observatory every year.**

#### KRÁTKÁ ZPRÁVA



#### VUT MÁ NOVÉ FANFÁRY

Na Akademickém shromáždění dostalo VUT ke svému 125. výročí speciální dárek – nové slavnostní fanfáry univerzity. Jejich autorem se stal na základě vypsané soutěže Roman Veverka, premiéru si mohli návštěvníci akce vyslechnout v provedení žesťového kvintetu Janáčkovy akademie múzických umění Brno.

Autor své dílo pojmenoval Viva-Tech a svou hudbou se pokusil navodit dojem jiskření. Dosáhl toho motivy s většími intervalovými skoky, v polyfonii disonantními střety hlasů a rychlým harmonickým vývojem. Skutečnost, že komponuje hudbu pro technickou univerzitu, se snažil vystihnout udržením linie kompozice v co největší energičnosti, aby vyjadřovala doslova fyzikální nabitost všech oborů, které se na VUT studují. Roman Veverka se netají svým zájmem o literaturu a přednášky nebo podcasty o vývoji poznání vesmíru, složení hmoty, nových technologiích či architektuře.

Zadání soutěže požadovalo napsat hudbu pro žesťový kvintet, což je ideální těleso pro zastoupení všech základních hlasů harmonického spektra a možnost co nejsvobodněji s vývojem hlasů pracovat. Alternativně jsou pak fanfáry upraveny pro klavír, popřípadě varhany.

(RED)  
FOTO VÁCLAV KONÍČEK

# CHEMICKÁ OPERA: KDYŽ SE VĚDA POTKÁ S UMĚNÍM



Světové premiéry se 13. září během setkání absolventů na Fakultě chemické (FCH) dočkal projekt, který vznikl jako originální příspěvek k oslavám 125. výročí založení VUT. Netradiční umělecké dílo propojuje na první pohled dva neslučitelné světy – chemii a operu, vědu a umění. Autorem příběhu, libreta a scénáře je doktorand FCH Marek Řihák, který paralelně studuje operní režii na Hudební fakultě JAMU.

MAREK ŘIHÁK / FOTO ARCHIV FCH VUT

Technické obory bývají často v očích široké veřejnosti tak trochu strašákem. Když řeknete, že studujete chemii, málokdy se setkáte s odezvou: „Tak to ti závidím, to byl vždy můj vysněný obor.“ Stejně tak vzbuzuje obavy jisté části populace představa o večeru stráveném v opeře, takže málokdy vyslechneme věty typu: „Ach, jak rád bych tři hodiny poslouchal/a zpěv několika postav současně v jazyce, kterému nerozumím.“ Kombinací chemie a opery by tedy mělo logicky vzniknout něco pro diváka naprosto nepřitažlivého a vzbuzujícího obavy. Jako vědci jsme se však rozhodli popřít tuto tezi a dokázat, že chemie i opera mohou být přitažlivé nejen samy o sobě, ale i ve vzájemné kombinaci.

Na půdě Fakulty chemické tak vzniklo dílo, které sleduje příběh mladého páru. On studuje chemii a naplno jí žije, ona chemii nerozumí, ale chtěla by žít s ním. Každý má úplně jinou představu o ideálním společném večeru, a přestože to zprvu vypadá, že romantiku student prožije raději s bakteriemi v laboratoři než se svou partnerkou v divadle, během pro-sněné noci se ale vše změní. Student se ocitá na fakultě, kde bez přestání zní hudba. Pedagogové i spolužáci nemluví, ale zpívají. Student se snaží zjistit, co se to děje a jak to bláznovství zastavit – hudba a zpěv přece do laboratoře nepatří! Po několika lekcích však dojde k závěru, že chce-li porozumět tomuto světu, musí se nechat hudbou vést. Možná právě kouzlo harmonií zvládne vyřešit víc, než by se mohlo zdát.



Natáčení probíhalo na FCH v červnu 2024



Do natáčení se zapojili zaměstnanci i studenti Fakulty chemické



Chemická miniopera s hudbou Matěje Gregora si vtipně pohrává s běžnými situacemi ze studentského života. Příběhy postav jsou volně inspirovány situacemi z každodenního života chemiků a v nadsázce tak ukazují, co asi čas od času běží každému z nás hlavou. Cílem dílka bylo však nejen pobavit, ale také ukázat, že život na fakultě není jen věda a studium, ale také spolupráce a přátelství – bez toho by totiž žádný takový projekt nemohl vzniknout. Zároveň není třeba se bát ani chemie, ani opery, oba tyto světy toho mají hodně co nabídnout, jen jim člověk musí být otevřený.

Výsledný počín propojuje hned několik sfér. Vzhledem k tomu, že miniopera byla od začátku zamýšlena ve formě videa, se tradiční divadelní svět rozšířil o audiovizuální tým v režii Filipa Volfa a kameramana Vojtěcha Konečného. Došlo tak ke kontaktu dalších dvou světů – světa divadla a světa filmu, z nichž každý má svá vlastní pravidla, a bylo tedy třeba najít společné kompromisy, aby ani jedna strana nebyla ochuzena. Velké výzvě čelili také studenti a zaměstnanci chemické fakulty, kteří se museli naučit otevírat ústa podle předem nahraného zpěvu Anny Zedníčkové, Bedřišky Ponížilové, Pavla Valenty a Aleše Musila. Ti své partitury nazpívali pod taktovkou Marka Madeji za doprovodu orchestru složeného z profesionálních hráčů a studentů Janáčkovy akademie

múzických umění v Brně. Na celém projektu se podílely také tanečnice, které v choreografii Sim byly důležitou složkou finální scény odehrávající se v působivých prostorách Mahenova divadla. Snad se miniopera stane takovým malým potvrzením, že opery ani chemie není třeba se bát. Přece jen žijeme ve městě, které je po celém světě známé díky vědě (od Mendela přes elektronové mikroskopy až k vesmírným sondám) a zároveň díky skladateli Leoši Janáčkoví, který zde žil a tvořil. Až tedy budete příště po dni stráveném v laboratoři přemýšlet, co s volným večerem, dejte šanci divadlu. Běžte ve dvou, ve větší skupině, nebo klidně sami – koneckonců hlavní hrdinka chemické miniopery šla taky sama, a rozhodně nelitovala...

#### Summary:

During the September alumni meeting at the Faculty of Chemistry, an unconventional work of art combining the seemingly incompatible worlds of chemistry and opera had its world premiere. The author of the libretto and script is Marek Řihák, a PhD student at the Faculty of Chemistry, who is also studying opera direction at the Faculty of Music, Janáček Academy of Performing Arts.



Finální scéna se natáčela v krásném prostředí Mahenova divadla

#### KRÁTKÁ ZPRÁVA



#### CZECH DESIGN AWARD PRO STUDENTY FAVU

Ve Výstavní síni Mánes byly 8. září rozdány ceny 11. ročníku Czech Design Award, které se tradičně udělují v rámci zakončení festivalu Czech Design Week. Ve festivalové porotě letos zasedlo dvanáct členů z řad zkušených designérů, teoretiků designu, pedagogů a zástupců kulturních médií, kteří hlasovali v průběhu celého festivalu. Z jejich hlasování vzešlo mimo jiné udělení Zvláštního uznání poroty studiu Besiidka, které vzniklo počátkem roku 2024 z dlouhodobé spolupráce designérů Nikolý Chromečkové a Davida Hotárka, studentů Ateliéru produktového designu FaVU.

Tvůrci ve svém kreativním studiu používají design jako nástroj pro vytváření spojení. Věří, že jídlo je jeden z nejdůležitějších produktů současnosti, a svou prací usilují o to, aby upevnili potenciál jídla spojovat lidi, vytvářet příběhy a budovat komunitu. Ve Výstavní síni Mánes představili kolekci užitých předmětů vhodných ke zpříjemnění svátečních chvil, jejichž pojítkem je důraz na snoubení moderních technologií i tradičních řemesel.

(RED)  
FOTO ANNA PLESLOVÁ

#### HERNÍ PRŮMYSL

# VUT MŮŽE SEHRÁT VÝRAZNOU ROLI V HERNÍM VÝVOJI V ČR



Jaký je aktuální vztah umění, herního průmyslu a vzdělávání? Současné přesahy a směřování herní sféry v Brně přibližuje Vojtěch Vaněk, který společně s Tomášem Hružou působí v Ateliéru herních médií na Fakultě výtvarných umění VUT (FaVU).

VOJTĚCH VANĚK / FOTO ŠTĚPÁNKA TRČKOVÁ A JAKUB ČÁP

## Co přináší umění do vývoje her

Obecně platí, že nejbližší vztah umění a herního vývoje, potažmo přímo průmyslu, pramení ze zpracování vizuality. Přesto nelze tento vztah redukovat pouze na grafickou stránku. Současné digitální hry představují bez ohledu na platformu komplexní audiovizuální projekty. V ideálním případě se zde přirozeně přelévá umění do designu a naopak. To je i vzdělávací a produkční model, s nímž pracujeme v Ateliéru herních médií na FaVU a kurzech, které v oblasti herního vývoje garantujeme. Znalosti současných trendů, historie, vizuálních jazyků, technologií a multimédií jsou klíčové pro budování jakéhokoli virtuálního světa. Pokud má být herní zážitek opravdu sugestivní, což nutně nemusí být, pak je syntéza všech obsažených segmentů naprostou nutností. Výchozí součinnost, která nám rýsuje finální narativ hry, pracuje na úrovni námětových i řemeslných celků s architekturou, světlem, animací a samozřejmě stylizací.

Je důležité chápat, že herní průmysl je, byl a výhledově bude v první řadě byznys, až sekundárně je čímkoli dalším, jakkoliv periférie ve smyslu specifických a úzkoprofilových projektů samozřejmě existují a má smysl se jim věnovat. V kontextu vizuality má současný herní vývoj velmi spolehlivou setrvačnost. Směr západního herního průmyslu se bude nadále zdržovat primárně v napodobování reality, ať už formou skenování, nebo modelování. Pojem „fotorealistic“ grafiky je v každé době synonymem pro hardware a marketing. Se současným uměním se tento pohled příliš nepotkává, ale to je jen otázka času. Přesněji můžeme tuto dnes již částečně automatizovanou polohu vývoje považovat spíše za jistý typ „uměleckých řemesel“ v renesančním smyslu slova. V důsledku není žádná technologie samospásná, byť je na technologiích herní vývoj závislý, a to včetně deskových a karetních her. Aktuálně je důležité nahlížet na umění jako na spojitou nádobou citlivosti, která napříč herními typologiemi a žánry umožňuje pracovat s těžko uchopitelnými prvky, jakým je například atmosféra.

## Co je Herní klastř

V kontextu Brna nejde pouze o atmosféru virtuálních světů. Máme zde zcela unikátní prostředí, do kterého VUT opět na více úrovních vstupuje. Herní klastř je aktivním spolkem zástupců klíčových iniciativ od herních firem po vzdělávání, zahrnujícím akce a platformy zaměřené na podporu a rozvoj herního průmyslu v Brně, respektive Jihomoravském kraji. V oblasti vzdělávání zde máme univerzity VUT a Masarykovu univerzitu (MU), ale také střední školy a spolky, eventuálně individuální vývojáře a vývojářky. VUT je vedle FaVU zastoupeno i Fakultou informačních technologií (FIT). Syntéza specifických typů prostředí, které se soustředí na různé způsoby herního vývoje a vzdělávání, přirozeně vede ke stabilnímu zázemí pro komunitu, jež reprezentuje Brněnské spektrum herního vývoje a kultury. Zároveň se spolek neomezuje programově pouze na lokální problematiku, ale je v přímém kontaktu s Asociací českých herních vývojářů (GDACZ) se sídlem v Praze, zejména v oblasti

komplexních témat, která se do herního průmyslu propisují napřímo. V současnosti nejvíce rezonuje téma novely zákona o audiovizí, kam nově spadá také herní průmysl, což přirozeně zajímá jak firemní, tak vzdělávací sektor. Mezi dlouhodobá témata lze zařadit celkovou reflexi průmyslu, eventuálně přímo Herního klastřu skrze mezinárodní spolupráce, konference, veletrhy a další mediální či partnerská zastoupení. Ve vztahu ke vzdělávání jsou to pak praxe a projekty, které lze realizovat společně. Můžeme jmenovat například herně koncipovanou výstavu Kompas, jež proběhla v showroomu kreativního hubu KUMST, přičemž právě díky realizaci v uměleckém kolektivu se vymanila z veletržního chápání prezentace nebo vystavování her.

## Co je Gamebase

Unikátní syntéza Herního klastřu, Jihomoravského inovačního centra a KUMSTu vyústila do další úrovně zázemí, již představuje vzdělávací a komunitní centrum herního vývoje Gamebase. Základní segment, tedy



inkubátor, se cyklicky soustředí na podporu, rozvoj a posílení kompetencí studentských, absolventských či jakkoli jinak zakotvených týmů, jejichž projekt projde kvalitativním výběrem a může být na úrovni inkubátoru dokončen. Příchod se zde napříč různými oblastmi vývoje a typy svých projektů setkávají s lektory, ať už z univerzitního nebo firemního prostředí. Pro herní komunitu je v současnosti KUMST klíčovou platformou pro velkou část herních aktivit v Brně, včetně pravidelného setkávání Herního klastřu, výstav nebo Brno game jam, časově a tematicky vymezené akce otevřené všem, které herní vývoj zajímá. V závěru akce se očekává hratelný prototyp libovolného rozsahu a zpracování, následuje zhodnocení a samozřejmě ocenění týmů. Ve své podstatě se jedná o soutěž lokálního formátu, která je však tradiční jak na našem území, tak celosvětově.

Nejnovějším příspěvkem do pracovního zázemí herního vývoje v KUMSTu je prostor vyhrazený pro cowork. Právě zde se setkávají vývojáři a vývojářky nad rámec firem nebo studentského sektoru. V důsledku je právě setkávání nezbytným hybatelem všech dalších aktivit. Program a komunikaci Gamebase zajišťuje Natálie Sodomková (na obálce časopisu), která v roce 2022 absolvovala s diplomovou prací *Vizuální identita virtuálního města* Ateliér herních médií na FaVU.

## Co je festival Lektvar a konference Game Access

Natálie Sodomková nadále udržuje kontakt s VUT pořádáním festivalu Lektvar, který se poprvé uskutečnil

letos v březnu a bude se periodicky vracet každý rok. Herní festival zaměřený na sofistikovaná témata na našem území chyběl a dává smysl pořádat jej právě na půdě umělecké fakulty. Ve spolupráci sehrál klíčovou roli také samotný KUMST. První ročník zacítil na téma barev, jež plně prostupuje nejen vývojem digitálních nebo deskových her, ale dotýká se přímo našeho vnímání a předávání informací. Na festivalu se k tématu vyjádřili jak odborníci z FaVU a kolegové z MU, tak hosté z řad absolventů, kteří se věnují hernímu vývoji profesionálně. V samotném základu se festival soustředí primárně na studentské hry nikoli pouze lokálního, ale celorepublikového měřítka. Klíčovým aspektem je zde navázat vztah se středními a vyššími odbornými školami a přiblížit tak fakultu a univerzitu potenciálním uchazečům a uchazečkám o studium, konkrétně formou živého hraní, workshopů, přednášek, prezentací a diskusí.

Letos na podzim proběhne také festivalový pop-up v podobě již zmíněného gamejam formátu a bude také oznámeno téma nadcházejícího ročníku festivalu. Jedním z cílů je už nyní více se věnovat ilustraci jako klíčovému katalyzátoru autorských záměrů nejen v kontextu herního vývoje a současně přilákat na festival zahraniční hosty. Navázalo by se tak na mezinárodní konferenci Game Access, která do Brna každoročně přivádí světově uznávané osobnosti herního průmyslu. Případně je to ještě skromnější varianta GameDev Connect, která se soustředí zejména na propojování vzdělávání s herním průmyslem. Otevírá se tak prostor pro celé spektrum participační kultury typu esport, streaming, cosplay a jiné,

tedy oblasti, které se do hlubších vztahů samotného vývoje, vzdělávání, potažmo přímo akademické sféry teprve propíšíou.

## Co bude dál

Další kroky napříč všemi zúčastněnými segmenty se ponosou především v duchu budování partnerství, ať už v kontextu brněnské nebo celorepublikové scény. Na úrovni specifických kulturních akcí můžeme v této souvislosti zmínit například Anime Fest nebo festival Prototyp. Ve vztahu ke vzdělávání pak jde samozřejmě o posílení sdílení znalostí v rámci vnitrouniverzitního i meziuniverzitního prostoru. VUT se díky unikátní kombinaci fakult může nyní ještě výrazněji prosadit v herním vývoji na našem území, včetně zmíněné participační a mediální kultury.

FaVU má přirozeně nejbliže k produkci v umělecké sféře a galerijním provozu. Nicméně v současnosti fakulta otevírá studijní program design, kam spadají ateliéry produktového a grafického designu včetně Ateliéru herních médií. Lze tedy očekávat, že se nový studijní program do celkového ekosystému také otiskne. Závěrem nezbyvá než popřát brněnskému prostředí herního vývoje, aby si nadále udrželo a motivovalo lidi, kteří jej zásobí významným zdrojem vlastní energie. Komplexnost vztahů herního průmyslu, vzdělávání a kultury až po komunitní zázemí nám dává prim, který má smysl udržet. V současné kondici je totiž tento ekosystém na našem území nenahraditelný.



## Summary:

What is the current relationship between the arts, gaming industry and education? Vojtěch Vaněk, who works with Tomáš Hruža in the Game Media Studio at the Faculty of Fine Arts, BUT, presents the current overlaps and developments within the video games sphere in Brno. From this academic year on, the studio, along with the Product Design and Graphic Design Studios, will fall under the new study programme of Design.



# PROJEKT PAMĚŤ ZVUKU SPOJUJE TECHNICKÝ A MUZIKOLOGICKÝ POHLED NA HUDBU

Projekt, který na konci roku 2023 dokončili na Fakultě elektrotechniky a komunikačních technologií VUT (FEKT), propojil několik zdánlivě vzdálených disciplín: hudební vědu s vývojem softwaru a digitalizací hudebních médií. Výsledný software bude sloužit jako nástroj pro rychlou detekci různých interpretací hudebního díla.

JANA NOVOTNÁ / FOTO VÁCLAV KONÍČEK

Za VUT, které na projektu spolupracovalo s Masarykovou univerzitou (MU) a Národním muzeem, nám projekt přiblížil Matěj Ištváněk z Ústavu telekomunikací FEKT, který je jeho řešitelem a vlastně i iniciátorem. Předtím vystudoval audio inženýrství, specifický obor, který je propojený i s hudební vědou, a ten někdejšího studenta spojil s Lubomírem Spurným z Ústavu hudební vědy MU. „Odmalička jsem měl blízko k hudbě a vždycky mě lákalo kombinovat technický a muzikologický pohled na ni. Tak vznikl nápad vytvořit software, který by analyzoval interpretaci specifických skladeb v průběhu času, a z něj se posléze zrodil i řešený projekt,“ vysvětluje výzkumník z VUT, který na projektu pracoval v době svého doktorského studia.

Celý název projektu zní „Paměť zvuku: evoluční principy interpretační tradice české hudby na příkladu děl Antonína Dvořáka a Bedřicha Smetany“ a předmětem výzkumu se staly primárně Smetanovy České tance. „Klavír je obecně jednodušší na analýzu. Jsou tam většinou jen dvě ruce a jeden interpret, navíc klavírní nahrávky jsou nejdostupnější. K dispozici jsme měli hudební záznamy od začátku 20. století, které jsou nahrané na válečky a mají mnohdy dost špatnou kvalitu, až do dnešní doby. Nejstarší nahrávka od Bedřicha Smetany, která nám prošla rukama, byla z roku 1929, ale některé válečky s hudbou Antonína Dvořáka pocházejí ze samého počátku 20. století,“ upřesnil Matěj Ištváněk. Skladby vybírali i s ohledem na skutečnost, že váleček hrál jen čtyři minuty a hráči to museli stihnout, dalším

problémem byla mnohdy i fyzická degradace a omezený dynamický a frekvenční rozsah.

**NEJSTARŠÍ NAHRÁVKA OD BEDŘICHA SMETANY, KTERÁ NÁM PROŠLA RUKAMA, BYLA Z ROKU 1929, ALE NĚKTERÉ VÁLEČKY S HUDBOU ANTONÍNA DVOŘÁKA POCHÁZEJÍ Z POČÁTKU 20. STOLETÍ.**

To vše by nebylo možné bez pracovníků Národního muzea, kteří z rozsáhlé fonotéky hudebních nosičů vyhledávali vhodné nahrávky a digitalizovali je. Tým z Ústavu hudební vědy MU vypracoval metodologii určující zkoumané parametry, jako například tempo a hlasitost, zatímco vědci z FEKT vytvářeli pomocí zpracování digitálních audio signálů analógii k těmto parametrům z technického hlediska. „Snažili jsme

se zapojovat algoritmy strojového učení a umělé inteligence, které dosahují mnohem lepších výsledků než konvenční metody. Výhoda strojového učení je v tom, že díky velkému množství nahrávek jsme schopni zachytit informace, které by konvenční mechanismy nemusely odhalit," objasňuje lštvánek.

**ZAPOJILI JSME ALGORITMY STROJOVÉHO UČENÍ A UMĚLÉ INTELIGENCE, KTERÉ DOSAHUJÍ MNOHEM LEPŠÍCH VÝSLEDKŮ NEŽ KONVENČNÍ METODY.**

Z úspěšně dokončeného projektu vznikl software MemoVision, který představuje automatizovaný nástroj pro rychlou detekci rozdílů mezi různými hudebními interpretacemi. „Máme klavírní nahrávky různých umělců kompozic Bedřicha Smetany a Antonína Dvořáka, na kterých jsme software testovali, a pak jsme analyzovali rozdíly v interpretacích. Vytvořili jsme postup obsahující několik metod, pomocí kterých umíme porovnat rozdíly v interpretacích hudebních skladeb a například rychle a jednoduše vypíchnout zajímavá místa, v nichž se umělci navzájem nejvíce liší. Ta jsme schopni vizualizovat a použít libovolné množství nahrávek," líčí mladý akademik.

Software může využívat velmi rozmanité spektrum odborné i laické veřejnosti. Slouží pro výzkum hudebních interpretací, pro testování algoritmů, získávání informací z hudebních nahrávek v oboru Music Information Retrieval a dirigentům i samotným umělcům při studování díla, kdy mohou porovnat známou interpretaci se svou vlastní.

„Neříkáme, že někdo hraje lépe nebo hůř, pouze poukazujeme na rozdíly v interpretaci. Díky libovolnému rozdělení na dvě vylučující se skupiny jsme schopni třeba porovnat, jak danou skladbu hrají muži a ženy, jak ji hraje jeden umělec dříve a nyní, nebo porovnat staré a nové nahrávky. Z podrobnějšího výzkumu lze vypozařovat další závěry jako tendence interpretační tradice, například národnostní," upřesňuje Matěj lštvánek.

**JSME SCHOPNI POROVNAT, JAK DANOU SKLADBU HRAJÍ MUŽI A ŽENY NEBO JAK JI HRAJE JEDEN UMĚLEC DŘÍVE A NYNÍ.**

Po ukončení projektu si dodělal doktorát a nadále zůstává na Ústavu telekomunikací. Momentálně zde pracuje na projektu, který se zabývá analýzou dat a signálů

z mikrovlnných zařízení, pomocí nichž lze vytvořit srážkové a teplotní mapy. „Stručně řečeno, když začne pršet, signál mezi zařízeními se změní, což lze detekovat, a pokud použijete interpolační algoritmy a máte dostatečně hustou síť, můžete vytvořit relativně přesné srážkové mapy bez meteorologických stanic a radarů. Vypadají podobně jak ty, které známe z předpovědi počasí v televizi," líčí lštvánek, který byl v minulosti sám aktivní muzikant. Hudebně zaměřené projekty by ho zajímaly i nadále, a pokud se najde vhodná příležitost, rád se k nim vrátí.

Se softwarem se mohou zájemci seznámit na: pametzvuku.cz

#### Summary:

The project completed at the end of 2023 at the Faculty of Electrical Engineering and Communication linked several seemingly unrelated disciplines: musicology and music theory with software development and the digitisation of music media. The resulting software will serve as a tool for the rapid detection of different interpretations of a musical piece.



# MAREK ŠTĚPÁN: DNES JSEM SVOBODNĚJŠÍ A TROCHU OKORALEJŠÍ

Veřejností je převážně vnímán jako architekt kostelů, a i když je portfolio Marka Štěpána mnohem pestřejší, duchovní rozměr své tvorby nezapře. Za své stavby a rekonstrukce kostelů posbíral celou řadu uznání, včetně mezinárodních. Ne náhodou vyjde zanedlouho v Nakladatelství VUTIUM kniha, která představuje právě jeho významné sakrální stavby.

JANA NOVOTNÁ / FOTO MICHAELA DVOŘÁKOVÁ A ARCHIV MARKA ŠTĚPÁNA



**Na Fakultě architektury VUT jste studoval v letech 1985–1991, takže jste tam zažil i první závan svobody po sametové revoluci. Jaké to bylo?**

Najednou namísto ztuhlého režimu bylo všechno obrovsky svobodné a všechno se dělo s nadějným očekáváním nového, krásného, optimistického. A v tom prvním závanu svobody byla vypsána soutěž na duchovní a pastorační centrum v Brně na Lesné, které jsem se zúčastnil v rámci své diplomové práce. Kostely mě bavily už dřív, ale přemýšlel jsem o nich jen okrajově – jak by mohly vypadat, kdyby se mohly stavět. Můj návrh získal první cenu, ale z realizace tehdy sešlo. Realizoval se až můj druhý projekt, podle kterého vznikl dnešní kostel zasvěcený blahoslavené Marii Restitutě. Má už nové rysy, ale pořád jsou tam některé společné prvky, které jsem celou dobu nosil v hlavě.

**I zmíněná publikace začíná a končí kostelem na Lesné. Jak se vlastně kniha jmenuje?**

Celý název zní „Marek Jan Štěpán Sakral (1991–2021)“. Je v ní zdokumentováno dvanáct sakrálních staveb uplynulých třiceti let, vždy i s výpovědí nějakého účastníka a se spoustou výkresů, skic a fotografií. Fotograf Tomáš Souček, který o prázdninách objížděl kostely a pořizoval do knihy nějaké fotky, si stěžoval, že někdy trvalo hodně dlouho, než před focením odstrojí různé nepatřičné nánosy, které do interiérů kostelů za ty roky přibýly.

**Má se vůbec tvůrce vracet ke svým dílům? Protože ty nánosy času tam vždycky jsou.**

Zabránit se tomu asi nedá, nebo jen po omezenou dobu a pak si to bude stejně žít vlastním životem. Třeba v kostele v Ostravě-Zábřehu jsem měl velké zastání v místním farář, který to dlouho udržoval v původním stavu, ale dnes už je tam stejně někdo jiný. Správce farnosti by měl názor architekta trochu moderovat, někde je to i upraveno dohodou, ale většinou je to jen v rukou faráře, farníků či farních kuchařek.

**Cítíte se dobře ve škatulce architekta kostelů?**

Nevadí mi, jsem za to rád, nicméně téma stavby kostelů je stále řidší. Takže poté, co jsem si odpočal po kostele na Lesné, se tématem sice stále zabývám, ale poptávek ubývá. Naštěstí existují i malé stavby v krajině, například křížová cesta v Židlochovicích. To je takový abstraktní landart, kde se objevuje kompozice kříže a koule. Ježíš je stylizován do tvaru koule, která má v krajině průměr 2,6 metru, k tomu úměrně velký kříž, takže je to viditelné i na horizontu. To byl můj záměr – aby dílo promlouvalo k širší veřejnosti, nejen k věřícím. V druhé polovině října se bude otvírat IX. zastavení a další budou vznikat postupně, už se hlásí lidé, že by zaplatili to následující. Dříve stavby iniciovali faráři a je skvělé, že dnes vznikají různá místní společenství, která jsou v investičních záležitostech daleko životaschopnější. V období baroka to přesně takhle fungovalo, že zájem vznikl zespodu, a nyní se to vrací.

K sakrální tematice patří třeba i nedávná rekonstrukce Biskupství v Českých Budějovicích nebo rekonstrukce Kanovnické rezidence na Petrově. Ta dopadla moc pěkně, i když biskupové se trochu ostýchají se tím chlubit. Případá jim to moc



Kostel Marie Restituty na Lesné

honosné, přitom jsou tam vápenné nátěry, dřevěné a kamenné podlahy, obyčejná světla. Zkrátka když se to udělá poctivě, tak to působí vznešeně.

**Když si člověk prohlíží vaše portfolio, ve vašich návrzích se nápadně často objevuje motiv kruhu.**

Kruh mám rád asi odjakživa. A taky kouli, což je vlastně 3D kruh – je to nejdokonalejší tvar. Kružítka mám taky rád, rozhodně je kružítko lepší než pravítko. Taky jsem jednou řekl, že dům s kruhem je lepší než dům bez kruhu – používám ho dost často, například ve vile Vnitřní krajina. Ale už koupelna ve vzorkovně LeBon z 90. let má půdorys kruhu. Bylo to ve mně vždycky, jen to asi postupně vyplývalo na povrch a dnes už se s tím vůbec netajím.

**Dá se říct, že jste dnes svobodnější, než když jste začínal?**

Svobodnější a trochu okoralejší. Ateliér Štěpán vznikl roku 1997 a asi od té doby jsem to bral vážně: měl jsem velké odhodlání, bavilo mě to, chtěl jsem dělat své věci. Na začátku jsem skoro neměl na jídlo, pak se to postupně měnilo a začalo se dařit. I když bez peněz jsem byl i později, když jsme s kolegou založili firmu Freedomky, která si



Rekonstrukce Kanovnické rezidence na Petrově



Vila Vnitřní krajina

žádala ohromné náklady. Tehdy jsem zrovna dělal na Hradě poradce kancléře prezidenta ve věcech architektury, a když jsem jel do Prahy, měl jsem třeba jen dvě stovky na cestu. Na Hradě jsem měl naštěstí jídlo i nocleh, v obleku jsem tam rozdával moudré rady a zpátky jsem jel stopem.

**Ale musely to být krásné časy! Z čeho máte radost v poslední době?**

Z posledních věcí se myslím podařilo Vinařství Přátelé Pavlova nebo rekonstrukce Stříbrný dům v Jihlavě.

To je realizace širšího významu než místního, sídlí tam Centrum dokumentárního filmu, příspěvková organizace Brána Jihlavy, Jihlavský architektonický manuál, informační centrum, čajovna, hudební sál, expozice jihlavské mincovny. Teď děláme mateřskou školu ve Slavkově u Brna a pro Slavkov celkovou strategii rozvoje města. A abych nezapomněl, taky pracujeme na obnově nejmenší synagogy v Gemeru na Slovensku, což docela pobavilo jednoho mého fanouška.

**Už několik let se mluví o rekonstrukci smuteční síně**

**Ivana Rullera v Židenicích, kterou vysoutěžil váš ateliér. V jaké je fázi?**

Stavba byla v horším stavu, než jsme čekali. Jakmile jsme zdigitalizovali plány, zjistili jsme, že celý objekt tvoří ocelový skelet, a pochopili jsme proč. Skelet dělali profíci, ale zbytek byl vybudován v akci Z a podle toho to vypadalo. Na mnoha místech jsme museli stavbu očesat na skelet, navíc někdo ukradl střechu, takže do objektu nějakou dobu teklo.

**Ruller spolupracoval s mnoha umělci – v jakém stavu byla umělecká díla?**

Je tam spousta umění, které značně zchátralo. Ale například skleněná stěna od Valéra Kováče nemá ani šrám, naopak art protisy z podstaty věci značně utrpěly. Kompletaci a zajištěním restaurování uměleckých děl byl pověřen architektův syn Tomáš Ruller. Byl u toho, když stavba vznikala, sám vytvořil jeden reliéf a teď udělal další reliéf na stěnu kolumbária. Řešíme totiž i předprostor síně, který nebyl nikdy dokončen a měl přecházet v rozptylovou loučku. Umístili jsme tam nová kolumbária, která rozvíjejí princip přechodu z jednoho světa do druhého, kdy se snažíme držet autorovu původní myšlenku i mimo dům, aby byl přístup co nejkorektnější vůči původnímu záměru. Ivan Ruller stavbu komponoval jako přechod přes řeku Styx, kdy řeku zobrazuje hlavní prostor síně s atrii po stranách. Sám jsem si prošel cestu k prameni řeky Styx, která je velmi stinná a chladná a podobné je i Rullerovo pojetí síně, která je provedena v samých temných tónech.

**Jak dlouho si počkáme na dokončení stavby?**

Jsme ve fázi, kdy už známe všechny problémy a čekáme na odsouhlasení financí na vícepráce, které vznikly nadměrným poškozením. Předpokládaný termín dokončení je odhadem rok až půldruhého roku.

**Začíná nový akademický rok. Jaké máte plány se studenty?**

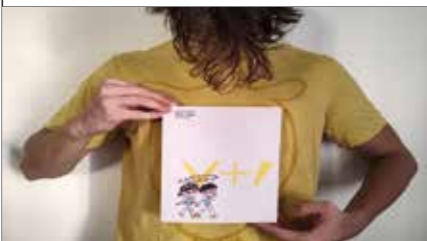
Učím klasický ateliér, kdy předkládám vždy jedno téma všem

ročníkům, aby si studenti mohli vyměňovat své pocity a zkušenosti. Někdy mají vyšší ročníky už velkou zkušenost s 3D programováním a umělou inteligencí, a třeba neumí navrhnout schodiště. Hodně záleží na tom, jací studenti se sejdou, ale pokud se ustálí dobrá skupina, mám pro ně připravený zajímavý námět – nejlehčí dům v Brně. Jedním z témat současného stavebnictví totiž je, jak šetřit na dopravě materiálu, tak jsem to záměrně abstrahoval jen na hmotnost. Protože mám svou praxi, snažím se na studenty přenášet svou zkušenost z praxe, místo abych vymýšlel ryze akademická témata. A možná proběhne i workshop ve sklárně Květná. Na stole mám generel budoucího rozvoje sklárny, má tam vzniknout i muzeum, tak v tom bych chtěl se studenty také něco podniknout.

#### Summary:

Marek Štěpán has been perceived by the public primarily as an architect of churches, and although his portfolio is much more varied than that, he cannot deny the spiritual dimension of his work. So it is no coincidence that VUTIUM Publishing House will soon publish a book presenting his important sacral buildings.

#### KRÁTKÁ ZPRÁVA



#### NOVÁ KNIHA PAVLA RYŠKY HÁČEK + ČÁRKA

V koedici FaVU VUT a nakladatelství Paseka vyšla další z řady výtvarných publikací Pavla Ryšky *Háček + Čárka*. Pavel Ryška je odborným asistentem Kabinetu audiovizuálních technologií Fakulty výtvarných umění, jejímž je sám absolventem.

Kniha se věnuje stejnojmennému kreslenému seriálu *Háček + Čárka*, který vycházel v letech 1972–1974 v časopisu *Sluníčko*. Ačkoliv se jednalo o časopis pro předškoláky, autorský komiks Jaroslava Maláka nebyl běžným obrázkovým příběhem pro nejmenší. Představil totiž dvojici dětí, které si uvědomovaly, že účinkují „v seriálu“. Jejich příhody tak lze číst nejruznějšími způsoby: jako veselý obrázkový seriál, hru s výrazovými prostředky komiksového média i jako netušený pohled na československou společnost přelomu 60. a 70. let.

Pavel Ryška tak přináší jedinečný doklad toho, jak vyzrálých poloh u nás komiks dosáhl již před padesáti lety. Kompletní knižní vydání příběhů *Háčka a Čárky* doprovází rozsáhlá studie Pavla Ryšky o Malákově tvorbě, ilustrovaná bohatým obrazovým materiálem.

Knihu je možné zakoupit v knihovně FaVU, u koeditora a v běžné distribuční síti. Pro studující FaVU je kniha k dostání za zvýhodněnou cenu ve fakultní knihovně.

(RED)

#### KRÁTKÁ ZPRÁVA



#### VÝSTAVA KONTURY VE VILE TUGENDHAT

Muzeum města Brna zve do vily Tugendhat na výstavu *KONTURY*, která přiblíží tuto slavnou brněnskou architektonickou památku z netradiční perspektivy. Uznávanou ikonu moderní architektury představí prostřednictvím tvorby šesti současných českých ilustrátorů a ilustrátorek a jejich osobitého uměleckého rukopisu.

Oslovenými ilustrátory jsou Jakub Bachorík, Jakub Plachý, Barbora Satranská, Vojtěch Šeda, Jan Šrámek a Veronika Vlková, kteří mají vazby na Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze a Fakultu výtvarných umění VUT. Každý z nich využívá svou vlastní výtvarnou techniku a specifický umělecký jazyk. Pod kurátorským vedením pracovníků Studijního a dokumentačního centra vily Tugendhat vytvořili díla, která reflektují jak volně plynoucí prostor vily, tak její zasazení do přírodního prostředí zahrady, použití přírodních materiálů, designové detaily i bohatou historii této stavby.

Cílem projektu je oslovit nejen odborníky a tradiční zájemce o architekturu, ale také přilákat nové publikum, včetně dětí, které mohou díky ilustracím lépe porozumět podstatě této významné stavby. Výstava bude ve vile Tugendhat k vidění až do 16. února 2025.

(RED)

#### HUDBA

# PAVEL RAJMIC: HUDBA POMÁHÁ FORMOVAT OSOBNOST



## Matematika ho provází od dětství, stejně jako hudba. Pavel Rajmic vystudoval matematiku na Masarykově univerzitě, a protože, jak sám říká, signály jsou jenom převlečená matematika, se záměrem pochopit zvukové signály víc do hloubky odešel na doktorské studium na Fakultu elektrotechniky a komunikačních technologií VUT. Na jejím Ústavu telekomunikací působí dodnes.

JANA NOVOTNÁ / FOTO ARCHIV PAVLA RAJMICE

### Jaké je využití matematiky v oblasti signálů?

Matematika je jazykem přírodních věd a v oblasti signálů a telekomunikací to platí beze zbytku. Když se na problematiku telekomunikací a zpracování audio člověk podívá trošku z nadhledu, zjistí, že když vysleče tu vnější slupku, zbude jenom matematika. Právě to mě vždycky přitahovalo. Chtěl jsem pochopit, jak signály fungují pod povrchem a jak fungují metody, které jsem znal z nahrávacích studií. Že dovedeme třeba uměle nasimulovat dozvuk místnosti, i když v původním signálu nebyl, nebo automaticky dorovnávat, když někdo zpívá falešně. Tento zájem mě vlastně nepřímo přivedl i na VUT.

### Obor, kterým se zabýváte, je audio inženýrství. Můžete ho představit?

Na Ústavu máme už asi deset let studijní program Audio inženýrství, který staví na tom, že lidem pracujícím v oblasti multimédií dost často chybí technické znalosti. A naopak, a to vím i z vlastní zkušenosti hráče na různých festivalech, často se stává, že zvukař zná technicky svůj mixážní pult, takže ví, co má zapojit, ale nemá umělecké a hudební zázemí. Cílem oboru je tedy zpřístupnit oběma skupinám tu druhou polovinu vzdělání. Takže k nám přicházejí i umělci, kteří se zaměřují na tvorbu, a my je učíme tu technickou stránku, která za tím je, aby věděli, co dělat, když si potřebují doma něco natočit, nebo proč v nějakém prostoru zní jejich hudba špatně. A s nimi jsou tam ti zvukaři, kteří sice vědí, kudy chodí v přístroji elektrický proud, ale potřebují získat umělecké vzdělání v tom, jak má hudba znít a jaká tam platí pravidla.

### Mimochodem Nakladatelství VUTIUM právě vydává knihu Moderní funkcionální analýza s aplikacemi ve

### zpracování signálů, na jejímž vzniku jste se podílel.

Ano, publikace je souhrnem práce posledních dvaceti let znalce a velkého teoretika zpracování signálů Vítězslava Veselého. Věnuje se funkcionální analýze, což je velice abstraktní matematická disciplína, ale právě proto považuji za velmi dobrý nápad, že jsme já a můj bývalý doktorand Ondřej Mokry přispěli tím, že jsme do publikace přidali spoustu příkladů, které ukazují teorii na konkrétních signálech. Mimochodem to je přednost abstraktní matematiky, že knížku nemusíte použít jenom na ty naše signály nebo na zpracování audia, ale dá se využít třeba v magnetické rezonanci, ve zpracování řeči, ve zpracování satelitních snímků, jedna kapitola směřuje i ke strojovému učení. Matematika je pro mě krásná právě tím, že se dá aplikovat téměř v každém oboru.

Knih je určena pro každého, kdo si chce rozšířit obzory v teorii a nezůstat jen na vlastním písčku. Vnímám dnes totiž skoro jako trend, že jedinci i týmy jsou velice úzce specializovaní. Kniha jim pomůže pochopit, že mohou použít i jiné přístupy, které vycházejí z abstraktní matematiky, a třeba se někam posunout. Dlouhodobě mě fascinuje fakt, že matematikovi nedělá až takový problém se specializovat na nějaký obor nebo použít tu svou teorii v jiném oboru, zatímco naopak to jde velmi těžko. Což dokládá i fakt, že v mém oboru přinášejí základnější průlomové matematické, kterých se někdo zeptal, zdali by v tom nešlo něco udělat.

### Jak vznikl váš zájem o hudbu?

Pocházím z Uherského Hradiště a narodil jsem se do rodiny, kde dědeček zpíval ve sboru a taťka se strýcem mají cimbálovku, takže u nás se hudba přirozeně provozovala od

mého dětství. V pěti šesti jsem šel na housle a vzápětí jsem začal hrát v cimbálovce. Se souborem Hradišťánek jsme jezdili po festivalech, a než jsem odešel na studia, vystřídal jsem další tři čtyři muziky a v Brně jsem ještě rok hrál v Ondráši. V éře cimbálovek jsem se naučil hrozně moc z hlediska vedení hlasu, melodie, ale i harmonie, byla to skvělá škola.

### Tím pro vás ale koncertování neskončilo.

V roce 1997 jsem měl to štěstí, že jsem se dostal do kapely Cymbelín, která je silně propojená s folklorem, protože většina členů vyrůstala ve folklorním prostředí. Vždycky mě přitahovala originalita a tuto kapelu lze těžko zařadit do nějaké škatulky. Hrávali jsme sice na folkových festivalech, ale úplně jsme se tam nehodili, protože masové publikum chce slyšet žánr, na který je zvyklé. Vydali jsme tři alba a kolem roku 2010 kapela skončila – v mém koncertování nastala přetržka, způsobená náročnou prací na univerzitě a výchovou dětí. Když děti trochu odrostly, začal jsem hrát na kontrabas v kapele Ponk. Zase to byl příklad nekonformní originální muziky, která se moc nedá zařadit. Hráli jsme ve složení housle, kontrabas, cimbál a říkali jsme si postfolklorní trio. Všichni jsme byli vychováni ve folklorní komunitě, ale v určitém okamžiku nám ta škatulka přestala stačit, až by se dalo říct, že jsme chtěli projevit určitý vzor vůči ortodoxně pojímanému folklornímu dědictví. Náš styl sice zpracovával lidový materiál, ale objevovaly se tam džezové prvky, artrockové prvky a další vlivy. Ponk vydal dvě alba, za první jsme dostali cenu Anděl 2015 v kategorii World music, druhé získalo nominaci na významnou žánrovou cenu v Německu. Ponk skončil před dvěma lety a každý z nás se vydal svou cestou.

### Čím si kompenzujete vystupování s kapelou?

Poslední tři roky mě přitahuje aranžování hudby pro jiné. Píšu na zadání instrumentace, rozepisují noty pro orchestr, pracuji pro Sbor brněnské mládeže, pro scholu Kuřim, občas mě někdo přizve k nahrávání drobných projektů. Ale pravidelně nikde nehraju. Doma si buď nahrávám nějaké pokusy, nebo sedím u PC či za klavírem a tvořím aranže k písničkám. To mě naplňuje úplně stejně, jako kdybych někde hrál. S cimbálovkou už si zahraju spíš výjimečně, když jdu třeba na hody a potkám kamarády, ale osobně mám puzení dělat věci jinak než tradičně.

### Není vám smutno po koncertování?

Vystupování na veřejnosti je hodně založené na interakci. V žádné kapele jsem nikdy nebyl frontman kromě dvou dětských cimbálovek, kde jsem byl primáš. Tehdy jsem to moc neřešil, ale časem jsem pochopil, že jsem spíš introvert a více mi vyhovuje dělat funkční zázemí ostatním. Potlesk a úspěch je příjemný, chybí mi to, ale ne natolik, abych začal aktivně něco shánět, protože těch dalších mimo-pracovních činností mám docela hodně.

### Pomáhá muzikantovi znalost techniky a matematiky?

Určitě. Muzikant, který putuje po různých pódiiích nebo si doma potřebuje něco zapojit a nahrát, se dnes bez techniky neobejde. Musí vědět, kudy ten signál proudí, jaké to má zákonitosti, jak se signály zaznamenávají v počítači, na co si dát pozor, a k tomu jsou technika a teorie nezbytné.

### Odpočnete si u hudby?

Rozhodně. Já u hudby nepočítám. To člověk dělá jenom v momentě, kdy musí nacvičit obtížnější pasáž, to si počítá doby, aby si srovnal frázování složitějších synkop, ale jakmile se to člověk naučí, tak je dobré přestat přemýšlet a zapojit pravou hemisféru. Obecně hudbu považuju za důležitý faktor vzdělávání a formování osobnosti, i když pak třeba člověk v dospělosti hudbu neprovozuje.

### Učíte mimo jiné počítačovou grafiku. To už asi nesouvisí se signály...

Učím dvojrozměrnou a trojrozměrnou grafiku, to jsou oblasti, kde nedělám výzkum, ale přesto to se signály velmi souvisí, protože informace obsažená v obraze je taky signál a dá se zpracovávat podobnými matematickými principy. Takže nemám dojem, že bych najednou musel učit něco úplně jiného. Naopak se snažím studentům ukazovat, že tam fungují stejné zákonitosti, jen je tam několik proměnných navíc. V počítačové sazbě dokumentů, kterou taky učím a kde už toho moc společného se signály není, se zaměřujeme na počítačový systém LaTeX. Snažím se předvést, jaké zákonitosti musí splňovat dokument, aby byl pro čtenáře přínosný, aby se dobře četl, dobře vypadal, aby sazba nerušila, souvisí to i s estetikou. O tento předmět je pravidelně velký zájem a každý rok je plně obsazený, protože se studentům velmi hodí při psaní závěrečných prací.

### Na co jste nejvíc hrdý?

Své působení na VUT vnímám tak, že mám za sebou poměrně hezkou vědeckou kariéru, zformoval jsem malou výzkumnou skupinu, ale k rozvoji univerzity jsem myslím nejvíc přispěl právě tím, že jsem na FEKT pomáhal vytvořit šablonu pro sázeč systém LaTeX pro bakalářky a diplomky. V roce 2001, kdy jsem přišel na VUT, byla většina závěrečných prací psána ve Wordu, a díky zpřístupnění šablony se počet uživatelů tohoto systému razantně zvýšil, takže dneska nejmiň 70 procent studentů na Ústavu telekomunikací píše v LaTeXu. To považuju za velké vítězství.

#### Summary:

Mathematics, as well as music, have been a part of Pavel Rajmic's life since his childhood. He studied mathematics at Masaryk University, and since he believes that signals are nothing but mathematics, decided to take his PhD at the Faculty of Electrical Engineering and Communication, BUT, intending to get a deeper understanding of signals. He continues to work there in the Department of Telecommunications.

#### KRÁTKÁ ZPRÁVA



#### KNIHA ČLOVĚK ČLOVĚKU SE UCHÁZÍ O KNIŽNÍ CENU

Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze vydala v letošním roce knihu, k jejímuž vzniku přispěli svým výzkumem historických cihel i vědci z VUT. Jedná se o výpravnou publikaci *Člověk člověku*. Karel Koch a Dušan Jurkovič, která aspiruje na ocenění v soutěži Magnesia Litera.

Ctižádostí autorů knihy je přiblížit čtenáři profesní a přátelské protnutí architekta Dušana Jurkoviče (1868–1947) a lékaře Karla Kocha (1890–1981), které vyústilo ve společnou realizaci Kochova sanatoria s unikátní zahradou v Bratislavě. Název knihy *Člověk člověku* odkazuje na ústřední motiv Kochova myšlení: nejvyšším posláním člověka je lidskost, která má být naplňována v bezpodmínečně lidském jednání a službě druhému člověku. Tíhu tohoto sdělení si Karel Koch i Dušan Jurkovič intenzivně uvědomovali jako svědci i aktivní aktéři během obou světových válek i doby poválečné.

Ondřej Anton z Ústavu stavebního zkušebnictví Fakulty stavební poskytl pro knihu rozhovor, v němž rozvádí možnosti využití cihel v umění. Čtenář se tak dozví i méně známé skutečnosti o Dušanu Jurkoviči, který se stal postupně majitelem několika cihelen. V nich vyráběl mimo jiné tvarovky pro fasády svých domů, které tak vlastně sloužily jako architektova reklama.

(RED)  
FOTO ONDŘEJ ANTON

# NEVIDITELNÁ ZNAČKA OCHRÁNÍ VZÁCNÉ ARCHIVÁLIE I UMĚLECKÉ TISKY

**Neviditelná identifikační značka, která odolá času, teplu, světlu, mechanickému setření i restaurátorskému zásahu. Unikátní patentovaná technologie, kterou vyvinuli odborníci z Fakulty chemické VUT (FCH) společně s dalšími institucemi, pomůže identifikovat vlastníka vzácných dokumentů či uměleckých děl.**

HANA MARKO / FOTO JAN PROKOPIUS

Dokumenty se v archivech většinou označují klasickým kovovým nebo samobarvicím razítkem s názvem příslušné instituce. Jednoduchý a rozšířený postup má ale své nevýhody. Je viditelný, takže snižuje estetickou hodnotu tiskoviny, a běžně užívané razítkové barvy je navíc možné snadno odstranit. Tým z FCH spolupracoval na vývoji neviditelné identifikační značky ze směsi kovových oxidů, které vytvářejí číselný kód identifikovatelný pouze rentgenovým fluorescenčním spektrometrem.

„Především v 90. letech minulého století postihly řadu významných paměťových institucí krádeže. Mezi nejznámější případy patří krádeže starých map z lobkowiczské sbírky v Nelahozevsi. Ale ani naše archivy a knihovny nebyly ušetřeny, zmizely odtud například dopisy a rukopisy Alexandra Dumase st. či notový zápis Beethovenovy Měsíční sonáty. Cena těchto dokumentů se pohybovala v řádech mnoha set milionů korun. Ukradené dokumenty se pak za řadu let objevily na zahraničních aukcích či v antikvariátech. Nebylo ale vždy jednoduché určit majitele. Tradiční archivní značky lze totiž rozpustit či vymazat. A na dokumentu nezůstane nic, co by umožňovalo doložit jeho vlastnictví,“ vysvětluje problematiku hlavní řešitel projektu, děkan FCH Michal Veselý.

S rozšířením digitálních technologií se staly populární i systémy založené na čárových či QR kódech. Jejich nevýhodou je však viditelnost a snadná kopírovatelnost. Neplní tak žádnou ochrannou roli a slouží jen k identifikaci dokumentu. Odborníci z Ústavu fyzikální a spotřební chemie proto začali pracovat na novém vynálezu – skrytém identifikačním prvku, který je běžným zrakem zcela neviditelný a odhalit jej nelze ani klasickou metodou UV záření.

Natisknout se dá běžnými technikami, jako je síťotisk či tamponový tisk. „Značka může mít tvar kroužku či nepravidelné kaňky. Nese v sobě chemický kód, který vytváří poměr obsažených oxidů kovů – jde o exotičtější lanthanoidy. Odhalit je dokáže pouze rentgenový fluorescenční spektrometr, který rozpozná přesné zastoupení prvků a přečte číselný signál,“ dodává Michal Veselý.

Patentovaná technologie umožňuje využít tolik kódů, kolik oxidů se v tiskové směsi použije a v jakém poměru. „Můžeme poskládat směs, která má tři, čtyři nebo pět členů zastoupených v pěti různých koncentracích. Celkově tak jsme schopni vytvořit až 5 identifikačních značek, což jsou řádově tisíce. A to je určitě víc, než máme aktuálně v Česku archivů či podobných vhodných institucí,“ pokračuje vedoucí vývojového týmu.

K samotné chemické značce odborníci přidali ještě lokalizátor jejího umístění, který lze odhalit o něco snadněji – obyčejným infračerveným laserem. „Má tu výhodu, že pronikne skrz sklo. I přes výlohu antikvariátu tak můžeme zdálky naskenovat, zda dokument obsahuje tuto značku. Pokud ano, díky speciálnímu charakteru použitých sloučenin se místo rozsvítí zeleně. Pak je jasné, že se uvnitř skrývá náš identifikátor, jehož konkrétní kód se pak rozkládá spektrometrem,“ vysvětluje mechanismus Veselý.

Označit dokument, dílo či fotografii neviditelnou značkou je jednoduché a levné. Zájemci se na míru vytvoří tiskový lak, ve kterém budou namíchané oxidy kovů v různém poměru vytvářející unikátní číselný kód. Speciální směs pak zvládne technikou tamponového tisku natisknout každá tiskárna.

„Aby byl proces dotažen do konce, byl by zapotřebí i vznik konkrétního správce kódů – ideálně státní instituce typu Národní archiv nebo Národní knihovna, který bude vybaven rentgenovým fluorescenčním spektrometrem a zájemcům by přiděloval tajný kód a zadal by výrobci složení příslušného tiskového laku. Tato instituce by pak byla schopna u nalezených archiválií, knih či jiných uměleckých artefaktů identifikovat majitele či správce,“ doplňuje.

O vynález už projevily zájem firmy ze soukromého sektoru i státní instituce. Kromě značení papírových dokumentů může značka sloužit k ověření uměleckého díla. „Jednoduše se falšují třeba umělecké tisky, které lze donekonečna tisknout s jedním konkrétním pořadovým číslem. Fotografové si stěžují, že jejich tvorbu je až příliš snadné kopírovat,“ uzavírá další možnosti využití Michal Veselý.

Na vývoji neviditelné identifikační značky spolupracoval tým z Fakulty chemické VUT s Centrem organické chemie, Národním archivem, Ústavem chemických procesů AV ČR, Vysokou školou chemicko-technologickou v Praze a Ústavem chemické technologie restaurování památek. Na patentu se všechny instituce podílely stejným dílem.

## Summary:

An invisible identifying mark that can withstand time, heat, light, mechanical abrasion and restoration treatments. A unique patented technology based on metal oxides, developed by experts from the Faculty of Chemistry, BUT, together with other institutions, will help identify the owners of rare documents and works of art.



# STUDENTI FA PŘEDSTAVILI NOVOU VIZI PRO ZÁBRDOVICE



Od poloviny června až do 15. září byla v Galerii Vstupte Kanceláře architekta města Brna (KAM) na Zelném trhu k vidění výstava Nová vize pro městskou čtvrť Zábřdovice. KAM tímto počinem navázala spolupráci s Fakultou architektury VUT (FA).

Studentská přehlídka představila návrhy řešení urbanismu zanedbané městské čtvrti, které vznikly pod vedením nizozemských architektů Gabriela Peňi a Servieho Boetzese. Zahušťování města, udržitelnost společného života, místní identita, využívání životního prostoru a rovnováha mezi výhodami a vybaveností města a pospolitostí vesnice byla témata, která se řešila při navrhování urbanismu brněnských Zábřdovic.

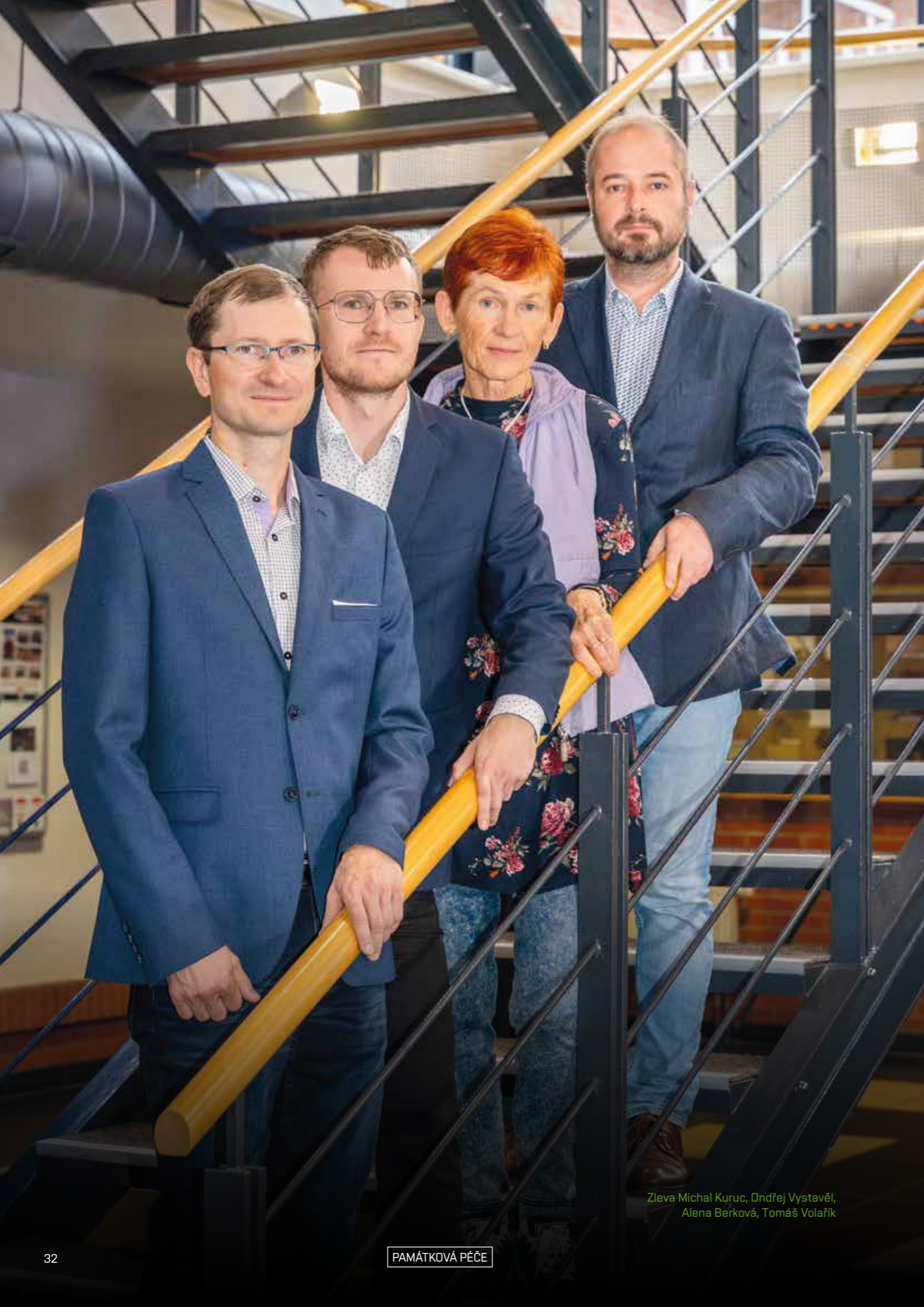
Experiment se zaměřil na území mezi ulicí Jana Svobody a řekou Svitavou, oblast uzavřenou mezi obytnou čtvrtí a bývalou železniční tratí Tišnovka. Studentský projekční tým vypracoval nový urbanistický koncept pro město Brno, který městu nabízí nový tvůrčí pohled na rozvoj lokality s potenciálem kvalitního bydlení.

(RED) / FOTO MARIETA MUSÁLKOVÁ, KAM



#### Summary:

During the summer months, the Brno City Architect's Office hosted an exhibition of designs for the Zábřdovice city district derelict area rehabilitation by students of the Faculty of Architecture, BUT. The urban concept designed by the students brings to the city a new creative perspective for the development of the area, together with a potential for quality housing.



Zleva Michal Kuruc, Ondřej Vystavěl,  
Alena Berková, Tomáš Volařík

# GEODETI Z VUT ZACHRAŇUJÍ KULTURNÍ PAMÁTKY

Přesné měření, laserové skenování, informační modelování a vizualizace pomocí nástrojů herního vývojového prostředí umožní šetrně rekonstruovat památkově chráněný Maxmiliánův dvůr v Podzámecké zahradě v Kroměříži. Na pořízení potřebné dokumentace se podílel výzkumný tým.

ALMÍRA PITRONOVÁ / FOTO VÁCLAV KONÍČEK A ARCHIV ÚSTAVU GEODÉZIE FAST

Moderní metody řeší stavařům známý problém s nedostatečnou nebo zcela chybějící dokumentací historických staveb. V České republice je více než čtyřicet tisíc nemovitých kulturních památek, přes sedm set jich je ohrožených. Zkoumání starých staveb je důležitou součástí poznání života a myšlení našich předků i vyspělosti společnosti. Digitalizace a pokročilé technologie usnadňují a zrychlují památkářům práci.

## Digitální modelování

Dokumentace památkově chráněných staveb v komplexní digitální podobě je důležitým krokem v procesu záchrany kulturního dědictví. Informační model stavby (Building Information Model, zkráceně BIM) začíná precizním sběrem dat a slouží k rozkreslení projektové dokumentace pro jednotlivé úkony při rekonstrukci objektu.

Dokumentaci památek komplikuje nejen nedostatek původních výkresů, ale také charakteristické prvky konkrétních historických stylů, které není jednoduché zaznamenat standardním způsobem. Staré stavby mají specifické konstrukce – klenuté stropy, nesterjnoměrné nebo šikmé zdi, nerovné povrchy a podobně. Moderní normy s touto proměnlivostí nepočítají.

„Přesnost měření je pro historické budovy klíčová, jejich tvarová struktura je totiž mnohem pestřejší než u moderních staveb. Objekt geometricky zaměříme pomocí laserového skenování s následným zpracováním do tzv. mračna bodů. To vztáhneme k závaznému souřadnicovému a výškovému systému. Metodami informačního modelování vytvoříme model objektu a vizualizace dolaďujeme v nástrojích herního vývojového prostředí,“ vysvětluje postup měření a zaznamenávání geodet Michal Kuruc z Fakulty stavební VUT v Brně. Právě geodeti jsou za sběr přesných dat zodpovědní.

Výzkumný tým při zaměření Maxmiliánova dvora využil tzv. totální stanici, jež zároveň měří úhly, délky i převýšení, družicovou aparaturu pro určování prostorové polohy bodů a laserový skener. Pomocí bodového mračna pak vygenerovali prostorový model, který popisuje geometrický tvar a dispozice předmětné stavby (stěny, podlahy, okna, dveře, schodiště, krov, střecha atd.) i jednotlivé prvky technického zařízení budovy (sanitární zařízení, svítidla, topení, hasicí přístroje apod.).

## Gaming pro projektanty

Digitální modelování starých budov vyžaduje obohacení i o negeometrické vlastnosti prvků, z nichž se model skládá. Je nutné počítat i s unikátními detaily komplikovaných tvarů a povrchů. Odborníci proto musí pro komplexní BIM tyto speciální prvky vytvořit, protože žádný z obvykle využívaných softwarů je ve svých knihovnách neobsahuje.

„Charakteristickými ozdobnými prvky, které jsou zároveň velmi nestandardní, jsou na budově sochy krav. Abychom je zaznamenali přesně a zachovali jejich historickou hodnotu, rozhodli jsme se vytvořit detailní mesh model (trojúhelníková síť) pro každou sochu z mračna bodů,“ upozorňuje na jedno z největších úskalí při modelování Kuruc.

Geodeti z VUT pro finální modelování a kontrolu správnosti BIM použili prostředí Unreal Engine. Herní nástroje dovolují vyšší interakci s digitálním světem (v našem případě BIM modelem), a sice realističtější vizualizace oproti technickým CAD/BIM aplikacím, např. průlet nebo průchod budovou, zobrazení informací o prvcích, doplnění realistických materiálů nebo umělého osvětlení. Výstupem z herního vývojového prostředí nemusí být jen vizualizace v podobě obrázků, může to být

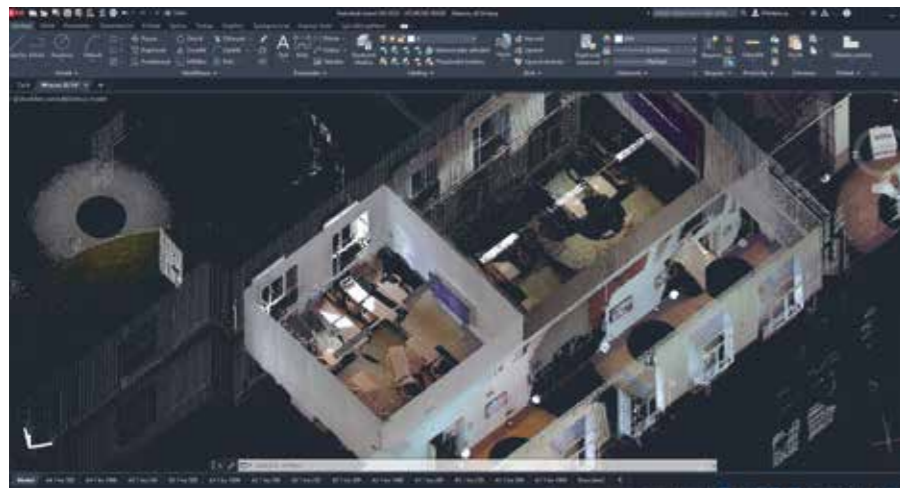
i videosekvence nebo desktopová aplikace, případně aplikace do brýlí virtuální reality. Na dokumentaci skutečného provedení stavby navazuje vizualizace modelu, která dává vyniknout historické hodnotě budovy Maxmiliánova dvora. Vědci vytvořili scénu s vlastním modelem BIM a okolím včetně povrchů a vegetace, ale také realistické materiály a otisky vad na fasádách a sloupech, aby výsledná podoba odpovídala skutečnému stavu budovy.

Moderní technologie a jejich rychlý vývoj otevírají stále nové možnosti i v oborech, kde to bylo dříve téměř nepředstavitelné. Odborníci z Fakulty stavební se nyní chtějí zaměřit na implementaci datových struktur podle jednotlivých oborů, aby herní prostředí bylo možné více využívat nejen ke hraní her, ale i pro účely technických aplikací.

Vizualizace Maxmiliánova dvora v herním prostředí



Bodové mračno objektu z laserového skenování



#### Maxmiliánův dvůr

(Hubertcentrum) v Podzámecké zahradě v Kroměříži byl postaven v letech 1844–1845 arcibiskupem Maxmiliánem Josefem Sommerau-Beckhem. Stavba architekta Antonína Arche vznikla jako vzorové hospodářské stavení pro potřeby arcibiskupství ve stylu anglické ornamental farm či francouzské ferme ornée, kde se snoubila krása s účelností. Časem došlo k rozšíření areálu o dva pavilony v rozích dvora, čímž vznikl čestný dvůr (cour d'honneur) a stavba dostala vznešenější charakter.

**Mračno bodů** (pointcloud) je soubor mnoha bodů, z nichž každý má své přesné trojrozměrné souřadnice x, y, z. Slouží k vytvoření 3D zobrazení zkoumané struktury. Během skenování se laserový paprsek odráží od povrchu objektu a skener je zaznamenán. Výsledkem je soubor bodů s jejich polohami v trojrozměrném prostoru.

#### Summary:

Land surveyors at the Faculty of Civil Engineering, BUT, can cope with the lack of documentation of historical buildings by applying modern methods, such as laser scanning, information modelling and visualisation using tools for game environment development. They were successful in the conservation and rehabilitation of the heritage sites of Maximilian's Court in the Chateau Garden in Kroměříž.

AUDIOVIZE

# JIŘÍ SUCHÁNEK: TECHNOLOGIE BYSTŘÍ NAŠE SMYSLY



AUDIOVIZE

**Jiří Y. Suchánek je umělec, hudebník, experimentátor a v neposlední řadě pedagog na své alma mater, Fakultě výtvarných umění VUT. Vystudoval zde Ateliér video-multimédia-performance a dnes působí v Kabinetu audiovizuálních technologií na téže fakultě. Ve své tvorbě se věnuje propojování nových technologií s uměním.**

ANNA KVÁŠOVÁ, DŮM UMĚNÍ MĚSTA BRNA / FOTO POLINA DAVYDENKO, JIŘÍ SUCHÁNEK A MICHAELA DVOŘÁKOVÁ

Jde o téma, jehož popularita dramaticky narostla v průběhu dvacátého století, a i dnes má podle Jiřího Suchánka stále co nabídnout – pokud si uvědomíme, že jako technologie můžeme vnímat nejenom elektroniku či digitální prostředí, ale třeba i lidské tělo nebo různé přírodní procesy. „Na využívání technologií mě vždycky zajímalo, jak s jejich pomocí můžeme rozšířit naše smysly. Umožňují nám nahlédnout na realitu s jinou citlivostí, s jiným detailem, vnímat, co není běžně vnímatelné,“ uvádí.

Po téměř dvacetileté autorské činnosti na poli vizuálního umění a hudby je výčet Suchánkových děl a aktivit vskutku obsáhlý. V mnohých případech se jedná o projekty, které dále rozvíjí, aktualizuje. Často v nich pracuje s takzvanou sonifikací – technikou, kdy se různá data přeměňují ve zvukové signály. „Rozezvučet“ se tak dá například periodická tabulka prvků, jako v projektu Atom Tone, kterému se Jiří Suchánek věnuje od roku 2015, nebo půdní procesy v instalaci Soil Choir.

**VYUŽÍVÁNÍ TECHNOLOGIÍ NÁM UMOŽŇUJE NAHLÉDNOUT NA REALITU S JINOU CITLIVOSTÍ, S JINÝM DETAILEM, VNÍMAT, CO NENÍ BĚŽNĚ VNÍMATELNÉ.**

Její první verze vznikla v roce 2019 v rámci rezidenčního programu v Košicích a její fungování je založeno na půdní vlhkosti – když se mění vlhkost v půdě, mění se i výsledný zvuk, který instalace generuje. Ke změnám může docházet v řádu hodin, týdnů, ale i měsíců, a svou roli tak hraje i prvek trpělivosti na straně autora i diváků (či snad spíše posluchačů?). Jedním z nejaktuálnějších příspěvků k této sérii je verze označená v.3.1, která pracuje se zvuky žížal.

Zapojení těchto drobných živočichů je logické, neboť žížaly, půdní vlhkost a zásoby vody v hlubších vrstvách půdy jsou úzce propojené – žížaly vytvářejí v zemině hustou síť tunelů, kterými následně proniká voda. A zde právě vidíme ono rozšíření smyslů a vnímání běžně nevnímaného – trpělivé zaposlouchání se do Soil

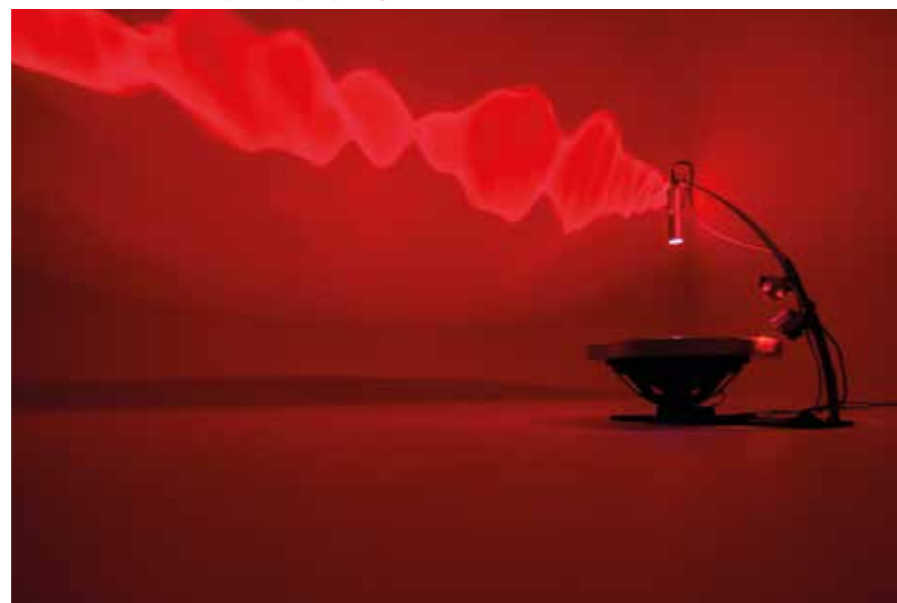
Choir nám například může pomoci více si uvědomit, jaké naším očím skryté procesy se v půdě odehrávají a jak jsou důležité pro krajinu kolem nás.

Pro vystavování svých děl má Jiří Suchánek v oblíbené mimogalerijní prostředí, s jeho instalacemi je tak

SONICAVE, audiovizuální instalace, jeskyně Výpustek, 2009–2018



Red line border, laser-kymatický objekt, galerie TIC, 2018



Meteora (Sonda Y), meteorologicko-zvukový objekt, 2022

možné se setkat například v jeskyních nebo v otevřených prostranstvích pod širým nebem. To byl také případ objektu, který byl součástí přehlídky umění ve veřejném prostoru Brno Art Open 2022 s podtitulem *Mendel je... umělec!*. Jak název napovídá, přehlídka byla věnovaná osobnosti Gregora Johanna Mendela a jeho multidisciplinárnímu vědeckému výzkumu. Interaktivní instalace Meteora reagovala na změny větru a slunečního svitu, a byla tak meteorologickou stanicí i hudebním nástrojem současně. Umístěna byla na fasádě školy v Jánské ulici v upomínce na rok 1865, kdy zde Mendel prezentoval některé ze svých převratných objevů.

**ZA VYUŽITÍ SONIFIKACE JE MOŽNÉ „ROZEZVUČET“ NAPŘÍKLAD PERIODICKOU TABULKU PRVKŮ NEBO PŮDNÍ PROCESY, PŘI NICHŽ UMĚLEC ZAZNAMENAL I ZVUKY ŽÍŽAL.**

Kromě vlastní umělecké tvorby se Jiří Suchánek věnuje organizování nejrůznějších festivalů, koncertů a setkání. Svou roli v tom sehrál jeho studijní pobyt na Institutu sonologie v Haagu: „Studium v Haagu pro mě bylo podnětné z hudebního hlediska. Ponořil jsem se tehdy do světa elektroakustické hudby a po návratu jsem začal v Brně pořádat vícekanálové koncerty, protože mi tu tahle náročnější elektronická hudba

chyběla.“ Od roku 2018 pořádal v Divadle na Orlí poslechové večery akusmatické hudby SONIX, na které volně navázal festival elektroakustické hudby a audiovizuálních performancí SONDA. „Vznikl z čirého entuziasmu a možná i trochu z náhodného setkání dvou nadšenců – zapáleného hudebního nerda na straně jedné (Jan Lichý) a etablovaného umělce na straně druhé (Jiří Y. Suchánek),“ uvádějí pořadatelé na oficiálních stránkách. První ročník se odehrál v roce 2022 v prostorách Hvězdárny a planetária Brno, druhý ročník pak zahrnul i světovou premiéru Virtuálního vídeňského akusmonia ve vodojemech na Žlutém kopci. Co přinese třetí ročník, zatím zůstává tajemstvím, jisté ale je, že se opět bude konat v listopadovém termínu.

Jiří Suchánek a Jan Lichý se společně sešli v realizačním týmu ještě jednoho hudebního festivalu, a sice FAUN. V rámci jeho druhého ročníku, který proběhl na jaře roku 2024, si Suchánek vyzkoušel i novou roli kurátora výstavy mezinárodního zvukového umění Beyond the Sound v Domě umění města Brna. „Je to přínosný princip, vyzkoušet si občas roli, kterou člověk běžně nezastává. Kdybychom se všichni občas prohodili, bylo by to pro celou společnost obohacující, já sám si teď cením kurátorskou práci úplně jinak než dříve,“ ohlíží se Suchánek za touto zkušeností. Zároveň ale

přiznává, že i když výstava do Brna přivedla současnou světovou špičku na poli sound artu a sklídila úspěch mezi návštěvníky i recenzenty, pozici kurátora si pravděpodobně již podruhé nezopakuje.

**NA VÝSTAVĚ MEZINÁRODNÍHO ZVUKOVÉHO UMĚNÍ BEYOND THE SOUND V DOMĚ UMĚNÍ MĚSTA BRNA SI VYZKOUŠEL NOVOU ROLI KURÁTORA.**

A jak se Jiří Suchánek dívá na rozrůstající se možnosti práce s technologiemi, které jsou zároveň čím dál dostupnější? „Samozřejmě to s sebou nese kritické momenty. Ať už se to týká spotřeby součástek, které končí na smetištích a obsahují všelijaké toxické látky, nebo všudypřítomných technologií, které veřejnost vnímá především skrze sociální sítě s až dystopickým výhledem do budoucnosti, ve které nás umělá inteligence a korporátní síly scanují a ovlivňují naše data. Vidím ale rozdíl mezi uživatelem, který má přirozeně až stísněný dojem z budoucnosti, a aktivním tvůrcem. Média můžeme měnit, ovlivňovat, vytvářet vlastní technologie, zakládat nezávislé platformy s vlastními pravidly, navzájem se vzdělávat. V tom spatřuji jistý optimismus.“

**Summary:**

**Jiří Suchánek is an artist, musician, experimenter and, last but not least, a teacher at his Alma mater, the Faculty of Fine Arts, BUT. A graduate of the Video-Multimedia-Performance Studio, he now works at the Department of Audiovisual Technology at the same faculty. In his work, he focuses on combining new technologies with art.**

# ARCHITEKTURA JE ŽIVOTNĚ ZÁVISLÁ NA DIALOGU



Rostislav Koryčánek po celou svou profesní dráhu usiluje o kultivování a ožívání veřejného prostoru města. To se zákonitě týká především města Brna, kde od svých studií žije. Od loňského jara propojil své úsilí se zájmy Fakulty architektury VUT (FA), kde zastává funkci proděkana pro vnější vztahy.

JANA NOVOTNÁ / FOTO BARBORA ILIČ A ARCHIV FA VUT

## **Nakolik je téma vašeho zájmu vázané na Brno neboli je vaše fascinace veřejným prostorem přenosná?**

Myslím, že dnes už ne. Udělal jsem několik takových pokusů, třeba při příležitosti projektu Plzeň Evropské hlavní město kultury 2015 nebo s některými událostmi v Praze, a tam se ukázalo, že bez podrobné znalosti prostředí to jde těžko.

## **Jak se utvářel váš zájem o městské prostředí, potažmo o Brno?**

S tímto záměrem jsem šel studovat dějiny umění a sociologii do Brna, na Filozofickou fakultu Masarykovy univerzity. Sociologii jsem měl jako druhý obor, ale de facto se ukázalo, že právě z něj pro mě plyne většina impulsů pro to, co jsem chtěl dělat nejvíc, a to bylo současné umění a architektura. Brno jsem si pro svá vysokoškolská studia vybral ještě před rokem 1989, a když jsem sem v roce 1990 přišel, zjistil jsem, že město se radikálně změnilo, že je ještě rozháranější, a celá atmosféra města, než si zase našlo svoji pozici, byla tehdy nesmírně složitá. Nebyl jsem schopen rozpoznat, co je podstatou Brna, a to neporozumění šlo tak daleko, až jsem ho začal nenávidět. Zlomilo se to jednoho podvečera, když jsme při rekonstrukci střechy v Křenové ulici seděli po západu slunce vyčerpaní na střeše, popíjeli pivo a dívali se na Brno. Tehdy jsem najednou pochopil, co je na Brně cenné. A došlo zase k úplnému obratu, že jsem si Brno zamiloval.

## **Co je na Brně cenné?**

Podstatou Brna devadesátých let byla velká rozháranost, která umožňovala, že zde vznikala spousta trhlin, a v těch trhlinách se odehrávaly mimořádné věci. Na rozdíl od Prahy, která měla velké ambice a točily se tam velké peníze. To mi přišlo na Brně fascinující, a když se toho člověk žijící v Brně chytí a tu energii využít, může to být pro něj dobrá výchozí pozice. V dlouhodobé historii je podstatou Brna zvláštní schopnost načíst v krizových momentech velmi rychle mapu a změnit strategii. Ta schopnost improvizace v Brně vždycky byla. Například po první světové válce Brno v tomhle ohledu úplně zaexcelovalo. Poté, co řada velkých firem odešla do Rakouska, dostalo Brno politickou příležitost, aby se stalo hlavním zemským městem, a nastěhovaly se sem důležité úřady. Ve spojitosti s tím zde vznikl soubor mimořádných staveb, který je co do počtu a kvality výjimečný v rámci celé střední Evropy.

Když po druhé světové válce Brno ztratilo pozici zemského města, stalo se z něj jedno z krajských měst, bylo rozbombardované, tak využilo příležitosti, kterou si vybudovalo ve 20. letech v podobě výstaviště, a stalo se výkladní skříní československého socialismu. Celé město se přestavělo za jediným účelem, aby na pár dní v roce, v době konání strojírenského veletrhu, zazářilo. Byla to podobná strategie jako po zániku velkých podniků v 90. letech, kdy si Brno našlo pozici v univerzitní spolupráci a mohly vzniknout velké výzkumné projekty, které pomohly sdružit Masarykovu univerzitu a VUT.

Aniž se nějak moc vázalo na politickou reprezentaci města, určilo si Brno strategii, která platí dosud a je nesmírně účinná. Došlo ke kvalitativní proměně obyvatel, zvýšily se nároky na kvalitu života a přibližně od roku 2010 se také velmi intenzivně proměnilo prostředí centra města, které je dnes mnohem zajímavější a atraktivnější pro život.

## **Zmiňte prosím zásadní zastavení na své cestě z Masarykovy univerzity na VUT.**

Prvním důležitým mezníkem byla samotná škola, kde je člověk iniciován do těch oborů – to se neobejde bez prostředí univerzity – a pak také lidé, ke kterým se začnete upínat a poměřovat s nimi kvalitu svého výkonu. Na škole se člověk také potká se svými vrstevníky a vytváří si tak síť kontaktů. Já je zužitkovávám doposud, bez nich bych se neobešel. Po studiích jsem dostal příležitost podílet se na vzniku architektonického časopisu ERA 21, který vytvářel povědomí o tom, jak stavební technologie a architektura mohou přispět ke zlepšení životního prostředí, a z kterého se stal postupem času respektovaný architektonický časopis. Pak jsem zastával funkci ředitele Domu umění v Brně, s nímž jsem už dříve spolupracoval, a důležitá byla samozřejmě Moravská galerie, kde jsem měl na starosti design a architekturu, především prostřednictvím domů, které galerie spravuje, to je rodný dům Josefa Hoffmanna a vila Dušana Jurkoviče. V roce 2023 jsem přistoupil na nabídku děkana FA Radka Suchánka, abych posílil vedení fakulty. Takže jsem tady vlastně pořád ještě čerstvý...



Výstava závěrečných prací TITUL



Výstava Czech Visions v Tržnici

### Přesto jste toho už hodně stihl. Představte prosím projekt Univerzální architektonický manuál.

Ten jsme plánovali už dříve s Lucií Valdhanovou a Veronikou Jičínskou, kolegyněmi z Domu umění, s nimiž jsme spolu s Šárkou Svobodovou a Petrou Hlaváčkovou realizovali projekt Brněnské architektonické stezky, později nazvané Brněnský architektonický manuál. V současném projektu jde o využití toho prezentačního formátu, kdy řešíme postupný posun celého architektonického manuálu do dalších měst. Záměrem je udělat technologický a formátový upgrade, který by umožňoval jednodušeji vstupovat do systému, aniž by člověk musel platit vývoj databáze a řešení grafického nastavení. Nová technologická platforma bude zároveň sloužit jako rozcestník pro všechny už existující architektonické manuály. Do konce roku dokončíme databázi, ale zatím tam není ve větší míře obsažen výzkum. Dosud byly architektonické manuály vždycky vztažené k nějakému urbánnímu celku jako Plzeň, Praha, Hradec Králové, ale když šlo třeba o vesnici 10 km od daného města, obtížně se do toho vstupovalo. To by už s novou platformou mělo jít jednoduše podchytit. Chceme taky expandovat do zahraničí, což by mělo do budoucna umožnit vytvoření evropské sítě architektonických manuálů.

### Významnou aktivitou, jak dostat FA do veřejného prostoru, je přehlídka závěrečných prací studentů TITUL.

Už za předchozího děkana Jana Kristka tu byla snaha dát té prezentaci nějaké společenské nastavení. Výstavy se pořádaly v KUMSTu, což ale pořád bylo místo, kam nepřijde veřejnost. Když jsme vloni řešili formát promoci, které už se kvůli vysokému nájemu nemohly dál odehrávat v pavilonu A, využili jsme možnost uspořádat je v HaDivadle, které sídlí v Alfa pasáži, a právě do pasáže jsme umístili výstavu. Hlavní motiv byl spojit datum promoci s výstavou, aby se rodiče mohli po promoci podívat na práci svých úspěšných dětí. Měli jsme obavu, že výstava v pasáži bude velmi zranitelná, ale ukázalo se, že tam vzniká jakési sociální mikroklima, které je přívětivé i k architektonickým modelům, navíc tam funguje ostraha. Ta pasáž má jedinečnou atmosféru. Když do ní člověk vstoupí, začne interagovat trochu odlišným způsobem, takže i lidé, kteří nepřišli na výstavu, se většinou nechají strhnout a prohlíží si modely. To jsme zopakovali i letos, jen kvůli chybějící klimatizaci v HaDivadle jsme promoce uspořádali v Uměleckoprůmyslovém muzeu.

### Co využití Tržnice na Zelném trhu, o které se poslední dobou mluví jako o možném prezentačním prostoru VUT?

V prostoru Tržnice se už vloni konala výstava prací českých studentů architektury Czech Visions, která vznikla ve spolupráci s architektem Winym Maasem. Snahy získat v Tržnici, tedy v samotném centru města, prostor pro VUT pocházejí velkou měrou od prorektora Milana Housera a Michala Palaščíka, který dělal rekonstrukci budovy. FA se v té věci angažuje i z toho důvodu, že je pro nás velmi důležité získat výstavní prostory v centru města. A pokud máme víc fungovat směrem k veřejnosti a uplatňovat společenskou roli univerzity, bez takového zázemí se neobejdeme. Měli bychom aktivně vyhledávat příležitosti a potenciály VUT, které by se v tomto prostoru mohly začít kultivovat, a v rámci vnitrouniverzitní politiky dojít ke shodě, že by nám takové centrum přinášelo cenné body, které se projeví v počtu přihlášek na jednotlivé fakulty. Posílilo by to naši schopnost vést permanentní komunikaci směrem k veřejnosti cílenou hlavně na mladší publikum, které by tak mohlo získat utvrzení v tom, že VUT je pro ně atraktivní škola a že to, co nabízí ve své kampani, na ní může opravdu realizovat.

### V červnu jste dokončili projekt Srozumitelná architektura. O co v něm jde?

Cílem projektu je posílení dialogu s veřejností o architektuře. Schopnost architektů mluvit o architektuře není totiž úplně

tak samozřejmá, jak by se mohlo zdát. V projektu se v tomto úsilí spojujeme s pro nás fyzicky nejbližší Pedagogickou fakultou MU. Tam se zprostředkování umění vyučuje už několik desetiletí, jen k zavedeným oborům jsme vedle volných umění přidali architekturu. Spolupráce se ukázala jako neuvěřitelně plodná, takže je velká snaha v ní pokračovat i v tomto akademickém roce. Kromě doktorandů Katedry výtvarné výchovy bychom zapojili i Katedru občanské výchovy, protože bychom do toho chtěli vnést formát územního plánování jako velmi složité aktivity, která vyžaduje konsenzus mnoha aktérů. Ten konsenzus se může stát také půdorysem pro to, jak mluvit o věcech, které se v rámci občanských dovedností mohou odehrávat, a jak v tom konsenzus ve velkém organismu, jako je město, může fungovat.

### Za zmínku stojí i formát Pecha Kucha.

Myslím, že ten je pro veřejnost nesmírně zajímavý a pro FA je to také příležitost ke spolupráci s Fakultou výtvarných umění, která je díky osobním vazbám naší mentálně nejbližší fakultou. S Barborou Šedivou, současnou proděkankou FaVU pro vnější vztahy a mou dřívější kolegyní z Domu umění, jsme v Brně rozjžděli Pechu Kuchu v době, když to byl ještě poměrně neotřelý formát, který se do Evropy dostal z Japonska. První vydání po covidu se konalo v prostorách skladišť OC Dornych, bývalého Prioru, a mělo velký ohlas. Další vydání jsme plánovali právě do Tržnice, ale kvůli nejistému termínu otevření jsme se nakonec domluvili s HaDivadlem, kde se Pecha Kucha Night konala 3. října. Právě spolupráce s kulturními institucemi v celém širokém spektru od Moravské galerie přes Dům umění, Husu na provázku a HaDivadlo až ke KUMSTu a TIC je pro nás velmi důležitá.

### Je ještě něco, na co bychom neměli zapomenout?

Právě chystáme velkou výstavu k projektu Vektor chudoby. Půjde o profilovou výstavu Domu umění města Brna, který má v roce 2025 Vektor chudoby jako jedno z hlavních témat. Ateliéry FA se k němu mohly



Pecha Kucha Night v Prioru

přihlásit v minulém akademickém roce. Někdo to uchopil ve vztahu k bydlení, jiný ve vztahu ke spolupráci s neziskovým sektorem, někdo řešil přímo bezdomovectví, někdo kolektivní bydlení, další chudobu ducha. Téma se týká domova a všeho, co s tím souvisí, protože pokud má řešit chudobu nebo nuznější podmínky života, možnost bydlet je jedním ze základních předpokladů. V tomto duchu probíhá výuka a myslím si, že pro studenty je to ohromná příležitost nahlédnout, jak intenzivní dialog obnáší, když má člověk vytvořit architektonické dílo, které bude mít uplatnění a dostane se mu i ocenění.

### Jak by měl podle vás ideálně vypadat absolvent FA?

To se samozřejmě mění, jako se mění celá společnost – řekl bych, naštěstí se to mění. Dnešní absolvent je mnohem sebevědomější a v tom sebevědomí máme tendenci ho povzbuzovat. Studium by měla být taková kritická rozvaha o profesi architekta, aby mohl kriticky uvažovat i sám o sobě a zároveň s tím sebevědomím vstupovat i do společenského dialogu. Architektura bez dialogu se neobejde, jako obor je na dialogu přímo životně závislá. Takže sebevědomí je potřeba pro ten široký dialog a k tomu velká míra angažovanosti a zájmu o obor. Důležité je i to, že architektura obecně je profilový obor a že si může vybírat adepty na základě daných

kritérií. Myslím si, že zájem o brněnskou fakultu roste, je to vidět na počtu přihlášených, takže možnost vytáhnout ty nejlepší studenty se zvyšuje. Vybraní studenti jsou už předem motivováni, takže je s nimi mnohem zajímavější práce. Jsem přesvědčen, že v rámci společenského dialogu má FA co nabídnout. Chceme se na popularizaci architektury podílet tím, že student bude schopný mluvit s lidmi, a pokud je schopný mluvit s lidmi obecně, tak i s klienty v rámci debaty o vzniku architektonického díla. To všechno je ono sebevědomí a na nás je vytvářet základní nastavení pro to, aby debata mohla probíhat a odehrávat se na základě takto klíčovaného rozhovoru.

#### Summary:

Throughout his career, Rostislav Koryčánek has strived to cultivate and enliven urban public spaces. This is especially true for the city of Brno, where he has lived since his student days. Since the spring of 2023, he has combined his efforts with the interests of the Faculty of Architecture, BUT: he works there as the Vice-Dean for External Relations.



# TECHNOLOGIE MĚ INSPIRUJÍ, ALE ZÁMĚRNĚ JDU PROTI NIM

Výzvu Nedotýkejte se exponátů! na výstavě nenajdete. Absolvent Fakulty výtvarných umění VUT (FaVU) Martin Skalický návštěvníky naopak vyzývá, aby se jeho soch vystavených ve venkovním areálu hradu Špilberku nebáli dotýkat. Díla z posledních sedmi let tvorby, v nichž sochař netradičním způsobem používá textil, je možné na kopci nad Brnem zhlédnout až do 13. dubna 2025.

JANA NOVOTNÁ / FOTO VÁCLAV KONÍČEK A JANA NOVOTNÁ

Martin Skalický absolvoval Ateliér sochařství Michala Gabriela, předtím se ale vyučil uměleckým štukatérem. Jak sám říká, samotné modelování ho moc nebaví, a proto se snaží nacházet postupy, které ho dovedou k cíli jinou cestou. Navíc je tento tradiční postup hodně zdoluhavý a drahý. „Potřebuji tvořit rychle a přímo v konečném materiálu. Práce s hmotou a nacházení nových postupů mě neskutečně baví. Dokážu si všimnout drobných věcí, detailů, které vznikají při práci, a na nich potom postavit celou sochu nebo celý soubor,“ vysvětluje sochař. Z jednoho takového nápadu vznikla i Skalického technika, kdy textil napuštěný polyuretanovou pryskyřicí vtlačuje do forem. „Textil nikdy dokonale neokopíruje původní formu a přináší i mně samotnému různá překvapení,“ vyzdvihuje tvůrce, zatímco se vydáváme na procházku expozicí. Navzdory ranní hodině se na hrad začínají trousit návštěvníci, kterých se tu dá přes letní měsíce očekávat extrémní množství, a nemusí jít cíleně za uměním. „Netuším, jak mé sochy návštěvníci vnímají, ale snažím se, aby byly divácky přívětivé, aby oslovily i běžného člověka, který se o umění nezajímá. Věřím, že napětí mezi uměleckým dílem a jedincem

funguje i podvědomě,“ je přesvědčen absolvent FaVU.

Hned za branou na první nádvoří sedí unavený anděl, na první pohled jakoby povolený. Až při bližším zkoumání návštěvník zjistí, že jako materiál posloužil sochaři koberec. Dílo se jmenuje Nedělám si strachy. „Je to parafráze na sochu Radka Nivnického. Poprvé byl vystaven v pražské galerii Proluka, neplánovaně na začátku pandemie koronaviru, to nevmyslíte. Takže to poselství se oproti původnímu záměru ještě prohloubilo,“ podotýká sochař. Na severovýchodní bastion hradu umístil trojici exponátů, které jako by patřily k inventáři hradu: Erb, Náhrobek a Obelisk. Zvláště repliku erbu, jehož originál pochází z budovy Místodržitelského paláce na Moravském náměstí, by návštěvník, nebyť popisky, nejspíš ani nezaregistroval. Při pohledu k jihovýchodnímu bastionu už z dálky zaujme barevná, lehce nadživotní figura Žena a dítě. Postava ženy s dítětem v náručí má pohled upřený na východ, takže inspirace ukrajinskými uprchlíky je více než zřejmá.

Cestou k jihozápadnímu bastionu můžeme barokní figuru dítěte připomínající anděla bez křidel. Putto pochází ze

stejně stavby jako erb. „Spolu s erbem to byly první velké věci, které vznikly touto technikou,“ upozorňuje umělec. To už se blížíme ke konstrukci ze smrkových kmínků, v níž lze rozeznat dvě figury. „Chtěl jsem je obalit textilem, ale protože dřevo bylo syrové, musel se nechat vyschnout. Snažím se pracovat co nejprimitivnějším způsobem, takže stačí, když je člověk trochu zručný a může si podobnou sochu vytvořit sám.“ O kousek dál upoutá pozornost trojice figur vzdáleně připomínající Tři Grácie. Ve skutečnosti jde o trojici vyhotovení Alegorie básnictví, jedné ze šesti soch ctností známých z budovy Ústavního soudu v Joštově ulici. „Autorem originálu je Adolf Loos starší, otec slavného architekta, v jehož kamenické dílně sochy vznikly. Všechny tři jsou ze stejné formy, a přesto je každá jiná – záleží na tom, nakolik nahusto se textil přechuje do formy a jaký se použije materiál.“ Socha byla původně zamýšlena do interiéru, přesto napohled křehké sousoší odolalo i sérii silných větrů na začátku léta. Zcela nový zážitek sousoší poskytne, když se po setmění rozsvítí. Figury jsou zevnitř opatřené LED páskem, který prosvěcuje textilií a vytváří na povrchu zajímavé efekty. Prohlídku končíme u západního vstupu na hrad u díla Pokora, které

vzniklo pro pražskou přehlídku Sochy v ulicích 2017. Model tehdy sochař ušil z modré zakrývací plachty, kterou naplnil molitanem. „Na tento měkký model jsem vyrobil formu a z ní vytvořil pevný laminátový odlitek, který si ale pořád zachovává měkký vzhled. Je to takový paradox, který zapříčinil i posun z přísné geometrie k lidské symbolice,“ uvažuje Martin Skalický, v jehož tvorbě se textil v různých podobách objevuje už od studií. „Bylo to hned v prvéku, kdy jsem dělal volný portrét v renesančním duchu. Moje žena šije a zabývá se historickou módou, tak jsem ji využil jako model. Abych se nemusel modelovat s drapérií košilky, nechal jsem si ji ušít a pak ji vkomponoval do sádrové sochy. Vypadalo to, jako by to celé bylo z jednoho materiálu,“ líčí umělec.

Vyjadřovacím prostředkem Martina Skalického byla vždycky figura. „Ve výtvarném umění se objevuje padesát tisíc let, takže je to poměrně vyčerpané téma a hledat nový přístup je náročné, ale mám pocit, že do ní můžu vložit své vidění světa,“ říká sochař. K technice vtačování textilu do forem přišel náhodou při práci s laminátem. „Všiml jsem si, že když vytřu štětec od laminátu do hadru, hadr ztvrdne. Tak jsem laminátem napustil staré

montérky, namačkal je do petky, a když jsem ji potom rozstříhl, vznikla socha PET lahve se strukturou textilu. Bylo to velmi silné, ale tehdy jsem nevěděl, co s tím, a nějakou dobu to leželo ladem.“ Když po pěti letech dělal jako štukatér formy pro zhotovení kopií erbu a puttů, napadlo ho namačkat do forem textil. „Udělal jsem si nějaké zkoušky a najednou to vypadalo skvěle a celé se to oživilo. Navíc ta parafráze není úplně věrná. Díky textilní drapérii tam vznikají díry, které ale mozek dokáže zpracovat a chybějící místa doplnit, takže to jako celek funguje. Starému dílu to vdechlo nový život,“ vysvětluje umělec. V současné době se připravuje na nový projekt, ve kterém by chtěl práci se ztuženým zmačkaným textilem posunout na jinou estetickou úroveň, takže bude finančně značně náročný.

Textil představuje pro Martina Skalického nejpříjemnější materiál, jaký lidstvo vytvořilo: „Jsme s ním v těsném propojení, v každodenním kontaktu, můžeme se díky němu adaptovat na různé podmínky, vyjádřit své postoje.“ Použití různých druhů textilií vnáší do jeho děl různé významové roviny. Přiznává, že když vytáhne sochu z formy, zpočátku je většinou zklamaný, protože jeho představa

byla jiná. Až po nějaké době zjistí, že výsledek je daleko silnější, než si představoval. „Ty chyby a věci, které se dějí neplánovaně, mně umožňují s nimi dál pracovat, takže je už nepovažuji za chybu, ale za přednost. To je cesta, která je pro mě zajímavá.“

Dosud neznámou cestou se Martin Skalický vydal i při testování nové techniky, kterou poprvé použil při práci na soše Žena a dítě: „Vyfotil jsem model z osmi stran, fotky si promítl na karton, obkreslil a po vyřezání je slepil dohromady. Vznikla velmi nepřesná figura, kterou jsem upravil, vyplnil polyuretanovou hmotou, zbrousil, zalaminoval skelnou tkaninou a uzavřel tenkou vrstvou textilie.“ Na povrch dosud neforemné figury pak znovu promítl fotografie a přemaloval je na sochu, která díky barvě získala správnou perspektivu. „Sám jsem byl překvapený, že se dá socha takto jednoduchým způsobem vystavět, navíc je lehká, ekologická zátěž materiálů je minimální, všechno se spotřebuje,“ vyzdvihuje sochař přednosti nové techniky.

Jako absolvent Ateliéru sochařství Michala Gabriela zná dobře technologii 3D skenování a 3D tisknutí, na které je jeho ateliér zaměřený. Fascinují ho, inspirují, ale je k nim rezervovaný. „3D skener vlastně funguje na podobném principu, jako jsem použil s fotografiemi, s tím rozdílem, že vytvoří osm tisíc záběrů, a já osm. S 3D skenerem neuděláte chybu, nikde vás to nepustí za rovinu reality. Mě ale baví právě ten živelnější postup, kdy vás to úplně neposlouchá a vytváří vám překážky. Takže jsem se 3D technologií inspiroval, ale jdu záměrně proti ní. Využívání technologií je určitě skvělé, ale já mám rád spíše neandrtálský primitivní způsob tvorby,“ uzavírá Martin Skalický.

#### Summary:

Martin Skalický, a graduate of the Faculty of Fine Arts, BUT, asks visitors to his latest exhibition not to be afraid to touch his sculptures displayed outside Špilberk Castle. Works from the past seven years of his career, made of fabric used unconventionally, will be exhibited on the hill above Brno until 13 April 2025.



SOCHAŘSTVÍ

# RUV A FUČ: CESTA KE ZROVNOPRÁVNĚNÍ UMĚNÍ NA ČESKÝCH UNIVERZITÁCH



**Registr uměleckých výstupů (RUV) a Fond umělecké činnosti (FUČ) jsou klíčovými nástroji, které byly zavedeny s cílem podpořit a uznat význam umělecké tvorby v prostředí českých vysokých škol. Jejich zavedení reagovalo na potřebu systémového zrovnoprávnění uměleckých výstupů (Artistic Research & Creation) s vědeckými a výzkumnými výsledky (Scientific Research).**

FILIP CENEK, DĚKAN FAVU VUT A PŘEDSEDA ASOCIACE UMĚLECKÝCH FAKULT V ČR / FOTO MARKÉTA LISÁ

**Kdy a proč byly RUV a FUČ zavedeny**

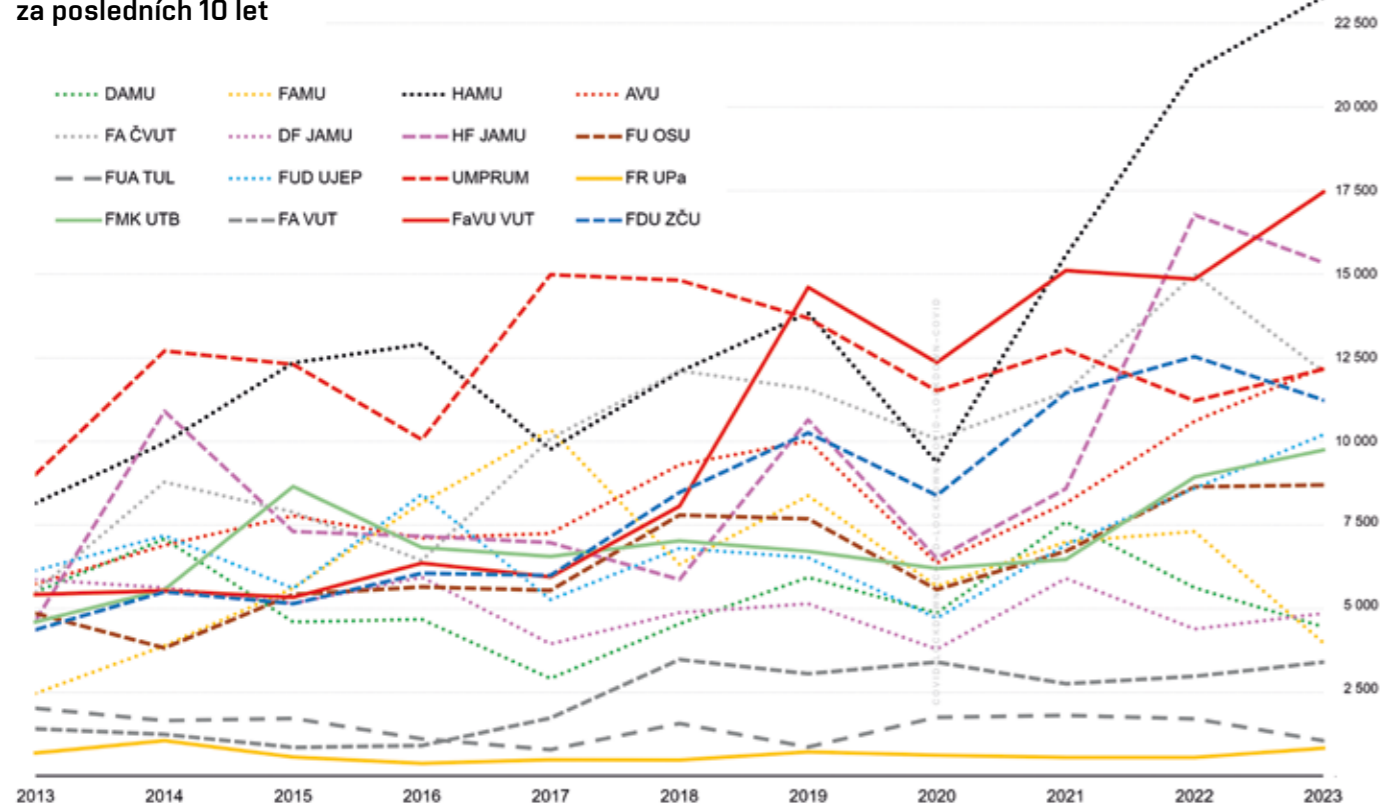
RUV byl zaveden v roce 2012 Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT) jako součást snahy posílit postavení umění na vysokých školách. Umělecké školy a fakulty dlouhodobě čelily výzvám, jak zajistit, aby jejich tvůrčí činnost byla reflektována nejen v rámci institucionálního hodnocení a akreditačních procesů, ale také v rámci jejich financování.

To vedlo k vytvoření systému, který umožnil objektivní srovnání uměleckých výstupů, zajistil jejich evidenci, hodnocení a následnou finanční podporu z veřejných prostředků. Povinnost vysokých škol vykazovat umělecké výstupy stanovuje zákon o vysokých školách, který definuje RUV jako nástroj pro uznávání a srovnávání uměleckých výstupů v akademickém prostředí. RUV se tak stal jedním z kvalitativních parametrů financování univerzit, který je dnes –

jako jeden z osmi indikátorů – zahrnut ve výkonovém ukazateli jejich rozpočtu, kde zohledňuje výsledky z posledních pěti let.

**BYLO NUTNÉ ZAJISTIT, ABY TVŮRČÍ ČINNOST UMĚLECKÝCH ŠKOL BYLA REFLEKTOVÁNA NEJEN V RÁMCI INSTITUCIONÁLNÍHO HODNOCENÍ A AKREDITAČNÍCH PROCESŮ, ALE I V RÁMCI JEJICH FINCOVÁNÍ.**

**Srovnání počtu RUV bodů nejvýznamnějších uměleckých fakult a akademií za posledních 10 let**



FUČ byl vytvořen jako navazující krok s cílem zajistit přímou finanční podporu pro rozvoj uměleckých fakult a akademií. Funguje jako alternativa k Institucionální podpoře na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace, která nereflktuje potřeby umělecké tvůrčí činnosti na vysokých školách, protože ta pro svoji neopakovatelnost nemá přímou oporu ve Frascati manuálu – mezinárodní metodice pro klasifikaci výzkumu a vývoje. Od roku 2020, kdy byl FUČ poprvé zahrnut do rozpočtu vysokých škol, si vybrané umělecké akademie a fakulty rozdělují sto milionů korun ročně. Rozdělení fondu se neodvíjí pouze od výsledků v RUV, ale i od dalších kvalitativních parametrů, jako je počet studujících na jednoho akademika, počet absolvovaných doktorských studií a počet habilitovaných pracovníků.

**RUV SE STAL JEDNÍM Z KVALITATIVNÍCH PARAMETRŮ FINCOVÁNÍ UNIVERZIT, KTERÝ JE DNES ZAHRNUT VE VÝKONOVÉM UKAZATELI JEJICH ROZPOČTU.**

Zatímco RUV se týká více než 60 subjektů (fakult nebo škol), nebot uměleckým výstupem, který se eviduje podle vysokoškolského zákona, se rozumí zveřejněné umělecké autorské dílo nebo umělecký výkon každého člena akademické obce dané školy vytvořen v rámci plnění studijních nebo pracovních povinností k dané škole nebo v souvislosti s ním, podpora z FUČ se týká pouze těch, u nichž je podíl studujících v uměleckých studijních programech vůči jejich celkovému počtu vyšší než 50 procent. Aktuálně se tak dělení fondu týká 16 fakult a škol v České republice.

**Koho se RUV a FUČ týkají**

RUV a FUČ se zaměřují na fakulty a školy, které se specializují na výuku umění, designu, architektury a příbuzných oborů. To zahrnuje umělecké vysoké školy (spadající do Segmentu 1 VVŠ), mezi něž patří Akademie múzických umění v Praze, Akademie výtvarných umění v Praze, Janáčkova akademie múzických umění v Brně a Vysoká škola uměleckooprůmyslová v Praze. Kromě těchto tradičních uměleckých

vzdělávacích institucí se RUV a FUČ vztahují i na vybrané fakulty na jiných univerzitách (v Segmentech 3 a 4 VVŠ), které nabízejí studijní programy v oblastech vzdělávání Umění, Architektura a urbanismus nebo studijní programy zahrnující takzvané předměty umělecké tvorby.

Na VUT se RUV týká Fakulty výtvarných umění (FaVU), Fakulty architektury (FA), Fakulty strojního inženýrství a Fakulty stavební. Potenciál evidovat umělecké výstupy zůstává nevyužitý na Fakultě informačních technologií a Fakultě elektrotechniky a komunikačních technologií. Prostředky z FUČ se na VUT, vzhledem ke skladbě studijních programů, vztahují pouze na FaVU a FA.

**Jak fungují RUV a FUČ v praxi**

RUV systematicky zaznamenává a hodnotí umělecké výstupy v několika segmentech, jako jsou architektura, audiovizuální tvorba, design, hudba, scénická umění, literatura a výtvarné umění. Každý výstup je hodnocen na základě tří kritérií: závažnost a význam, rozsah a institucionální kontext. Podle těchto kritérií je jednotlivým výstupům přiřazen garantem segmentu a dvěma nezávislými certifikátory kód, který má bodový ekvivalent.

Využití prostředků z FUČ není MŠMT striktně vymezeno, nicméně se předpokládá, že prostředky fondu budou opětovně použity na podporu aktivit a finančního ohodnocení akademické obce, která výsledky v RUV eviduje, stejně jako na zajištění provozu fakulturních pracovišť, která se na umělecké činnosti podílejí. Většinu prostředků z FUČ tak FaVU i FA opětovně vloží formou soutěží do podpor tvůrčí činnosti jejich akademické obce a motivačního ohodnocení zaměstnanců a studujících.

**OD ROKU 2020 JE FUČ ZAHRNUT DO ROZPOČTU VYSOKÝCH ŠKOL A VYBRANÉ UMĚLECKÉ AKADEMIE A FAKULTY SI ROZDĚLJÍ STO MILIONŮ KORUN ROČNĚ.**

Zavedení RUV a FUČ představuje důležitý krok k posílení role umění na vysokých školách, a to jak z hlediska akademického uznání, tak z hlediska financování. Pro VUT,

zejména pro FaVU a FA, tyto nástroje znamenají možnost plně rozvinout jejich umělecké a tvůrčí ambice a přispět k bohaté mozaice aktivit, které činí z VUT významného hráče na poli umění a architektury v České republice.

**VĚTŠINU PROSTŘEDKŮ Z FUČ FAVU I FA OPĚTOVNĚ VLOŽÍ FORMOU SOUTĚŽÍ DO PODPOR TVŮRČÍ ČINNOSTI SVÉ AKADEMICKÉ OBCE A MOTIVAČNÍHO OHODNOCENÍ ZAMĚSTNANCŮ A STUDUJÍCÍCH.**

Přestože samotné hodnocení umělecké činnosti, která je z podstaty neopakovatelná a jedinečná, je sporné, zůstává RUV dosud jedinou všeobecně akceptovanou metodou hodnocení uměleckých kvalit a společenské relevance akademické obce. Pro MŠMT je hlavním nástrojem evaluace uměleckých fakult a škol, přičemž na základě jeho výsledků přiděluje i vyšší finanční podpory.

**Summary:**

**The Register of Artistic Outputs (RUV) and the Fund for Artistic Activities (FUČ) are key tools that were introduced to support and recognize the significance of artistic creation within the context of Czech universities. Their introduction was a response to the need for the systematic equalisation of artistic research and creation with scientific research results. The article briefly outlines when and why these tools were introduced, which faculties at the BUT they pertain to, and how they work in practice.**



# V ATELIÉRU SOCHAŘSTVÍ FAVU MAJÍ 3D TECHNOLOGIE POD KŮŽÍ

Technologie pro 3D tisk a robotické obrábění jsou fenoménem posledního desetiletí. Na VUT je jejich vliv znát nejen na technických fakultách, ale významně se projevuje také na Fakultě výtvarných umění (FaVU). Díky nadšení pedagogů Ateliéru sochařství se zde podařilo rozvinout specifický přístup k zavádění digitálního sochařství do výuky, který nemá na českých vysokých školách obdoby.

PETR KUBÍČEK / FOTO VÁCLAV KONÍČEK A PETR MUCHA

Podle Michala Gabriela, pedagoga FaVU a jednoho z nejvýznamnějších současných sochařů v Česku, představuje 3D tisk a vše, co s ním souvisí, větší historickou změnu, než jakou byla ve své době fotografie. „Trojrozměrné objekty na člověka působí silněji než dvojrozměrné a nové 3D technologie mají větší dopad na průmysl. Díky nim mohou výrobci vytisknout jeden unikátní výrobek, který je zrovna potřeba, a nemusí kvůli tomu zavádět nákladnou sériovou výrobu. U laika někdy může digitální svět vyvolávat zdání uniformity, ale tady je to přesně naopak – je to cesta k naprosté individualizaci,“ nabízí svůj pohled Gabriel.

V nultých letech 21. století se díky náhodě seznámil s jednou z nových

aplikací pro 3D modelování. V té době ještě netušil, že je to začátek něčeho přelomového. „Doprovázel jsem kolegu z tehdejšího Ateliéru průmyslového designu FaVU Zdeňka Zdařila do jedné firmy, kde nám představili prostorovou myš, která fungovala jako virtuální špachtle, a umožňovala tak modelovat objekty v počítači. Výsledky však nebylo možné dostat fyzicky ven, a proto jsme o zařízení v té době neměli zájem,“ vzpomíná. Dostupná technologie pro 3D tisk, která to již uměla a nebyla omezena jen na průmyslové využití, se objevila již půl roku poté a Michal Gabriel s kolegou z Ateliéru sochařství Tomášem Medkem v ní okamžitě viděli potenciál pro tvorbu a výuku. Technologie je fascinovala a rozhodli se, že ji postupně zapojí do tradiční

sochařiny na fakultě. Začátky však nebyly snadné, protože se nebylo kde zeptat, jak s technologií pracovat a jak s její pomocí učit.

**PRVNÍ TISKÁRNA, KTEROU NA FAVU VUT POŘÍDILI DÍKY GRANTU, STÁLA 1,5 MILIONU KORUN A JEJÍ PROVOZOVÁNÍ BYLO ROVNĚŽ FINANČNĚ NÁROČNÉ.**

„Naivně jsme se domnívali, že to půjde samo, ale narazili jsme na řadu překážek,“ říká Gabriel. Například ceny tiskáren byly mnohem vyšší než v současnosti. První tiskárna, kterou na FaVU VUT pořídili díky grantu, stála 1,5 milionu korun a její provozování bylo rovněž finančně náročné. K tomu se setkávali s nedůvěrou studujících, kterou se dařilo jen pomalu



Matyáš Knor: Support

prekonávat. „Někteří studenti měli pocit, že si něco takového nemohou dovolit, že je to moc drahé, jiní zase dávali přednost tradičním technikám a k digitálnímu sochařství pociťovali nedůvěru. Zkoušeli jsme organizovat různé studentské výzvy a soutěže, ale i tak šlo zavádění digitálních metod do výuky ateliéru někdy ztuha. Nejdůležitější však bylo, že jsme postupně získávali zkušenosti, jak s nástroji pro digitální sochařství pracovat,“ popisuje začátky Gabriel. Mezníkem byl vznik 3D studia, které v roce 2007 Gabriel s Medkem v rámci Ateliéru sochařství na FaVU založili a vybavili prvními tiskárnami. Studenti opatrně pozorovali, co na novém pracovišti vzniká, a když viděli zajímavé výsledky, do aktivit studia se zapojovali. „I nyní, kdy je 3D tisk mnohem dostupnější a známější, určitý odstup u studentů stále zůstává. K posunu však došlo. Dříve na FaVU platilo, že bez základních řemeslných znalostí práce s hlínou a sádrou jsou studující v oboru ztraceni. To už neplatí. Stále je dobré ovládat tradiční technologie, ale studenti už také vědí, že mají k dispozici alternativu v podobě nástrojů digitálního sochařství,“ vysvětluje pedagog.

V současnosti se s možnostmi 3D tisku seznamují studující Ateliéru sochařství hned od prvního ročníku. Během prvních čtyř semestrů

modelují do hlíny postupně autoportrét, figuru ve dvoutřetinové velikosti a drapérii. „Jedná se o samé těžké úkoly, které mohou vytvářet tradičně s pomocí fotografie a zrcadla. Mohou však také využít sken a vytisknout zmenšeninu své hlavy nebo těla, což jim dává možnost pozorovat způsobem, který zrcadlo nebo fotka neumožňuje. Ať už si vybírají jakoukoliv metodu, kvalita výsledných modelů je u obou skupin obdobná. Digitální technologie se jim však takto dostává pod kůži, což se projevuje i tím, že na konci prvního semestru drží 3D tisk hlavičky jako pomůcku každý. Ve finále jsou totiž všichni motivováni výsledkem,“ říká Gabriel a dodává: „V dalších semestrech již mají tematickou volnost a všímáme si, že zhruba polovina studentů ve využívání nástrojů digitálního sochařství pokračuje.“

**KONTAKT STUDENTŮ S DIGITÁLNÍMI NÁSTROJI NENÍ OMEZEN POUZE NA VYZVEDNUTÍ HOTOVÉHO DÍLA. MUSÍ SI PROJÍT CELOU CESTU JHO VZNIKU OD ZAČÁTKU DO KONCE.**

Díky nadšení a dlouhodobě utvářenému vzhledu do nových technologií se na FaVU rozvinul specifický přístup k zavádění digitálního sochařství do výuky. I na jiných uměleckých vysokých školách v ČR již mají 3D studia, ale jedná se spíše

o servisní pracoviště bez propojení s výukou. „Také u nás se studio z praktických důvodů organizačně osamostatnilo a nabízí služby dovnitř i vně FaVU. Klíčové ale je, že jsou s ním stejně jako v jeho počátcích spojeny výukové procesy. Kontakt studentů s digitálními nástroji tak není omezen pouze na vyzvednutí hotového díla, ale musí si projít celou cestu jeho vzniku od začátku do konce, nikdo jiný to za ně neudělá,“ přibližuje Gabriel procesuální přístup k digitálnímu sochařství, který odlišuje FaVU od ostatních uměleckých vysokých škol v Česku. V rámci procesuálního přístupu se autor díla nebrání jakékoliv výzvě, která jej napadne v průběhu realizace. „Výsledek lze měnit podle toho, co nabídne materiál nebo proces, v kterém sochu zpracováváme. Příkladem jsou sochy jednoho z našich absolventů Tomáše Pavlackého, které vznikly zásahem do kódu programu virtuálního modelu. Což vás vůbec nenapadne a žádné servisní studio vám to nenabídne, pokud nejste ponořeni v souvisejících technologiích a neuvědomíte si, že všude v procesu tvorby lze najít východiska pro její posunutí.“

Digitální sochařství vnímá Gabriel především jako nástroj, který může

Petr Mucha: Jane – Jana



vstupovat do různých fází procesu tvorby. Výhodou tohoto pojetí je podle něj to, že se tvůrce nemusí omezovat jen na umění a může své znalosti využívat v mnoha dalších oblastech od průmyslu přes IT sféru až po antropologii. „Máme absolventy, jako je například Ondřej Bílek, který na škole o digitálním sochařství nechtěl slyšet, a teď by se bez jeho nástrojů při modelování pravěkých lidí pro muzejní expozice neobešel. Pokud porozumíte principům digitálního sochařství, najdete uplatnění v jakémkoliv oboru, který souvisí s trojrozměrným modelováním. Přeskakujete měsíce dorozumívání a jste rovnou v procesu, i když hned neznáte všechny detaily oboru,“ říká Michal Gabriel.

**CHTĚL BYCH, ABY NA FAVU VZNIKLO STUDIO, KTERÉ SE BUDE VĚNOVAT SOCHAŘINĚ VE VIRTUÁLNÍ REALITĚ, KDY BUDE MOŽNÉ VŠE TVOŘIT JEN S POMOCÍ DAT.**

Myslím si, že ty nejzásadnější věci se v oblasti digitálního tisku a modelování již odehrály. V oboru se sice pořád něco děje a je co sledovat zejména ve vztahu k průmyslu, ale podle Gabriela jde spíše o zpřesňování, než že by šlo o něco přelomového. „Oblast, od které ještě čekám něco nového, je virtuální realita.

Maho Kanasashi: Untitled



Chtěl bych, aby na FaVU vzniklo studio, které se bude věnovat sochařské práci v této technologii. I ve virtuální realitě lze pracovat s naskenovaným fyzickým modelem nebo vše tvořit od začátku jen s pomocí dat. Stačí jen brýle a ovladače digitálních špachtlí. Zatím však neumíme data z virtuální reality přesouvat přímo do fyzického prostoru. Na okamžik, kdy to dokážeme, a na budoucí využívání umělé inteligence v oboru jsem velmi zvědavý. To je to, co mě na FaVU drží,“ uzavírá Michal Gabriel.

#### Summary:

**At the BUT, 3D printing and robotic machining have been gaining ground not only at the technological faculties, but also at the Faculty of Fine Arts. Thanks to the enthusiasm of the Sculpture Studio teachers, a specific approach to introducing digital sculpture in the curriculum has been developed, something unparalleled at Czech universities.**

#### KRÁTKÁ ZPRÁVA



#### VUT PŘEDSTAVUJE SVÉ KREATIVNÍ OBORY

Výstavu, workshopy, přednášky, semináře – to vše nabízí měsíční program akce Kreativní technika, prostřednictvím níž prezentuje VUT své kreativní obory propojující architekturu, umění, design a technologie.

Středobodem všeho je výstava v KUMSTu v Údolní ulici. Poukazuje na to, že kreativní a kulturní průmysly jsou perspektivními obory s minimální mírou ekologické zátěže krajiny a města a mnohdy přispívající i k rozvoji sídel. Spolu s rostoucí mírou digitalizace a globalizace jsou kreativní a kulturní průmysly jedním z nejprogresivnějších a nejlukrativnějších směrů rozvoje průmyslu jako takového. Je tak v zájmu společnosti i budoucích generací, aby pracovníků v kreativním průmyslu přibývalo.

Do přípravy programu se zapojili studující i pedagogové z různých fakult VUT. Oblast architektury, designu a herních médií prezentuje Fakulta architektury, Fakulta výtvarných umění, Fakulta strojního inženýrství se svým Odborem průmyslového designu a Fakulta stavební s Ústavem architektury. Akce je součástí projektu Kreativní technika, který se koná za finanční podpory statutárního města Brna.

Podrobné informace najdete na: [shorturl.at/PEbwa](https://shorturl.at/PEbwa).

(RED)



# NA LETOŠNÍM SVĚTOVÉM SETKÁNÍ MEDIEVISTŮ V LEEDSU MĚLO ZASTOUPENÍ I VUT

Mezi umělecká díla svého druhu řadíme rovněž pečeti, jejichž výzkumem se zabývá primárně sfragistika. Pokud chceme posunout limity našeho poznání pečeti, je nezbytné podrobit je interdisciplinárnímu výzkumu. Karel Maráz se o něj v současné době pokouší mimo jiné i ve spolupráci s výzkumníky Fakulty chemické VUT (FCH).

KAREL MARÁZ, ARCHIV VUT, FCH VUT / FOTO VÁCLAV KONÍČEK A ARCHIV AUTORA

Na výzkum pečeti, pečetidel a razítek se autor článku, který pracuje jako archivář v Archivu VUT a výzkumný pracovník na FCH, zaměřuje dlouhodobě a publikoval o nich řadu odborných i popularizačních prací, mimo jiné i na stránkách časopisu Události. Zde zveřejnil článek o nejzajímavějších pečetidlech a razítkách dochovaných v Archivu VUT. Díky pochopení vedení univerzity a Fakulty chemické mohlo dojít ke spolupráci na interdisciplinárním výzkumu pečeti s chemiky, konkrétně Michaelou Vašinovou Galiovou a ředitelem Centra materiálového výzkumu na FCH Tomášem Opravilem. Spolupráce umožňuje postoupit hlouběji v komplexním výzkumu středověkého sfragistického

materiálu, na jehož důležitost a nezbytnost autor již několik let ve svých pracích upozorňuje.

**DÍKY SPOLUPRÁCI S FAKULTOU CHEMICKOU LZE V KOMPLEXNÍM VÝZKUMU SFRAGISTICKÉHO MATERIÁLU VYUŽÍT TAKÉ ŠKÁL NEDESTRUKTIVNÍCH VÝZKUMNÝCH METOD PŘÍRODNÍCH DISCIPLÍN.**

Vedle řady poznatků nejen z oblasti samotné sfragistiky, ale i humanitních věd lze totiž pro komplexně pojatou analýzu sfragistických artefaktů využít mimo jiné také škálu nedestruktivních výzkumných metod přírodních disciplín. Takový výzkum, který není zcela běžný ani v zahraničí,

má význam pro posun našich teoretických znalostí o pečetích pro sfragistiku samotnou, kdy například chemické složení pomáhá určit provenienci středověkého pečetního vosku. Rovněž se přímo nabízí pro využití při praktických záchranných restaurátorsko-konzervátorských pracích poškozených pečeti, kdy by mohla být receptura vosku připravena takřka přímo na míru té které poškozené pečeti podle jejího konkrétního složení.

Z tohoto důvodu bychom na VUT rádi i ve spolupráci s chemiky realizovali šířeji zaměřený nedestruktivní interdisciplinární výzkum pečeti, včetně jejich vosků. Předpokládáme při něm



# VAŠULKA KITCHEN BRNO: TECHNOLOGIE JAKO PROSTŘEDEK KREATIVITY

mimo jiné spolupráci s Univerzitou Karlovou a věříme rovněž, že spolupráce bude mít i mezinárodní přesahy. První kroky k tomu již byly učiněny.

**TAKOVÝ VÝZKUM SE NABÍZÍ I PRO VYUŽITÍ PŘI ZÁCHRANNÝCH RESTAURÁČSKO-KONZERVÁČSKÝCH PRACÍCH POŠKOZENÝCH PEČETÍ, KDY BY MOHLA BÝT RECEPTURA VOSKU PŘIPRAVENA POŠKOZENÉ PEČETI PŘÍMO NA MÍRU.**

Na mezinárodní bázi měl autor možnost představit výzvy, výhody a možnosti v oblasti komplexně pojatého výzkumu středověkých pečetí i potenciál z něj již nově získaných poznatků nedávno, a to ve dnech 1. až 4. 7. 2024 na mezinárodním medievalistickém kongresu v anglickém Leedsu, kam byl pozván mezinárodní odbornou komunitou. International Medieval Congress, pořádaný každoročně Univerzitou v Leedsu, je největším hybridním setkáním medievalistů z celého světa a poskytuje interdisciplinární fórum pro diskusi o všech aspektech středověkých studií. Letos se kongresu v prezenční i hybridní formě zúčastnilo více než 2 700 předních badatelů v oblasti středověku, česká stopa mezi nimi byla však spíše vzácná.

Přestože se kongres letos zaměřil především na téma krize, dvě jeho zasedání byla věnována problematice moderního studia středověkých pečetí ve východní a střední Evropě. Na základě tematického vymezení obou zasedání, dosavadních výzkumných a publikačních výsledků práce jednotlivých badatelů bylo vybráno a pozváno do obou sekcí přijalo pouze šest referujících z východní a střední Evropy, tři z nich z Polska, které je v problematice pečetí tradičně silné, a po jednom z Německa, Rumunska a České republiky, konkrétně z VUT. Zatímco většina účastníků pojala prezentaci svých příspěvků v podstatě v rámci pomocných věd historických, autor článku představil dvě témata jako modelový příklad moderního širokého komplexního interdisciplinárního výzkumu a zpracování sfragistické středověké materie. Jednalo se o témata, kterými se již řadu let badatelsky zabývá, a sice Korpus českých pečetí do nástupu Jana Lucemburského a Středověká pečetní falza z falzátorské „dílny“ Oldřicha II. z Rožmberka (1403–1462).

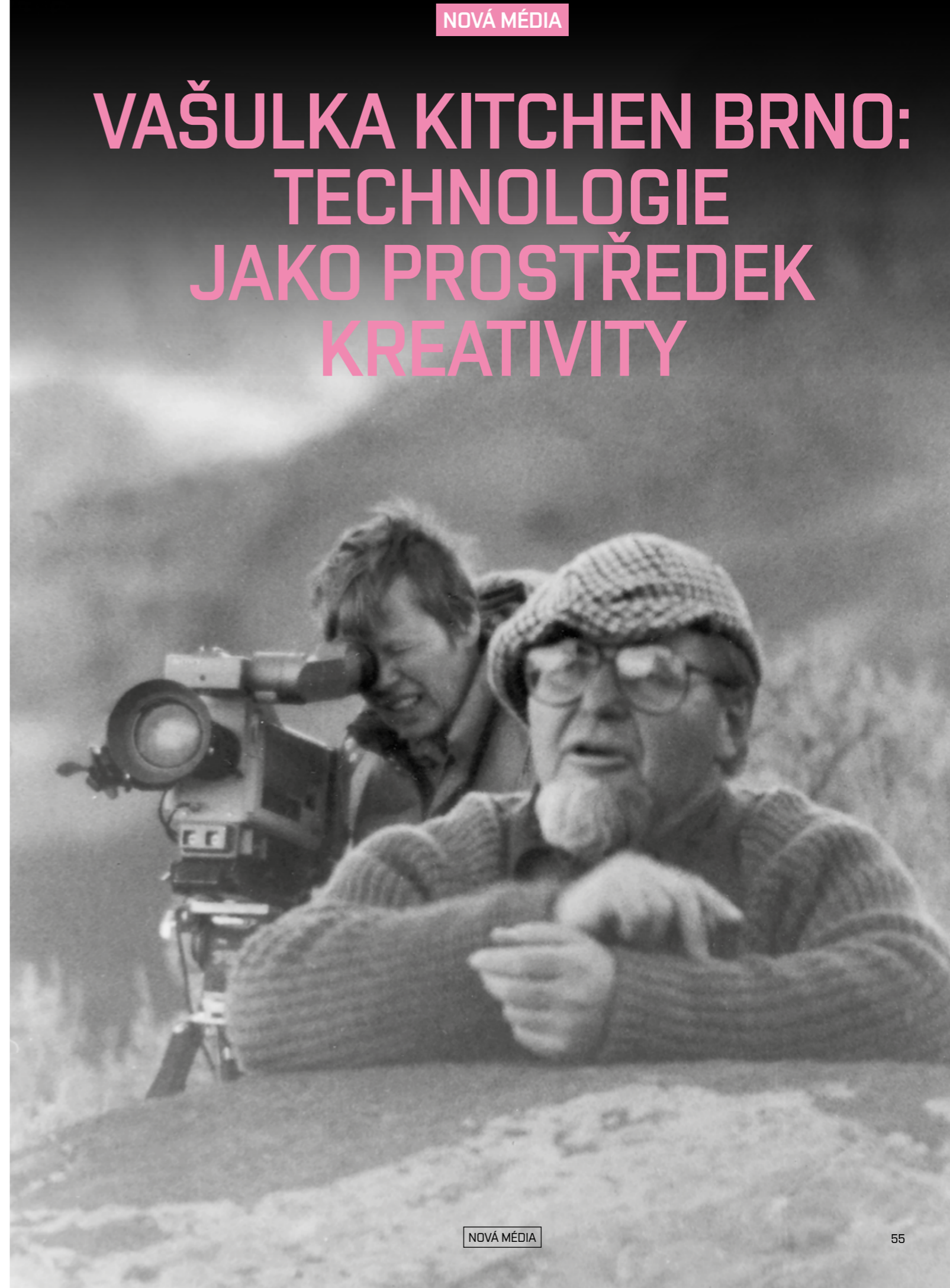
**AUTOR PŘEDSTAVIL DVĚ TÉMATA JAKO MODELOVÝ PŘÍKLAD MODERNÍHO INTERDISCIPLINÁRNÍHO VÝZKUMU A ZPRACOVÁNÍ SFRAGISTICKÉ STŘEDOVĚKÉ MATERIE NA MEZINÁRODNÍM MEDIEVISTICKÉM KONGRESU V LEEDSU.**

Díky tomu, že autor ve svém vystoupení prezentoval množství mezioborových poznatků řady vědních disciplín, včetně krátké zmínky o potencionálním využití výsledků chemické nedestruktivní analýzy pečetních vosků středověkých falz i originálů pečetí, se příspěvek značně odlišoval od ostatních a u účastníků obou zasedání vzbudil živý zájem.

#### Summary:

**The BUT Archives house historical seals, among many other things. Their research is primarily the subject of a discipline called sphragistics. However, if we want to push the limits of our knowledge of seals, interdisciplinary research is necessary. Karel Maráz from the BUT Archives is currently engaged in such research in cooperation with researchers from the Faculty of Chemistry, BUT.**

Woody Vašulka a Steina při natáčení *Art of Memory*, 1986 ▶



**Vašulka Kitchen Brno – Centrum umění a nových médií (VKB) je místem pro studium, výzkum, umělecký experiment a vzdělávání v oblasti umění a technologií. Jeho cílem bylo mimo jiné připomínat a rozvíjet umělecký a filozofický odkaz Woodyho a Steiny Vašulkových, průkopníků elektronických médií světového formátu. U založení spolku v roce 2016 nechyběli ani Jennifer Helia DeFelice, Barbora Šedivá a Tomáš Ruller z Fakulty výtvarných umění VUT, s níž centrum nadále úzce spolupracuje.**

LENKA DOLANOVÁ, VAŠULKA KITCHEN BRNO / FOTO ARCHIV VAŠULKA KITCHEN BRNO

Woody Vašulka se narodil 20. ledna 1937 v Brně, kde žil s rodinou v městské části Slatina poblíž vojenského letiště. Vystudoval technologii kovů a hydraulickou mechaniku na střední průmyslové škole a v Praze poté absolvoval Filmovou a televizní fakultu na FAMU. Na studentské koleji se seznámil s Islandankou Steinou, která v Praze studovala hudbu. Společně již jako manželé v roce 1965 odjeli do USA, kde se začali věnovat umění videa. Vašulkovi patří k první generaci tvůrců experimentujících s video technologií. Jsou autory strukturálních i dokumentárních video snímků a vynálezci nástrojů pro práci s elektronickým obrazem a zvukem. Jejich dílo zahrnuje analogové i digitální videopásky, videoperformance a prostorové instalace, využívající audiovizuální, optické a robotické komponenty. Vašulkovi se do Brna pravidelně vraceli na návštěvy Woodyho rodiny a nahrávky z jejich domu ve Slatině se staly mimo jiné základem videa *Reminiscence* (1974). Po vzniku Fakulty výtvarných umění při VUT zde v devadesátých letech Vašulka působil jako hostující profesor v multimediálním ateliéru.

Veřejné aktivity VKB započaly v říjnu 2018, kdy bylo v přízemí Domu umění města Brna otevřeno za účasti Steiny a Woodyho Vašulkových první sídlo centra. Na konci roku 2023 přesídlilo do nového prostoru v prvním patře Domu pánů z Kunštátu. Zde po



Přednáška Gavin Butt: „Pop’s Queer Stage“, 2024

rekonstrukci vznikl otevřený digitální archiv s badatelnou, knihovnou a výstavní místností, přístupný všem zájemcům: studentům, badatelům, umělcům, ale i široké laické veřejnosti. Toto nové sídlo nabízí fluidní a proměnlivé prostředí, které je využíváno pro pravidelná setkávání, studium a nabízí bohatý kulturní program.

Mezi klíčové aktivity Vašulka Kitchen Brno patří péče o unikátní mediální archiv Woodyho a Steiny Vašulkových. Jeho součástí je 868 GB již částečně inventarizovaných digitálních dat, také Hi8, VHS, Mini DV a DVD nosiče a původní katalogy a odborné časopisy související s tvorbou Vašulkových.

V digitální a digitalizované formě jde také o soubor master kazet a jejich variací, které členům spolku VKB věnovali Vašulkovi, včetně prací dalších autorů z výstavy *MindFrames* připravené Vašulkovými a Peterem Weibelem v roce 2006 pro ZKM v Karlsruhe. Tvorba Vašulkových a jejich uměleckých souputníků a práce s jejich archívem byly v letech 2023–2024 představeny na souborných výstavách s mezinárodní účastí kurátorovaných členkami spolku, které proběhly zároveň v obou budovách Domu umění: *Součty & rozdíly*. Gary Hill, Steina a Woody Vašulkovi, Otevřený digitální archiv & testovací laboratoř pro živé publikum a Alfons

Schilling. *Brainscape*. Woody Vašulka zemřel rok po zahájení činnosti VKB.

Vašulka Kitchen Brno dnes poskytuje zázemí pro odborné pracovníky, pedagogy i kurátory a pravidelně se zapojuje do mezinárodních výzkumných projektů. V průběhu let si centrum díky svým rozmanitým aktivitám získává stále větší respekt u nás i v zahraničí. Každoročně pořádá koncerty, projekce, workshopy a další akce s účastí zahraničních umělců a teoretiků. Členky a členové VKB vystupují na tuzemských i zahraničních konferencích a připravují výstavy a další projekty také mimo prostory VKB. Důležité mezinárodní vazby fungují především s partnerskými institucemi Vasulka Chamber a Vasulka Foundation na Islandu. Ve výstavním prostoru se střídají krátkodobé výstavy reagující na aktuální dění v oblasti nových médií a současného umění a prezentace uměleckých děl, která jsou ve vlastnictví nebo trvalé výpůjčce spolku VKB.

Nedílnou součástí aktivit je edukační program pro děti i dospělé připravený na míru pro Vašulka Kitchen Brno, který pracuje s odkazem Steiny a Woodyho Vašulkových. V průběhu tvůrčích dílen dochází k hravému prozkoumávání starých i nových médií. Ve spolupráci s Domem umění pořádá VKB také rezidenční pobyty, které mají stále větší ohlas u nás i v zahraničí. V prostoru Domu pánů z Kunštátu centrum každoročně hostí

jednoho rezidenta či skupinu, kteří mají následně možnost představit svou tvorbu v rámci výstavy nebo jiné kulturní akce v prostoru VKB.

Steina a Woody Vašulkovi chápali technologie jako prostředky pro nový typ kreativity a poznání a svoji tvorbu popisovali jako dialog s nástroji. Na tento přístup se VKB snaží ve svých aktivitách navazovat. Dramaturgie VKB vzniká v těsné spolupráci s Domem umění města Brna, oborem Teorie interaktivních médií na MU, Filharmonii Brno, Bastl Instruments a dalšími organizacemi.

Více na: [vasulkakitchen.org/](http://vasulkakitchen.org/)

#### Summary:

**Vašulka Kitchen Brno – Center for New Media Art is a place for study, research, artistic experimentation and education in the field of art and technology with the ambition to commemorate the artistic and philosophical legacy of Woody and Steina Vašulka, pioneers of new media art. In 2016, the founders of the association included professionals from the Faculty of Fine Arts, BUT.**

Prezentace Špely Petrič, 2024



#### KRÁTKÁ ZPRÁVA



#### MICHAL KONEČNÝ LAUREÁTEM CENY MIROSLAVA IVANOVA

Klub autorů literatury faktu ocenil Michala Konečného za knihu *Apollo a Marsyas. Příběh umění na Moravě* vydanou v roce 2022 nakladatelstvím Host a Nakladatelstvím VUTIUM.

Cenu v kategorii literární vědy a uměnovědy si autor převzal 6. června 2024 v Knihovně Václava Havla v Praze. Historik umění Michal Konečný, autor řady popularizačních publikací věnovaných dějinám Brna 20. století, v současné době působí jako akademický pracovník na Ústavu teorie architektury Fakulty architektury VUT a je odborným pracovníkem Národního památkového ústavu, pro nějž publikoval tituly věnované šlechtickým sídlům a jejich majitelům.

Publikace s rozsáhlou obrazovou přílohou líčí Moravu jako zemi uprostřed Evropy, která byla po staletí křižovatkou kultur, projevujiících se nejviditelněji právě v umění. Do země už od středověku mířili umělci a umělečtí řemeslníci z celé Evropy, aby zde ve shodě s poučenými objednateli pracovali na dílech, která dodnes berou dech. Spolu s nimi zanechali na Moravě nepřehlédnutelnou stopu i domácí umělci, kteří přicházející podněty rozvíjeli.

Knihu si lze objednat v nakladatelství Host a v běžné distribuci. [hostbrno.cz/knihy/](http://hostbrno.cz/knihy/)

(RED)  
FOTO DAGMAR ČERNOUŠKOVÁ



# NEJLEPŠÍ NÁPAD JE MÍT SPOUŠTU NÁPADŮ

Jan Tobolík nechtěl studovat informatiku, a nakonec je z něj IT inženýr. Protivila se mu práce s databázemi, a dnes má softwarovou firmu. Celá jeho kariéra je navíc propletená nejen s počítačovými systémy, ale také s hudbou – ať je to elektronická žákovská pro malé hudebníky, nebo violoncello vytištěné na 3D tiskárně.

TEREZA CINKA / FOTO ARCHIV SENSIO.CZ

I přesto, že už několik let sám ne-programuje a věnuje se podle svých slov především chrlení nápadů, sleduje žhavé IT novinky a okamžitě je na všech testuje. Našemu rozhovoru tak přihlížely tři různé záznamové AI, aby mohl porovnat, která lépe dokáže přepsat rozhovor. „Zařekl jsem se, že s počítači nechci mít nikdy nic společného,“ vybavuje si Jan Tobolík hrozící čtyřku z výpočetní techniky na střední průmyslové škole. Přesto jeho další cesta vedla na VUT, na někdejší Fakultu elektrotechniky a informatiky VUT, dnes už fungující jako samostatné fakulty FEKT a FIT. Když pak ve druhém ročníku o Štědrém dnu seděl nad semestrálním úkolem a nevěděl si s ním rady, řekl si, že s informatikou na univerzitě končí. A ani tohle rozhodnutí mu nakonec nevydrželo.

**NA VYSOKÉ ŠKOLE JSEM SI UVĚDOMIL, ŽE JSEM NEZAMĚSTNATELNÝ. NEMÁM RÁD AUTORITU, RÁD SI JEDU SVOU LAJNU.**

Odhodlání vyhnout se za každou cenu databázovým systémům ho nakonec zavedlo do vsetínské softwarové firmy, kde dostal volnou ruku v práci na zajímavých projektech:

„My jsme třeba byli ti, kteří společnost AAA Auto přivedli na internet. Rok jsme je lámali, bránili se a smáli, protože tvrdili, že auto přece potřebují lidé vidět naživo.“ Po pár dalších projektech nastal pro Jana Tobolíka čas se osamostatnit: „Na vysoké škole jsem o sobě zjistil zásadní informaci, a to, že jsem nezaměstnatelný. Nemám rád autority, rád si jedu svou lajnu. Pracovat jako OSVČ se nabízelo. Nikdy jsem nebyl zaměstnaný, kromě toho, když jsem před pár lety zaměstnal sám sebe ve vlastní firmě.“ V roce 2015 založil se svým společníkem softwarovou firmu Sensio.cz, ve které už dávno nepracuje jen on sám.

Tbolík se vždy točil kolem témat automatizace a digitalizace, často pro velké výrobní firmy. Náhoda ho spojila s jeho stávajícím byznysovým partákem Ondřejem Kratochvílem, který vyučuje na umělecké škole. Jako dva nadšenci se rozhodli digitalizovat základní umělecké školství, a tak vznikl iZUŠ, což je informační systém pro vedení elektronické dokumentace na ZUŠ – virtuální třídní knihy, žákovské knížky nebo tisk vysvědčení. Díky němu vyučujícím odpadlo nekonečné papírování

a rodiče mají ke všem informacím okamžitý přístup. Dnes jejich systém využívá více než 350 základních uměleckých škol.

Sám ale přiznává, že růst jejich firmy nebyl vždy jen procházkou růžovým sadem: „Nejsme s kolegou rození podnikatelé. Ono mít firmu, nebo jen dělat sám na sebe je rozdíl. Najednou máte zodpovědnost za ostatní. Šli jsme do toho po hlavě s nadšením, ale pak jsme zjistili, že když máte zaměstnance, tak chtějí každý měsíc peníze.“ Jan Tobolík prozrazuje, že firma byla dvakrát těsně před krachem, nakonec je ale krize vždycky vykopla výš.

Momentálně pracují na novém systému pro správu volnočasových kroužků a sportovních klubů pod názvem Aktivita+, sám už se prý ale ke kódování nedostane: „Programátor už nejsem asi tři nebo čtyři roky. Já jsem po těch dvaceti letech zjistil, že jsem jako programátor tak nějak vyhořel a už mi to ani nedělalo radost. Než bych to dělal z donucení, budu raději dělat něco jiného, z čeho budeme mít užitek. A na programátorské věci si najmeme lidi, kteří to umí lépe než

# UMĚNÍ VE SLUŽBÁCH FUNKČNÍ PODSTATY

já.“ Kromě řízení projektů se věnuje také poradenství ve firmách a jeho celoživotní vášní je podle jeho slov chrlení nových nápadů. „Máme v šuplíku vždycky minimálně další čtyři pět nápadů, které bychom mohli hned realizovat, jen na to nemáme čas,“ usmívá se Tobolík.

Tak nějak vznikla před čtyřmi roky i 3D tiskařská dílna. V době covidu byly všude vidět tištěné obličejové štíty, přerovští Sensio se tehdy rozhodli vyrábět z plastu hudební nástroje. Konkrétně violoncella. Za sto hodin dokážou vytisknout poměrně levné cello zákazníkovi na míru. Jeho předností je možnost nástroj jednoduše rozložit, převézt nebo si do něj zapojit sluchátka. „V době pandemie musel být kolega zavřený doma a nemohl cvičit. Respektive mohl, ale jeho sousedé v domě z toho nebyli moc nadšení. Chtěl si pořídit tiché cello, ale žádné pro sebe vhodné na trhu nenašel,“ vzpomíná na jaro 2020 Tobolík.

**S BYZNYSOVÝM PARTÁKEM ZDIGITALIZOVALI ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLSTVÍ. JEJICH IZUŠ DNES VYUŽÍVÁ VÍCE NEŽ 350 ZÁKLADNÍCH UMĚLECKÝCH ŠKOL.**

MyCello, jak se nástroj jmenuje, je dostupné v několika velikostech

a hrají na něj děti i filharmonici. Výhodou plastu je nejen cena, ale také nízká hmotnost nebo fakt, že nepodléhá rozmarům počasí a není náchylný třeba na vlhkost. Navíc funguje jako perfektní marketingový nástroj, prozrazuje šéf Sensio: „Nás to vystřelilo do prostředí soutěžního, startupového, byznysového i networkingového. Najednou se o naší firmě začalo víc mluvit. Byli jsme díky tomu na mezinárodní soutěži Creative Business Cup a máme třetí místo jako nejkreativnější startup světa. Kam jsme přišli, chtěli po nás, aby kolega zahrál, a tak jsme dělali show.“

**V DOBĚ COVIDU ZAČALI S VÝROBOU 3D VIOLONCELL. MYCELLO JE PŘITAŽLIVÉ NÍZKOU CENOU I HMOTNOSTÍ A VYSOKOU ODOLNOSTÍ VŮČI VLHKU.**

A jak je na tom on sám s hrou na hudební nástroje? „Zpíval jsem ve sboru, pak jsem začal mutovat a vyhodili mě, ani nevím proč. Ve dvaceti jsem se jako samouk začal učit na kytaru, abych mohl balit holky, a toho jsem pak taky nechal. Devadesát devět procent lidí z mého okolí si ale myslí, že umím hrát na violoncello, protože mám několik fotek, kde ho držím,“ shrnuje svoji hudební „kariéru“ pobaveně Jan Tobolík. Původně bylo v plánu zkusit tisk

i dalších nástrojů, nakonec od toho ale Sensio upustilo. Dodnes u nich zákazníci violoncello z 3D tiskárny pořídí, Jan Tobolík ale už uhání směrem k dalším nápadům.

Stejně jako mnoho dalších naskočil na vlnu AI. Před rokem a půl začali ve firmě zkoušet různé nástroje, aby si ulehčili práci. Prý hlavně programátoři pochopili, že jim to velmi pomáhá. „Před devíti lety jsme vydali příspěvek na sociální síti, kde jsme psali, že v systému iZUŠ je umělá inteligence, které řeknete, aby otevřela třídní knihu Pepy Nováka a zapsala mu známku. A dnes už řešíme konkrétní implementaci. Najednou to není aprílový žertík, ale realita.“

Když se s Janem Tobolíkem už skoro loučíme, zeptám se, zdali by dal dnešním studentům nějakou radu. „Nevím, jak to má dnešní generace, ale já jsem byl vychovaný v tom, že chyba je špatně. Za chybu dostanete pětku nebo přes prsty. Chyba je ale kamarád, protože zjistíte, že tudy cesta nevede, nebo vede, ale s obtížemi. A už je na vás, jestli tou cestou půjdete. Nebojte se dělat chyby, protože vás posouvají,“ uzavírá Tobolík a ještě pro jistotu dodává: „Jedna chyba je zkušenost, ale podruhé ta stejná chyba je už blbost.“

## Summary:

The career of Jan Tobolík, a graduate of the former Faculty of Electrical Engineering and Information Technology, BUT, is connected not only with computer systems, but also with music. His company Sensio.cz deals with digital documentation for elementary art schools, but also produces a cello made on a 3D printer, which has been popular with professional and amateur players alike.





**Umění si spojujeme s tvůrčí svobodou, nekonečným hřištěm, kde se rozehrávají nejrůznější projevy lidské kreativity. Existují ale i výtvarné obory, jejichž hřiště má jasná pravidla a mantinely, v nichž tvůrce dává prostor své fantazii. Jedním z nich je průmyslový design, který se už více než tři dekády vyučuje, trochu netypicky, na technické fakultě – konkrétně Fakultě strojního inženýrství VUT (FSI).**

IVETA HOVORKOVÁ / FOTO ARCHIV ODBORU PRŮMYSLOVÉHO DESIGNU ÚK FSI

„Jen určité procento výtvarně nadaných lidí je schopno dělat design. Je to výtvarně-technická práce, tyto složky od sebe nejdu oddělit. Naprosto nezbytná je určitá úroveň výtvarného talentu, ale i smyslu pro techniku. Uchazeč nemusí být perfektní technik ani kreslíř, ale nutný je základ, který můžeme během studia dále rozvíjet,“ říká hned na začátek našeho rozhovoru Ladislav Křenek, vedoucí Odboru průmyslového designu na FSI.

V čele pracoviště, pod které spadá výuka bakalářského a magisterského studijního programu Průmyslový design ve strojírenství, stojí desátým rokem. Historie výuky průmyslového designu na VUT se ale píše už od roku 1991. Za tu dobu se sice mnohé změnilo, mnohé ale zůstalo také stejné. „Vždy jsme kladli důraz – a sám to znám ještě z dob svých studií – na kvalitu prezentačních modelů, včetně jejich povrchové úpravy. Existuje rčení, že jeden obrázek vydá za sto slov. A já bych dodal, že jeden model vydá za sto obrázků. Mám za to, že to je stále nejkompaktnější prezentační nástroj designérského návrhu,“ zdůrazňuje Křenek.

Studenti proto dodnes své bakalářské, diplomové a další práce převádějí do fyzické podoby, byť většinou formou zmenšených modelů, které pak může veřejnost obdivovat na každoroční absolventské výstavě v Technickém muzeu v Brně. „Když ještě nebyly k dispozici digitální technologie, model byl naprostou

nezbytností, protože právě na něm si student uvědomil prostorové vztahy a prováděl korekce svého návrhu. Dnes dělají studenti návrhy v počítači v 3D softwarech, takže zásadní problémy se ukážou a řeší už na monitoru. Modely ale stále mají velký význam nejenom z hlediska prezentace, některé, a někdy i zásadní, tvarové či proporční problémy lze při práci s digitálním modelem přehlédnout,“ dodává Křenek.

Výroba modelů studenty většinou baví. V době pandemie a během následné rekonstrukce prostor ústavu, kdy bylo možné využívat dílny jen v omezené míře, ruční práce mladým designérům a designérkám chyběla. Dočkali se ale zbrusu nového zázemí v prostorách domovského Ústavu konstruování, které mohou od minulého roku k tvorbě svých modelů využívat.

#### Aby stroje byly krásné

Jak už padlo v úvodu, práce designéra skýtá omezenější míru svobody, než je tomu u tvůrců volného umění. Byť musí být neméně kreativní. „Socha či obraz mají kvalitu samy o sobě. U art designu už do návrhu částečně vstupuje funkce. A v případě průmyslového designu musí tvůrce vedle estetického řešení zapracovat i funkci, technologii, výrobní náklady, ergonomii a řadu dalších aspektů. V tom se tyto obory liší. Co mají naopak společné, je, že výsledkem má být nikoliv kopie nebo kompilát již známého, ale originální dílo,“ upozorňuje Křenek.

Dílčí a technické znalosti mají studenti v samostatných předmětech. Velkou část studia ale tráví v ateliéru, kde pracují na svých návrzích. „Vycházíme z toho, že design jako takový nelze studenty naučit, ten se musí paradoxně naučit sami. Je to částečně intuitivní věc, nelze jej vyučovat stejně jako exaktní předměty. Role školy je v tomto procesu samozřejmě nezastupitelná. Studenti samostatně pracují a průběžně práci konzultují s pedagogem, který má dostatek zkušeností, aby odhalil potenciál práce a studenta správně nasměroval v tom, co předělat, a co naopak rozvíjet. Podle nás je to nejefektivnější způsob výuky, který se osvědčil už v dobách renesančních mistrů,“ věří Křenek.

Design musí v prvé řadě respektovat funkční podstatu věci. Studenti proto dostávají vzdělání i v oblastech, jako je zmíněná ergonomie, nauka o barvách či kompozici nebo udržitelný design, aby byli schopni navrhovat produkty v co nejširších souvislostech. „Design není jen o tom, jak věci vypadají, ale především o tom, jak fungují. Je to proces zkoušení, objevování a tvoření. Věřím, že v práci designéra je velká zodpovědnost,“ říká studentka a zároveň ambasadorka studijního programu Bára Pechová. Podobných studujících jako Bára dnes v bakalářském a magisterském stupni studuje na osm desítek. Od roku 1997, kdy se na Ústavu konstruování poprvé uskutečnily státní závěrečné zkoušky s obhajobami diplomových projektů, počet absolventů

magisterského studia průmyslového designu přesáhl čtyři stovky.

Řada z nich našla uplatnění přímo v oboru, případně v oblasti grafického designu či reklamy. A řada absolventů se ve své oblasti propracovala mezi skutečnou špičku. „Velká jména najdeme v oblasti automotive designu. Zejména řada absolventů z konce 90. let: Jaromír Čech, který léta pracoval v designcentru Toyoty a dnes působí u čínské automobilky Changan. Nebo Jiří Hadaščok, koordinátor exteriérového designu ve Škoda Auto. Případně o dekádu mladší Petr Nevřela, který ve Škodovce vede tým designérů světla. Taky Miroslav Jaskmanicki, který je hlavním tvůrcem interiéru oblíbeného Superbu druhé generace,“ připomíná Křenek některé absolventy s tím, že rozhodně nejde o konečný výčet.

Skvěle si vedou i studenti oboru, kteří během let sesbírali přes sto třicet významných ocenění a finálových umístění v prestižních českých i mezinárodních soutěžích. Čtyřikrát získali například tzv. Red Dot Design Award, třeba v roce 2016 si cenu odnesl student Matuš Chlpek za design dalekohledu pro americkou firmu Athlon Optic.

Designem to sice před třiceti lety začalo, ale rozhodně to nekončí.

Odbor nyní připravuje nový profesně zaměřený bakalářský studijní program Vizuální komunikace v kreativních průmyslech. „Nebude vychovávat designéry, ale odborníky, kteří budou umět jejich, a nejen jejich, práci zhodnotit. Budou připraveni špičkovým způsobem odprezentovat výtvarný, designérský, architektonický, technický nebo jakýkoliv jiný projekt či produkt, a to s využitím nejmodernějších audiovizuálních trendů: videa, virtuální reality, počítačových animací a podobně,“ popisuje Křenek s tím, že velká část studia se odehraje také na praktických stážích ve firmách. „A od firem víme, že o takovýto typ absolventa by měl být zájem,“ dodává vedoucí odboru. První „vizuální mágové“ si budou moci podávat přihlášky už v tomto roce, ke studiu nastoupí první ročník v září 2025.



Design mobilního rentgenu, Kateřina Kiliánová

Design vyhlídkového autonomního vozidla, Samuel Javorský



#### Summary:

For more than three decades, the Faculty of Mechanical Engineering has been offering industrial design as a field of study that requires both a certain artistic talent and a flair for technology. Since models are still considered to be the most comprehensive presentation tools for design, graduates of the Industrial Design programme present their final works in the form of a model.



# VÝZKUM CIHEL NABÍZÍ POUTAVÉ PŘESAHY DO HISTORIE A UMĚNÍ

To, že staré cihly mohou být krásné a obestřené zajímavými příběhy, dokládá expozice historických cihel, která je od roku 2020 k vidění v prostorách Fakulty stavební VUT (FAST). O sbírku pečuje Ondřej Anton z Ústavu stavebního zkušebnictví, který se dlouhodobě zabývá výzkumem historických cihel a historií výroby cihel na našem území.

JANA NOVOTNÁ / FOTO IGOR ŠEFR A PETR CIKRLÉ

Zmíněná expozice, stejně jako publikace *99 brněnských cihel* vzešly z výzkumného projektu financovaného ministerstvem kultury, zaměřeného mimo jiné i na identifikaci historických značených i nezačtených cihel na území Brna a postupem času v celé České republice. „Dalším z výstupů výzkumu, který stále běží, je veřejná internetová databáze historických cihel. Ta by měla být vbrzku přístupná státním institucím i soukromým sběratelům, kteří do ní budou moci pod naší redakcí vkládat svoje exponáty. Pokud bych chtěl být hodně optimistický, časem by měla pokrýt celé území naší republiky,“ říká vedoucí projektu Ondřej Anton. Výzkumníci z VUT databázi prezentovali i na evropském setkání znalců a sběratelů značených cihel v Bratislavě, kde vzbudila velkou pozornost. „Díky tomu máme od odborníků z okolních zemí utvrzení v tom, že děláme užitečnou věc. Vzhledem k tomu, že v 19. století probíhal v Evropě čilý obchod s cihlami po železnici, naše databáze pomůže rakouským badatelům v identifikaci cihel,

které se vyskytují na jejich území a byly vyrobeny u nás,“ upřesňuje výzkumník.

Neméně podstatná část zmíněného výzkumu se zabývala obnovou

historických objektů a možnostmi náhrady poničených cihel, to vše za dodržení současných podmínek garance kvality. Cílem bylo vytvořit jednoduchou metodiku, která umožní v případech potřeby velkého



množství cihel rychlé třídění. „Vznikla metodika preferující pro třídění rezonanční metodu, je volně dostupná na internetu a byla využita například při rekonstrukci mostu v Sedleci u Mikulova. Metodiku jsme prezentovali na semináři Společnosti pro technologie ochrany památek, kde jsme vzbudili značný ohlas, takže připravujeme článek, který bude zveřejněn na webovém portálu tzbinfo.cz,“ vyzdvihuje badatel.

Ondřej Anton se na FAST od roku 1991 věnuje diagnostice stavebních konstrukcí a stavebně-technickým průzkumům a logicky se tak setkává i s historickými stavbami. Z toho jaksi automaticky vyplynul i jeho zájem o staré cihly. Jak sám říká, pokud se umíme dívat, historie sama vystoupí na povrch a osloví nás. „Od malička se zajímám o historii a tento zájem se v mém oboru projevil zájmem o historické technologie a staviva. Podobně je na tom i můj nejbližší partner ve výzkumech Petr Cikrle, který má stejně jako já obrovský přesah do různých odvětví historie. V tom si velice notujeme a spoustu věcí děláme nad rámec svých běžných povinností,“ vysvětluje Ondřej Anton, který se spolu s kolegou diagnostice cihel věnuje i ve výuce.

Z hlediska geologického vývoje bylo Brno se svými kvarténními sedimenty pro výrobu cihel velmi vhodné, takže cihelny zde vznikaly ve velkém množství. „Když jsme psali knihu o brněnských cihelnách, nacházeli jsme v místech někdejších cihelen většinou již jen jejich terénní pozůstatky, dokumentované pomocí dronu. Masová výroba cihel v Brně umožnila výstavbu, která cihelny ironií osudu postupně pohltila. Cihelen s původní výrobní technologií je dnes na našem území všeho všudy šest. Po těch ostatních zůstaly v lepším případě už jenom komíny,“ říká výzkumník. Už když šla kniha o 99 brněnských cihelnách do tisku, její autoři věděli, že jich bylo víc. „Kolega historik Petr Holub, s kterým jsme pod knihou podepsáni, v té době mluvil o cihelně v Bystrci, kterou jsme zatím nedokázali přesně lokalizovat. Po výstavě se nám ozval člověk, který koupil starý dům plný cihel, a když jsme

tam přijeli, záhy jsme pochopili, že jsme tu cihelnu našli. Při rekonstrukci domu bývalé pošty v Poštovské ulici jsme zase objevili spoustu cihel s dosud neznámou značkou MBV. Hned bylo jasné, že jde o Mährische Bauverein (Moravský stavební spolek), o kterém víme, že si v poslední třetině 19. století koupil jednu z brněnských cihelen, ale zatím

nevíme kterou,“ odhaluje Ondřej Anton zajímavé stránky své práce.

Dějiny výroby cihel jsou stejně jako sama historie protkány zajímavými příběhy. Jako ten, který se váže k jedné z nejoblíbenějších cihel Ondřeje Antona v expozici na FAST. Pochází z poloviny 18. století a je na ní otisk bosé dívčí nohy. „Dali jsme ji posoudit ortopedovi a ten řekl, že je

deformovaná celoživotním nošením špičaté obuvi, což byla v té době výsada horních deseti tisíc. Proč tehdy přišla mladá šlechtična do cihelny, zula se a otiskla do jedné z cihel svoji nohu, to už navždy zůstane tajemstvím,“ usmívá se technik, který v sobě historika nezapře. Otisky dětských nožiček a různých zvířat od koček přes drůbež až po divoká prasata jsou poměrně časté, ale šlechtična? Samostatnou kapitolou je značení cihel. Z tohoto úhlu pohledu jsou cihly nejen stavebním materiálem, ale i uměleckým artefaktem.

„Jednak v době, kdy se preferovaly cihelné zdící prvky, pomáhaly architektům docílit zamýšleného estetického výrazu, jednak značky na cihlách byly mnohdy až umělecky ztvárněné,“ říká Ondřej Anton. Značení cihel nebylo povinné asi do první třetiny 19. století a cihláři si značili třeba jen tři cihly z tisícové várky. Až kolem roku 1836 přišlo nařízení, že musí být značena každá cihla na území habsburské monarchie. „Když se člověk podívá na značené cihly, je vidět, kdo to pojal jako povinnost a kdo jako reklamu – k těm druhým patřil například podnikatel Moritz Fischer na Olomoucku. On a jemu podobní si dali mnohem víc záležet, takže jejich cihly zdobily přímo umělecká díla v podobě různých reliéfů, doplněných i adresou.“

Dnes už se dávno staví jinak, ale staveb z cihel jsou statisíce, a tak se starými cihlami musí zabývat nejen památkáři, ale všichni, kdo rekonstruují staré zděné stavby. „Když památkáři potřebují doplnit větší množství cihel, jsou tu sice bazary, ale kvalita jejich cihel není garantována. Chybí tu firma, která by cihly z demolic shromažďovala a třídila je. Není vyloučeno, že tímto směrem se budou ubírat někteří naši doktorandi,“ napovídá pedagog a zmiňuje další významný krok k doplnění historie cihlářství u nás. Ten bude učiněn v lednu 2025 díky projektu Petra Holuba, který působí v Národním památkovém ústavu, a měl by propojit stávající internetovou databázi značených cihel s novou databází cihelen na území České republiky.

Při záchraně historických objektů se často opravují i sochy, a i v těchto případech jsou vědci z Ústavu stavebního zkušebnictví mnohdy přizváni ke spolupráci: „Pro tento účel využíváme technické rentgeny v centru AdMaS, které prozařováním soch odhalí, jak jsou vyztužené, a napoví, jak je sanovat či doplnit chybějící partie.“ Odborníci z FAST se už podíleli například na opravě sedmi figur, které zdobí vchod do polikliniky v Zahradníkově ulici, někdejší nemocenské pokladny, a v současné době zkoumají dětskou prolézačku zdobenou mozaikou od Čestmíra Kafky, která vznikla pro sídliště Lesná. „Navrhujeme způsob sanace, aby se dílo mohlo vrátit na místo. S památkáři si rozumíme a jsme provázáni i s archeology. Když učiní zajímavý objev, můžeme si odebrat cihly a oni nám zase v předmětech o diagnostice přednášejí o stavebně-historických průzkumech,“ uzavírá Ondřej Anton.

#### Summary:

The exhibition of historic bricks on display at the Institute of Construction Testing, Faculty of Civil Engineering, BUT, demonstrates that old bricks can be beautiful and have interesting stories. The collection is looked after by Ondřej Anton, who has long been involved in researching historic bricks and the history of brick production in this territory.

Petr Cikrle při průzkumu kvality cihel



Most v Sedleci u Mikulova



#### KRÁTKÁ ZPRÁVA



#### NEJKRÁSNĚJŠÍ ČESKÉ KNIHY ROKU 2023 Z VUT

V soutěži Nejkrásnější české knihy roku, kterou od roku 1965 pořádá Památník národního písemnictví společně s ministerstvem kultury, uspěly dvě publikace spojené s Fakultou výtvarných umění VUT. Na vydání jedné z nich se podílelo Nakladatelství VUTIUM.

Publikace *FaVU 30* získala 3. místo v kategorii Odborná literatura. Publikace k 30. výročí založení Fakulty výtvarných umění VUT nabízí reflexi působení této vzdělávací instituce prostřednictvím interpretovaného hlasu jejích absolventů a absolventek. Autorkami grafického designu knihy jsou rovněž absolventky FaVU, Kristýna Krejčová a Kristýna Žáčková.

Kniha *Rafani*, která vyšla v koedici nakladatelství Untitled, Nakladatelství AMU v Praze a Nakladatelství VUTIUM, obdržela Cenu Unie grafického designu. Na publikaci se podíleli pedagogové FaVU Luděk Rathouský, jenž je zároveň členem umělecké skupiny Rafani, a Jozef Ondřík, který je autorem grafického designu knihy.

Mezi oceněnými se umístilo i několik dalších lidí spojených s FaVU, a to Tereza Hejmová, Adéla Svobodová, Petr Cabalka a Filip Nerad. Z letošních oceněných titulů vznikne také výstava Nejkrásnějších českých knih roku, která bude na podzim realizována v Národním muzeu a následně bude putovat po dalších místech v republice i mimo ni.

(RED)  
FOTO VÁCLAV KONÍČEK

# PRVNÍ UMĚLCI NA VUT



Není příliš známo, že umělci provázejí VUT už od jeho samotných počátků, tedy od založení C. k. české vysoké školy technické v Brně v roce 1899, jehož 125. výročí si letos připomínáme. K prvním výtvarníkům, kteří na univerzitě působili, patří malíři Hanuš Schwaiger, Felix Jenewein a Ferdinand Herčík, jeho asistenti Josef Klír, Emil Hlavica, Emil Králík, Josef Šíma a Jaroslav Král, malíř František Hlavica, a také sochaři Václav Hynek Mach a Vojtěch Eduard Šaff.

JANA KOŘÍNKOVÁ / FOTO IGOR ŠEFR, VÁCLAV KONÍČEK A ZDENĚK MATYÁSKO

Během prvních tří dekád se na české technice vystřídala řada malířů vyučujících kreslení a několik sochařů, kteří byli pověřeni výukou modelování. Jedním z vůbec prvních čtyř jmenovaných profesorů české techniky byl již zmíněný malíř Hanuš Schwaiger (1854–1912), který na nabídku prestižní pracovní pozice nejprve spontánně odpověděl: „A čemu bych ty hochy učil? Sám nic neumím,“ a dodal, že v dané akademické pozici by byl pro studenty pouze „hastrošem“. K založení univerzity došlo 19. září 1899 a už o dva týdny později byl Schwaiger – vedle řádných profesorů Karla Zahradníka, Jana Sobotky a Jaroslava J. Jahna – císařem jmenován mimořádným profesorem kreslení. V této souvislosti nedlouho poté vyhotovil na VUT mnohokrát reprodukovanou kresbu s názvem Všechny 4 stolice děkují za večeři, v níž ironizuje průběh slavnostní recepce nových akademiků ve Vídni. Karikatura přešla do majetku univerzity z pozůstalosti malířova přítele Antonína Rezka, který setkání uspořádal. Mladá instituce zpočátku neměla dostatek učeben, a tak Schwaigerovy hodiny nejprve probíhaly v prostorách Ženského vzdělávacího spolku Vesna. Tento český malíř pohádkových a historických námětů navazující na symbolismus byl absolventem akademie ve Vídni a v roce 1898 mu Vídeňská secese věnovala číslo časopisu *Ver sacrum*, do nějž doprovodný text dodal slavný Ludwig Hevesi. V roce 1902 přijal Schwaiger místo profesora na

◀ Ferdinand Herčík, portrét rektora Karla Zahradníka (1914)



Hanuš Schwaiger, Holandsští rybáři (1889)

Akademii výtvarných umění v Praze a českou techniku opustil.

Ani působení absolventa vídeňské akademie Felixe Jeneweina (1857–1905), který Schwaigera vystřídal ve funkci, nemělo dlouhého trvání. V letech 1896 a 1898 byl malíř nejprve navržen na profesora pražské a vídeňské akademie, ale obě řízení skončila nezdarem. V roce 1902 konečně získal pozici

řádného profesora technického kreslení v Brně. Vytoužená akademická kariéra skončila Jeneweinovou předčasnou smrtí v roce 1905. Několik měsíců před tím uspořádal brněnský Klub přátel umění Jeneweinovi v Solniční ulici retrospektivní výstavu, na jejíž expozici i doprovodném katalogu se podílel architekt Dušan Jurkovič. Vdova Marie Jeneweinová (1862–1941) pak ve své závěti z vděčnosti zmínila

možnost přenechat manželovo dílo české technice za předpokladu, že by v její hlavní budově byla zřízena umělcova stálá expozice, k čemuž bohužel nedošlo.

Dlouhodobým pedagogem české techniky byl malíř Ferdinand Herčík (1861–1923), který v roce 1905 vystřídal Jeneweina a ve funkci setrval až do své smrti. Herčík byl absolventem pražské akademie a díky svému předchozímu architektonickému školení byl v Brně pověřen mimo jiné výukou figurálního a stavitelského kreslení a nauky o tvarech architektonických. Rok před odchodem do Brna dokončil monumentální nástěnný cyklus alegorií uměleckých řemesel v hlavní schodišťové hale Uměleckoprůmyslového musea v Praze. V roce 1907 byl jmenován děkanem Odboru stavebního inženýrství a v letech 1922–1923 zastával funkci děkana Odboru architektury a pozemního stavitelství, o jehož vznik se zasloužil spolu s architektem Karlem Hugem Kepkou. V roce 1920 byl Herčík po předchozím odmítnutí funkce Miloslavem Pelíškem v druhém kole hlasování zvolen rektorem české techniky, také on však tuto pozici odmítl, a vedením univerzity byl nakonec pověřen Bohumil Kužma. V majetku VUT se dodnes nachází Herčíkův portrét jednoho z prvních čtyř profesorů a historicky prvního rektora brněnské české techniky matematika Karla Zahradníka, který byl určen pro rektorskou kancelář. Měl to být právě Ferdinand Herčík, kdo přiměl svého – v pořadí čtvrtého – asistenta, později světově proslulého malíře Josefa



Václav Hynek Mach, nová medaile pro rektorský řetěz (1919)

Šímu k odchodu do Francie, s níž umělec následně spojil svou uměleckou dráhu. Po pětileté pauze bylo uvolněné profesorské místo obsazeno Františkem Hlavicí (1885–1952), který v Praze vystudoval malbu na akademii u Hanuše Schwaigera. K jeho asistentům na technice patřili Josef Zamazal, František Doubrava a Oldřich Laštůvka. Hlavica se zapsal do brněnských akademických dějin obrazem Uvítání T. G. Masaryka na Masarykově univerzitě z roku 1927, který byl o rok později představen veřejnosti na Výstavě soudobé kultury v Brně.

Přítomnost prvních tří sochařů na VUT je spojena se založením Odboru architektury a pozemního stavitelství v roce 1919. Prvním zaměstnaným sochařem byl Emil Hlavica (1887–1952), který se ale věnoval výuce kreslení. V zimním semestru roku 1920 pak nastoupil na techniku brněnský sochař Václav Hynek Mach (1882–1958), ke kterému se v následujícím akademickém roce navzdory nelibosti českého profesorského sboru, jenž si Macha prosadil, připojil z Vídně Vojtěch Eduard Šaff (1865–1923). V jeho prospěch u ministra školství opakovaně intervenoval rodinný přítel, básník a diplomat Josef Svatopluk Machar. Šaff, stejně jako Mach, vyučoval provizorně v prostorech augustiniánského kláštera na Mendlově náměstí, přičemž je doloženo, že byl při výuce předmětu Modelování figurální antické a medailérství dokonce nucen využívat vlastní sochařské náčiní. Z roku 1901 pochází reliéfní portrét iniciátora vzniku brněnské české techniky Antonína Rezka. Poličský rodák Šaff absolvoval vídeňskou akademii, byl přítelem ministra Karla Kramáře a během studijního pobytu v Paříži mezi lety 1895–1896 pracoval v ateliéru slavného sochaře Augusta Rodina. Ústředním dílem Václava Hynka Macha pro univerzitu se stal návrh nového medailonu pro rektorský řetěz, který po vyhlášení samostatného Československa nahradil Myslbekův portrét císaře Františka Josefa I. a dodnes je součástí univerzitních insignií.

Když před deseti lety tehdejší proděkan Fakulty výtvarných umění VUT Pavel Ondračka zpracoval téma prvních výtvarníků na brněnské české technice v zatím



Felix Jenewein, Sv. Hubert (1903–1904)

nejpodrobnější studii, poukázal na zjištění svého někdejšího kolegy Igora Zhoře, že vyjma Ferdinanda Herčíka (1861–1923), který se integroval výborně a po svém zvolení dokonce odmítl rektorské křeslo, nebylo v prvních letech „mezi technickou školou a výtvarníky na ní působícími (...) těsnějšího vztahu“. O tom by snad mohlo svědčit i poměrně skromné množství výtvarných děl, která zde tito umělci zanechali.

Nejstarší snahy o založení umělecké sbírky univerzity se patrně datují už do roku 1924, kdy škola po smrti Ferdinanda Herčíka koupila jeho obraz Pohled na Prahu, který se dnes bohužel nedaří dohledat. O rok později pak tehdejší rektor Bohumil Vlček oslovil ministerstvo s žádostí o svolení k nákupu dvou

obrazů od Hanuše Schwaigera. Zdá se, že tímto akvizičním úsilím univerzity skončilo. Úcta, kterou k univerzitě chovala vdova předčasně zemřelého profesora Felixe Jeneweina, je zřejmá z obsahu závěti, v níž škole v roce 1941 odkázala dva menší obrazy a dům v malířově rodném městě Kutná Hora, z jehož prodeje měl být financován fond na podporu chudých studentů. Myšlenku nadace škola zavrhl v politicky složitých 50. letech a jeden z obrazů – studie houslisty – předaný univerzitě v roce 1944 dnes už také není k nalezení.

Přestože i na provozně starší německé technice v Brně (1873–1945) působili výtvarníci, nejvýznamnější osobností uměleckého světa, kterou lze s touto zaniklou univerzitou spojit, je její absolvent, rakouský spisovatel Robert Musil (1880–1942), jenž se do dějin světové literatury trvale zapsal svým slavným románem *Muž bez vlastností* (1930–1943). V Brně ale překvapivě absolvoval obor strojní inženýrství a literární sklony se u něj naplno projevil, až když se usadil v Berlíně a ve Vídni. Umělci, které v této době zaměstnávala česká technika, jsou dnes poněkud pozapomenuti, přestože někteří z nich nebyli ve své době za hranicemi zcela neznámí



Josef Šíma, Kaunicovy koleje (asi 1920); © GASK – Galerie Středočeského kraje, Kutná Hora

a nepochybně se jednalo o respektované osobnosti. Výjimku tvoří malíř Josef Šíma (1891–1971), který na české technice během první světové války krátce studoval stavební inženýrství a v zimním semestru 1920 zde působil jako asistent svého bývalého pedagoga Ferdinanda Herčíka, u něž na Odboru architektury a pozemního stavitelství krátce vyučoval technické kreslení.

Světového věhlasu moderního malíře Josefa Šímy, který se po odchodu z Československa v roce 1920 prosadil ve Francii, dosud žádný z umělců působících na VUT nedosáhl. Ještě než opustil Brno, kde na průmyslovce vyučoval jeho otec, zachytil stylizovanou podobu Kounicových kolejí v olejomalbě, kterou dnes najdeme ve sbírkách Galerie Středočeského kraje.

Vojtěch Eduard Šaff, portrét iniciátora vzniku české techniky Antonína Rezka (1901)



#### Summary:

It is little known that artists have been present at the BUT since its very beginning, when the university was founded in 1899. Among the first artists who worked at the university were painters Hanuš Schwaiger, Felix Jenewein and Ferdinand Herčík, his assistants Josef Klír, Emil Hlavica, Emil Králík, Josef Šíma and Jaroslav Král, as well as sculptors Václav Hynek Mach and Vojtěch Eduard Šaff.

# JANA KOŘÍNKOVÁ: NAPROSTÝ ZÁKLAD JE VE SPOLUPRÁCI

Historička umění, pedagožka a od roku 2020 i ředitelka Nakladatelství VUTIUM. Mezi tyto tři oblasti svého pracovního zájmu se snaží Jana Kořínková rozdělit svůj čas.

JANA NOVOTNÁ / FOTO VÁCLAV KONÍČEK

Jana Kořínková vystudovala pětileté anglicko-české gymnázium v Olomouci a v roce 2000 nastoupila na dějiny umění a anglistiku na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Na dějinách umění se zaměřila na vrcholný středověk, konkrétně parléřovské stopy na Moravě. Její školitelka Milena Bartlová ji ještě jako studentku vyzvala, aby se jako překladatelka podílela na přípravě monografie *Karel IV., císař z Boží milosti*, která tehdy vznikala ke stejnojmenné výstavě. „Byla mimořádná z hlediska zastoupených děl i mezinárodní spolupráce. Podařilo se shromáždit řadu artefaktů českého středověkého umění ze zahraničních sbírek, do katalogu přispělo několik zahraničních badatelů, takže jsem měla možnost překládat texty opravdových veličin. Za odměnu jsem se mohla účastnit exkurzí po památkách z doby Karla IV. a dostala jsem se na místa, kam už se asi nikdy nedostanu. Zanechalo to ve mně celoživotní dojem,“ vzpomíná Jana Kořínková.

Všechno nasvědčovalo tomu, že středověk se má stát jejím osudem, přesto posléze upřela svůj zájem zcela odlišným směrem – na umění ve veřejném prostoru v období socialismu. Svou zásluhu na tom měl Pavel Karous, jenž kolem roku 2005 spustil projekt *Vetřelci a volavky*, a mnoho dalších lidí po celé republice, kteří se podíleli na vyhledávání děl z doby totality. „V roce 2007 se mi narodil syn a já jsem jezdila s kočárkem po brněnských sídlišťích a fotila umění na veřejných prostranstvích. Devadesátá léta probíhala pod heslem ‚co udělali komunisti, to za nic nestojí‘ a v reakci na to vznikaly iniciativy, které cenná umělecká díla a obytné soubory chránily před developery a potvrzovaly tím jejich kvalitu. Některé kvalitní realizace si o ochranu samy řeknou a samy se vám připomínají,“ je přesvědčena Jana Kořínková.

V té době si uvědomila, že je jedno, jakým obdobím se kunsthistorik zabývá, důležitá je metoda. „Tu metodu nám na škole předala už zmíněná Milena Bartlová, která nás naučila používat heuristiku jako

metodu dohledávání informací, archivní výzkum, ověřování zdrojů. Jakmile zmizí všeobecná paměť, je to s výzkumem horší,“ podotýká badatelka. Začala přemýšlet, zda vůbec existuje normalizační umění, a pokud ano, co ho definuje. „To byla výzkumná otázka. Ve středověku se ptáte, kdo je donátorem, iniciátorem vzniku díla, a v 70. letech se musíte ptát, kdo měl ideovou kontrolu nad dílem, když ho platil, takže je to vlastně podobné. Nezáleží jen na předmětu výzkumu, ale také na metodě, která vede k tomu, že člověk se nevzdá a pokračuje,“ zdůrazňuje.

**NENÍ DŮLEŽITÉ, JAKÝM OBDOBÍM SE KUNSTHISTORIK ZABÝVÁ, DŮLEŽITÁ JE METODA.**

Materiál k tématu se hromadil a Jana Kořínková se rozhodla, že své nálezy utřídí a zhodnotí v rámci doktorského studia. Ideálního školitele našla v Janu Sedlákově na Fakultě výtvarných umění a díky němu se v roce 2011 ocitla na VUT. Studium na FaVU uzavřela disertační prací o výtvarném umění brněnských sídlišť



v období 1948–1989. Byl jí nabídnut zaměstnanecký poměr a začala učit. „Od začátku promítám výsledky svého výzkumu do výuky, takže studenti to mají každý rok trochu jinak. Učím, co je právě aktuální. Zavedla jsem předmět Výtvarné umění v brněnské architektuře po roce 1945, kde vždy vysvětlím institucionální pozadí fungování kultury za socialismu a na to navazujeme terénním výzkumem s konkrétními jmény a díly v Brně. Funguje to pro objasnění situace v celé republice a potažmo i ve východním bloku,“ vysvětluje pedagoga. Dalším předmětem, který vymysleli s kolegou Karlem Bařinou, je tvorba autorského portfolia a spolu s Ladislavem Jacksonem zavedli nově Dějiny designu.

**VÝSLEDKY SVÉHO VÝZKUMU PROMÍTÁM DO VÝUKY, TAKŽE STUDENTI TO MAJÍ KAŽDÝ ROK TROCHU JINAK. UČÍM, CO JE PŘÁVĚ AKTUÁLNÍ.**

To, že dnes působí ve funkci ředitelky nakladatelství VUT, zdůvodňuje Jana Kořínková tím, že jako vědkyně měla vždy vlastní publikační činnost. „Průběžně jsem se seznamovala s editorskou prací, spolupracovala s grafiky, ilustrátory. Publikování jsem považovala i za součást výuky na FaVU, kdy jsem dávala příležitost mladým tvůrcům, a i když to s sebou nese problémy, věřila jsem, že je to správné. Díky tomu se nám na FaVU podařilo vydat některé ceněné monografie a spolupracovat se začínajícími grafiky, kteří už šli do světa a daří se jim,“ vyzdvihuje současná ředitelka VUTIA. Publikační činnost spadala i do její práce prodávanky FaVU pro výzkum a kvalitu. Později se stala členkou ediční rady Nakladatelství VUTIAM a v roce 2020, když bylo vypsané výběrové řízení na ředitele nakladatelství, byla pobídnuta, aby se přihlásila. Vyšlo to. „Jako ředitelka nakladatelství už nejsem v pozici autora, ale můžu zasáhnout do výběru grafika, navrhnout některé úpravy, doporučit recenzenty, zkrátka dělat všechno pro to, aby nám byl výsledek maximálně ke cti. Máme se jako univerzita čím chlubit, a má-li kniha kvalitní grafickou úpravu, zasáhne větší cílovou skupinu a budeme víc vidět. Naprostý základ je ale ve spolupráci.“

**S HISTORIČKOU UMĚNÍ DAGMAR ČERNOUŠKOVOU JSME SI PŘEDSEVZALY VRÁTIT ADOLFA LOOSE ZPÁTKY DO RODNÉHO BRNA.**

Vedle výuky a vedení nakladatelství žije Jana Kořínková velmi intenzivně svou vědecko-výzkumnou prací. Její dosud nejrozsáhlejší a také nejvýznamnější výzkum proběhl ke 150. výročí narození Adolfa Loose. „S historičkou umění Dagmar Černouškovou, s níž badatelsky pečujeme o historii města Brna, jsme si předsevzaly vrátit Adolfa Loose, tohoto iniciátora moderní architektury, myslitele, ale i provokatéra s velmi kontroverzní minulostí, zpátky do rodného Brna,“ vysvětluje vědkyně, která je přesvědčena, že záměr by se v takové míře nikdy nepodařilo uskutečnit bez rozsáhlé přeshraniční spolupráce. „Ukázalo se, že obstojíme v mezinárodním kontextu, svůj výzkum jsme s kolegyní několikrát prezentovaly ve Vídni, jednou na konferenci v Hofburgu, kde na nás v Sále předků shlížela z obrazu Marie Terezie. To byl silný zážitek,“ říká Jana Kořínková. Výzkum má však i praktické využití, podařilo se například nashromáždit podklady pro nadcházející rekonstrukci Loosovy vily v Hrušovanech u Brna. Tématem jejího současného výzkumu je spolupráce sochařky Evy Kmentové s brněnskými architekty a podklady pro další, spíše oddychové téma shrmažďuje s Ladislavem Jacksonem. Jde o kuchařku inspirovanou archivními gastronomickými poznámkami, tipy a recepty architektů uplynulých dvou staletí.

V práci ředitelky nakladatelství ji nejvíc trápí, že univerzita nemá interní

předpis, kterým by se definovaly mechanismy a vztah akademického nakladatelství k vydavatelské činnosti fakult. „Věřím, že takový dokument by mohl vyřešit i skladové zásoby, které nás tu historicky sužují. Je mi líto, že občas slyším, že nemáme dobrou distribuci. Máme vynikající distribuci, bez které bychom při absenci stálého prodejního místa nic neprodali. Obraty z prodejů jdou každoročně nad milion korun. Ve spolupráci s Domem umění města Brna a Galeriemi TIC se nám před dvěma lety podařilo založit knižní festival Brno Book Open, jehož letošní ročník proběhne začátkem prosince v brněnském KUMSTu. Podílíme se na přípravě univerzitního e-shopu, který prodej ještě zefektivní a umožní nám větší konkurenceschopnost v tvorbě prodejní ceny,“ vypočítává ředitelka a nezapomene zmínit ani své letité přání, aby měla univerzita kontaktní místo na dobré adrese. „Mohly by se tam prodávat knihy a propagační předměty, pořádat křty, přednášky, vernisáže a společenská setkání. Takové místo by univerzitě moc slušelo,“ je přesvědčena Jana Kořínková.

#### Summary:

**Art historian, teacher, and, since 2020, director of the VUTIAM Press. Jana Kořínková strives to divide her time between these three areas of her professional interest. Among other things, she is the co-author of a monograph on Adolf Loos, which was published on the occasion of the 150th anniversary of the architect's birth.**



MARKETING

**V AGENTUŘE COGNITO SE KREATIVITA PROLÍNÁ S TECHNIKOU**

## Domovské stránce VUT od ledna 2024 vévodí slogan a video, které udávají charakter letošního 125. výročí založení univerzity. Kreativní koncept k oslavám vznikl v agentuře Cognito, jehož marketingovou ředitelkou a spolujitelkou je absolventka Fakulty podnikatelské (FP) Michaela Luňáčková.

JANA NOVOTNÁ / FOTO ARCHIV COGNITO

**Byla jste výborná studentka, která chtěla co nejdřív uplatnit své znalosti. Věděla jste už na škole, co chcete dělat?**

V posledním ročníku už jsem věděla, že chci dělat v marketingu, takže ještě před státnicemi jsem nastupovala do agentury Business Factory. Táhlo mě to do kreativního prostředí. Škola mě dobře vybavila, takže jsem byla schopná dívat se na věci i z byznysového pohledu klienta i zadavatele, což je v marketingových a kreativních agenturách velká přidaná hodnota a konkurenční výhoda. Spolu s možností se kreativně vybití mi to přišlo jako ideální kombinace. Po covidu se všechno změnilo a věděla jsem, že chci dělat něco víc strategického, dlouhodobějšího než pouze FB reklamy. Odjakživa jsem měla tendence vést lidi, byla jsem vždy přirozený lídr s vlastní vizí. Takže jsem hledala novou příležitost. Za to, že jsem se dostala do Cognita, vděčím svému kamarádovi Janu Špičákovi, který už tady pracoval.

**Zdá se, že hned napodruhé jste našla práci snů. Jak to probíhalo?**

V září 2020 jsem nastoupila na pozici marketingový specialista a v podstatě jsem pokračovala v tom, co jsem dělala v předchozí práci: komunikace s klienty, vytváření digitálních kampaní, vymýšlení kreativních konceptů... Po několika měsících jsme s Honzou Jančou (CEO a majitelem) zjistili, že jsme si sedli, a jemu bylo jasné, že mám ambice něco vést. Během krátké doby jsme překopali celý marketingový tým, takže kdo je tam teď, toho jsem si osobně vybrala, následuje hodnoty firmy a vizi, rozumíme si. Lidé v týmu

vědí, že šéf je občas blázen – a to já někdy jsem –, a vědí, co chtějí, takže se nebojí převzít odpovědnost, což mi dává prostor pro to posouvat věci dál. Postupně jsem přesedlala na marketingovou ředitelku, to bylo začátkem roku 2022, a v květnu 2023 jsem se stala spolujitelkou firmy.

**To je blesková kariéra.**

Hodně je to způsobeno tím, že si s parťákem Honzou Jančou opravdu rozumíme a dobře se doplňujeme. Já řeším problémy až v okamžiku, kdy nastanou, nepřemýšlím tolik dopředu, někdy se rozhodnujím hodně pocitově. Sice se občas budím s obavami, že něco nezvládám, ale je to zkouška ohněm. Žít na tenkém ledě a s adrenalinem je pro mě něco, co mě v práci extrémně naplňuje.

**Motivační stres člověka povzbuzuje.**

Ano. Třeba když se blíží Ples VUT, kde jsem od roku 2018 v core teamu, a ve stejné době máme velkou sezonu i ve firmě, to pak o víkend po plesu úplně odpadne. Ale za ten pocit absolutního štěstí to stojí. Navíc Cognito teď prochází transformací – firma má dvě divize, vývojářskou a marketingovou, ale toto nastavení už neodpovídá potřebám trhu ani našim potřebám. Obě divize se natolik specifikovaly, že jsme se vloni rozhodli je oficiálně oddělit, a jakmile transformace doběhne, moje pozice se povýší na CEO marketingové agentury. Víím, že si občas můžu dovolit udělat chybu, protože mám skvělého parťáka, který je v byznysu o mnoho déle než já a vždycky mi pomůže. Chyby k podnikání patří a odpovědnost se přijímá

lépe, když víte, že v tom nejste sama a máte prostor pro risk.

**Jaká je ta vize, o které jste se zmínila?**

Ta vize je mít marketingovou a kreativní agenturu, která bude patřit k nejnovatивnějším v republice nejen z pohledu technologií, ale i charakteru firmy. Jsme nezávislá agentura. Máme hodně vyhraněný názor na věci, ale vždycky pracujeme s pokorou a snažíme se ukázat klientům, že pokud jejich firma neurčuje pravidla trhu, může je záměrně měnit nebo porušovat. Takže ta naše inovace spočívá v tom, že se na věc díváme z jiného úhlu pohledu – v tom jsme dobří a baví nás to. Jako příklad může posloužit marketingová a komunikační strategie města Aše. Místo abychom ho na mapě položili na západ, na konec nebo na začátek, otočili jsme mapu o 90 stupňů, takže jsme Aš umístili na špičku republiky. Město Aš to aktivně využívá a jsou na to hrdí.

**Jaký prostor mají v Cognitu umělecké disciplíny?**

Marketingová divize má dva týmy – marketingový a kreativní. Díky rokům ve vedení firmy jsem se naučila přemýšlet nejen kreativně, ale i racionálně, a i když vedení kreativních lidí je občas trochu náročnější, je to pro mě výzva, která mě baví. Právě upravujeme i vlastní identitu a tvoříme ji ve spolupráci s naší art directorkou Petrou Kašparovou a autorem původní identity Adamem Hrubým, který se podílel i na kampani Miluji tě, mé VUT. To máte dva umělce, navíc jednoho hyperaktivního. Jejich práce mě fascinuje, snažím se jim dát co

největší prostor, ale musíme myslet i na to, aby nápady byly zároveň funkční a dávaly smysl i byznysově. V komunikaci s kreativními lidmi pořád hledám tu správnou rovinu, protože je velmi snadné je demotivovat. Designérům a copywriterům důvěřuji, snažím se stát za nimi, ale občas je náročné to ukočírovat. Je to úplně jiná komunikace než s vývojáři, u kterých je všechno jasné dané. Chápu obě strany a musím najít rovnováhu, která přinese optimální řešení.

**Jste hrdá absolventka VUT?**

Myslím, že se můžu považovat za takový prototyp ambasadora univerzity, protože i když jsem školu v roce 2017 dokončila, VUT jsem nikdy neopustila. Už šestou sezonu je pro mě podzim ve znamení Plesu VUT, letos je navíc ples vyvrcholným oslav. V týmu jsme už všichni absolventi, každý má svou práci, ale plesu obětujeme úplně všechno. Pořád jsme s VUT nějak spojení. Je tam velký potenciál a za mě je to skvělá značka – je to prestižní technická univerzita. Zároveň se mi moc líbí rebrand, kterým univerzita před několika lety prošla a dají se s ním vytvářet krásné věci. A také mě bavily kampaně, u kterých jsem hrdost na univerzitu cítila i já – Miluji tě, mé VUT, VUT FU nebo Nejsem idol. Jednou bych chtěla takovou vyprodukovat pro VUT i v Cognito.

**Na čem jste postavili kampaň k výročí VUT?**

Je postavená na nové strategii univerzity, tedy představit VUT jako prestižní technickou univerzitu se skvělými výsledky ve vědě a výzkumu. Na začátku jsme si jasně stanovili hranice, v kterých se musíme držet, protože jde o důležitého hráče nejen na poli vzdělávání, ale i třetí role univerzity, takže je nutné vzbuzovat u veřejnosti seriózní emoce. Shodli jsme se, že budeme akcentovat sdělení, že VUT jako nejstarší brněnská univerzita rozvíjí technologickou excelenci. Excelence je vznešené slovo a perfektně popisuje prestiž, čímž u lidí vzbuzuje hrdost a pocit pýchy na jejich alma mater. O to nám šlo, aby absolventi, studenti a zaměstnanci pociťovali hrdost, že jsou součástí instituce,

jako je VUT, a potenciální studenti zase potřebu zjistit, že je VUT místo, kde se rozvíjí technologická excelence, a tím byli motivováni ke studiu na univerzitě. Celý koncept jsme dali do černé barvy, která excelenci podtrhuje a na které výrazně vyniká bílý symbol „T“ složený z propojených bodů. Pointa bodů, na nichž je založen i video, spočívala v tom, že všechno začalo v tom jediném bodě, kdy v roce 1899 došlo k malému velkému třesku a vzniklo VUT, a od té doby se v Brně, v evropském Silicon Valley, rozvíjí technologická excelence.

**Jak se v marketingové agentuře měří úspěch?**

Pokud děláme celou kampaň, pak je úspěchem jak spokojený klient, tak tvrdá data – zvýšený obrat, zvýšený počet přihlášek na univerzitu, zvýšené povědomí o značce a podobně. Vnímání uměleckého podílu práce se obecně měří obtížněji. Může to být například spontánní a podpořená znalost značky a její vnímání. Ale jedná se o dlouhodobou záležitost, kdy výsledky nepřicházejí hned, ale po několika měsících či letech. Doufám, že si univerzita na konci roku udělá průzkum, jaký dopad měl kreativní koncept a oslavy vůbec na míru znalosti značky.

**Summary:**

Since January 2024, the BUT homepage has been headed by a slogan and a video that set the tone for the 125th anniversary of the university this year. The creative concept for the celebrations was developed by the Cognito agency, whose marketing director and co-owner is Michaela Luňáčková, a graduate of the Faculty of Business and Management.

KRÁTKÁ ZPRÁVA



VÝSTAVA RES URBANAE

Metodické centrum moderní architektury v Brně sídlící v areálu vily Stiassni zve na výstavu Res Urbanae věnovanou proměnám Brna v průběhu posledních tří století. Zhlédnout ji můžete do 30. prosince 2024, vždy v pondělí, pátek a o víkendu od 10 do 16 hodin.

Autoři expozice, kterými byli odborníci na průmyslové stavby a moderní architekturu společně se studenty Fakulty architektury VUT, zmapovali klíčové body proměn města a zamysleli se nad možnostmi zachování a nového využití starých průmyslových areálů. Expozice zachycuje průmyslový vzestup Brna v 18. a 19. století, impulzy pro rozvoj moderní architektury, ale také válečné škody, znárodnění a socialistické vedení podniků či období po roce 1989.

Výstava je zároveň retrospektivou výuky oboru průmyslových staveb a jejich konverzí na Fakultě architektury VUT, který od konce 70. let minulého století vede profesorka Helena Zemánková. Jejím ateliérem za tu dobu prošly stovky studentů, z nichž někteří se stali předními odborníky v oboru industriálních staveb. Výstava kromě studentských projektů nového využití továrních objektů a areálů připomene také již proběhlé konverze nebo nedávné demolice.

Doprovodný program najdete na stránkách vily Stiassni v sekci akce: vila-stiassni.cz.

(RED)





# KUMST: UČÍME STUDENTY KREATIVNÍCH OBORŮ PODNIKAT

**Brněnský KUMST jako jedna z mála institucí v České republice poskytuje podporu podnikání v kreativních odvětvích. Významným zdrojem talentů je pro kreativní centrum Vysoké učení technické v Brně, zejména jeho Fakulta výtvarných umění (FaVU) a Fakulta architektury (FA).**

JANA NOVOTNÁ / FOTO ARCHIV KUMST

Iniciačním okamžikem pro vznik KUMSTu se v roce 2009, v době předsednictví České republiky v Radě EU, stala konference Fórum pro kreativní Evropu. Nastartovala zájem o větší podporu kultury v Evropě a poprvé se začalo mluvit o kreativních centrech. „Člověk znal dosud spíš kulturní centra a úvaha, že kreativita se netýká jen volných umění jako malby a sochařiny, ale i průmyslovějších dovedností, kterým dnes říkáme kreativní průmysly, byla tehdy nová. Už delší dobu se přitom vědělo, že design, architektura, hudební a filmová produkce, herní produkce a mnohá další odvětví mají potenciál nejen umělecký, ale i ekonomický, a také potenciál pro rozvoj města,“ objasňuje David Severa, který stojí v čele kreativního centra KUMST. Když v roce 2014 proběhlo v Brně mapování kreativních odvětví, vyšlo najevo, že zhruba deset procent ekonomicky aktivních subjektů spadá pod kreativní průmysly. To číslo bylo nadprůměrné a ve své době představovalo nevyužitý potenciál – ekonomickou vrstvu, s kterou se dosud cíleně nepracovalo.

„Moje oblíbené číslo je 3 800, což je počet subjektů jen v oblasti architektury,“ říká David Severa a doplňuje: „V Brně je to nejpočetnější oblast, velkou zásluhou i díky VUT, kde se

architektura vyučuje nejen na FA, ale i na Fakultě stavební. Z dotazování vyplynulo, že většina respondentů o sobě říká, že má mizivé znalosti v oblasti finanční gramotnosti, získávání dotačních a investičních zdrojů, marketingu či brandingů, a začala se formovat teorie kreativního centra.“ Původní záměr počítal s využitím budovy bývalé káznice na Cejlu, ale z důvodu památkové ochrany nebyl projekt realizovatelný. Klíčový okamžik nastal v roce 2017, když FaVU opustila dům v Údolní 19: o adrese kreativního centra bylo rozhodnuto. Vše probíhalo v úzké spolupráci s Jihomoravským inovačním centrem (JIC), které v té době již dvacet let rozvíjelo inovační podnikání, a zakladatelé KUMSTu začali zavedené postupy přetvářet pro kreativní a kulturní průmysly.

„Dnes máme poprvé za celou dobu fungování stoprocentně vytížené prostorové kapacity,“ říká současný šéf. „Finančně nám pomáhají coworkingové prostory, což jsou dočasná pracovní místa, kam člověk může přijít jen s notebookem. Průběžně uvažujeme o tom, jak tyto prostory lépe využít, a v současné době jednáme o pronájmu další budovy v Údolní, kam by se mohl přesunout Gamebaze.“ Jde o herní inkubátor, který se věnuje speciálně rozvoji herního průmyslu,

oblasti, která má v Brně dlouhou historii a značný potenciál co do zaměstnanosti lidí i ctížádosti stát se globálním artiklem. Gamebaze vznikl jako první herní inkubátor u nás a dnes je aktivní součástí KUMSTu. Jedním z inkubovaných týmů je mimo jiné i Ateliér duchů, který vznikl na FaVU. „Ateliér je v naší inkubační podpoře, ale taky nám hodně pomáhá s organizací workshopů. FaVU je se svým Ateliérem herních médií velkým zdrojem talentů, které se po odchodu ze školy snažíme odchytávat a vzdělávat je v podnikavosti,“ říká David Severa a vypočítává další členy pocházející z VUT. Vedle dnes již zavedených společností Visualove a Plastic Guys jsou to třeba video-mažeři Framehill nebo architektonické studio KOGAA, které se specializuje na revitalizaci brownfieldů. V herním inkubátoru jsou pak také studenti a absolventi Fakulty informačních technologií VUT. Jsou to například Petr Škorňok a Petr Melicherík, zakladatelé studia Twin Petes, nebo zakladatel týmu Finch bit Jakub Janšta.

Zmínění Plastic Guys vzešli jako vítězové z iniciativy VUT Pojd' podnikat! „Představují určitě hezký příklad klientů, kteří s námi mohou strávit většinu životního cyklu své firmy.



Plastic Guys jsou zároveň příkladem oblasti, do které bychom se chtěli v budoucnu víc profilovat, a tou je udržitelný design. Je to odvětví, jehož podpora je extrémně žádoucí," zdůrazňuje David Severa. I když soutěž Pojď podnikat! je podle něj zajímavým akcelerátorem, zastoupení kreativních odvětví je zde spíše okrajové. Hlavním zdrojem talentů je pro KUMST cílená spolupráce s konkrétními ateliéry a ročníky brněnských univerzit. „Například studenti Ateliéru produktového designu na FaVU si chtěli v KUMSTu uspořádat výstavu svých prací, díky tomu se o nás dozvěděli víc a někteří z nich se pak přihlásili do našich konzultací," uvádí ředitel KUMSTu modelovou situací.

Právě produktový design je další silně zastoupenou oblastí kreativních průmyslů. Nově se chce KUMST zaměřit na odbor průmyslového designu na Fakultě strojního inženýrství VUT, kde má výuka více než třicetiletou tradici. „Propojení průmyslového designu a brněnských technologických firem je pro nás extrémně zajímavé. Z Brna pochází třetina světově známých elektronových mikroskopů – tyto přístroje prorazily na mezinárodní scéně a potřebují špičkový design, skvělý branding a marketingovou strategii. I proto dává smysl podporovat kreativce jako grafická a marketingová studia, která mohou být nejdůležitějším partnerem pro to, aby se firmy z Brna staly globálními," zdůrazňuje David Severa. Na propojení produktových a průmyslových designérů a grafických studií s technologickými firmami se zaměřil i pilotní běh akce Tech & Creative,

který se v KUMSTu uskutečnil před začátkem léta.

Další perspektivní kategorií je oblast digitálních médií. „Patří sem jak gaming, tak třeba efekty, animace a tvorba videí – celý balík digitálních dovedností. Zajímaví jsou dnes třeba tvůrci, kteří se věnují módnímu designu v digitální podobě, takže designují oblečení jen pro virtuální prostředí. To je něco, čím by se člověk ještě nedávno neuživil, a dnes to může být velmi zajímavý byznys," soudí David Severa. Je přesvědčen, že jsme vstoupili do velmi živého období, kdy se jednotlivá odvětví začínají nejrůzněji překrývat a doplňovat.

Do KUMSTu může přijít pro pomoc každý. „Podle situace, v jaké se klient nachází, nabízáme různé způsoby, jak ho uspokojit. Každou první středu v měsíci pořádáme otevřené konzultace, kam může přijít kdokoli, a je jedno, jestli je to student, absolvent, nebo rodič po rodičovské dovolené. Žádný dotaz zde není špatný," vysvětluje ředitel KUMSTu. Kdo chce pokračovat dál, může navštěvovat skupinové konzultace, kde už jsou nějaká vstupní kritéria pro potenciální podnikatele, a po dobu tří měsíců se setkává s dalšími šesti tvůrci vedenými mentorem. Na konci už mají klienti prototyp svého produktu nebo služby, které si mohou vyzkoušet na zákaznících. „Dalším stupněm jsou individuální konzultace v programu Booster, který děláme spolu s JIC, ten už je výběrový, protože kapacity jsou limitované. Člověk má k dispozici dva konzultanty a musí už mít aspoň lehce

ověřený prototyp, zkrátka už musí vědět, s čím přichází. V první fázi se zde ověřuje zájem zákazníků, draftuje se marketingová strategie nebo se řeší právo, v druhé fázi už se jedná o uvedení na trh. Následovat mohou ještě individuální konzultace s externími experty, kde se řeší investice, vlastnictví firmy nebo tvorba týmu," upřesňuje David Severa. Pro vývoj prototypu mohou klienti využít dílnu FabLab, buď v JIC, nebo v KUMSTu, ta ale primárně slouží pro výuku a pořádání Akademií digitálního řemesla pro veřejnost.

Studentům a absolventům brněnských výtvarných škol může KUMST pomoci najít odpověď na otázku, co je čeká po studiu. Šéf KUMSTu je přesvědčen, že uvědomění studentů uměleckých škol, že se po škole budou muset uživit, dnes velmi posílilo. Svá slova dokládá na příkladu studentky FaVU Nikolky Chromečkové: „Už za studií začala přemýšlet, co by mohla po škole dělat, prošla si u nás skupinovými konzultacemi a nakonec se zaměřila na food design. Založila studio Besídka a začala designovat dezerty, ke kterým vytvořila celý koncept designového mobiliáře a se spolužákem Davidem Hotárkem za něj byla oceněna na Design Weeku ve Zlíně." Nezbývá než si přát více takových příběhů s dobrým koncem!

#### Summary:

**Since 2020, the Brno KUMST has been one of the few institutions in the Czech Republic to provide support for entrepreneurship in the creative industries. The Brno University of Technology, especially its Faculty of Fine Arts and Faculty of Architecture, are important sources of talent for the creative centre. Any creative wishing to start a business can come to KUMST for help.**

HUDBA

# KLARA WODEHN MEZI POKOJÍČKOVÝM RAPEM A CENOU VINYLÁ



HUDBA

**Ceny Vinyla už 13 let zviditelňují české alternativní hudebníky. Letošním objevem roku je rapperka, vokalistka a producentka Klara Wodehn, cenu za desku roku získal Václav Peloušek vystupující pod jménem Toyota Vangelis, oba absolventi FaVU. Klara Wodehn svou hudební kariéru odstartovala mezi čtyřmi stěnami svého dětského pokoje. Odtud svou tvorbu, v níž skloňuje environmentální žal, feminismus i prosté bytí v přírodě, šířila skrze sociální síť.**

HANA MARKO / FOTO DOMINIKA ZACHAROVÁ, ONDŘEJ PASTYŘÍK, JAKUB DANĚK

### Co je to za žánr – pokojíčkový rap?

To je můj vlastní. Rozhodla jsem se nečekat, až uzraje čas, kdy začnu chodit do profesionálních studií, ale naopak si přivlastnit, že jsou moje klipy natočené na mobil zvukově nedokonalé. Existuje žánr bedroom pop, který vznikl s nástupem YouTube. Tvorba hudby se demokratizovala – kdo měl laptop, mohl tvořit a sdílet. Bedroom pop označoval písničkáře, kteří píšou ve svém pokojíčku a nahrávají hudbu mezi jeho čtyřmi stěnami. Není produkčně kvalitní, ale má autentickou atmosféru. Rap vzniká stejným způsobem. Málodko začne nahrávat ve studiu, většina mladých rapperů tvoří a nahrává ve svém pokojíčku. Přišlo mi fajn nezakrývat to a jít s tím hned ven.

**Je to trend i ve vizuální tvorbě, který se promítá na síť. Posun od vuměl-kovanosti k realitě.**

Ano, v autenticitě je velká síla. Ukázat, v čem žijeme, včetně té nedokonalosti. A v hudbě je ten trend podobný. Bedroom pop je soběstačný žánr. Lidé ho nevnímají jako něco méněcenného.

**Jak se z vás stala známá pokojíčková rapperka?**

První impulz vycházel z klauzurní práce. Rozhodla jsem se zpracovat hudební dílo s videoklipem, a protože jsem fanda rapu, začala jsem rapovat. Uvědomila jsem si, že to můžu dělat. Hudbu jsem začala produkovat i díky tomu, že na FaVU jsou pro to skvělé podmínky – od učitelů po nahrávací studio. Moje hlavní platforma je instagram, kde jsem našla nejen posluchače, ale propojila



se i s hudebníky. Český alternativní rybníček je malý.

**Vaše hudební texty jsou plné asociací. Jak vaše tvorba probíhá?**

Vyvěrá ze svobody, nedokážu na sebe tlačit. Nevzniklo by z toho nic ryziho. Píšu hodně automaticky. Opravdu to připomíná asociativní psaní, napadne mě věta a pak se hrnou další slova. Má to asi základ v odhalení mých podvědomých procesů. Ale nepovažuji to za terapeutické psaní. Můj cíl není se z něčeho vypsát.

**Často se dotýkáte environmentalismu. Je to téma vaší generace?**

Ano. A mělo by to být téma každé generace. Je pro mě bolestivé vidět, jak vypadá ochrana přírody a kde se nachází na našem hodnotovém žebříčku. Na začátku v mé tvorbě převládala aktivistická nota ochrany přírody. Pramenilo to z environmentálního žalu. Postupně se to proměnilo v oslavu přírody a bytí v přírodě.

Chválou jsem se z toho žalu a frustrace začala dostávat novým způsobem. Je pro mě důležitý prožitek bytí u vody nebo na slunci. Když jdu po městě a vidím málo stromů, je mi z toho smutno. Protože stromy jsou „to ono“. A nevím, jestli bychom se s tím měli setkávat jen v efemérních momentech na chalupě, abychom tu krásu mohli prožít. Nechtěla bych, aby moje texty vyznívaly negativně nebo eskapicky. Víím, že příroda je i v nás. Proto se teď v tvorbě hodně opírám o nebe a oblaka, protože to je něco, co je nám všem společné. Propojují nás a vidíme je odkudkoliv.

**Součástí vašich písní jsou i videoklipy. Čím jsou specifické?**

Dělám je sama. Střih i vizuálně je moje. Jsou v nich nějaké vzorce a inspirovala jsem se videoklipy undergroundových rapperů, kteří netočí ve vysoké kvalitě a používají after effects. Využívám i vizuály z počítačových her nebo z anime. Nebo prostříhy z filmů. Ale jak poznávám víc lidí z fakulty, možná bych to žezlo

videotvorby předala. Přála bych si vidět něco, co je za hranicemi mých možností. Kam to lze ještě posunout.

**Jaký to byl pocit, když jste vyhrála kategorii Objev roku na cenách Vinyla?**

Já jsem tam i živě vystupovala a to pro mě byla velká věc. Přineslo mi to velkou radost. Nepotřebuju sbírat ceny, ale na tom aktu odměnění něco je. Uzavřelo to ve mně pocitu nejistoty. Dříve jsem měla silný imposter syndrom, a pokud mi někdo pochválil vystoupení, považovala jsem to za lež. Po ceně Vinyla jsem si říkala, že to už začíná být divné, že by lhali všichni. A přijala jsem fakt, že se moje tvorba někomu fakt líbí a nemusím se stydět.

**Máte před koncerty nebo při tvorbě nějaké rituály, které vám pomáhají?**

Dříve jsem pracovala s energií čaker a uzemněním. Živé hraní pro mě byl stres. Téma, které v sobě hodně řeším, je přehršel externích informací. Snažím se rozložit to pnutí mezi srdcem a hlavou. Dlouhodobě s tím zápasím. Ale někdy mi pomáhá právě samotná hudba. Když začnou s lehkostí padat asociace a slova, jako bych se dostávala zpátky k sobě. Nejde to vydrtit, do toho flow se musím dostat.

**Spolupracovala jste i na albu absolventa FaVU a zakladatele Basti Instruments Václava Palouška, který letos také uspěl na cenách Vinyla.**



Koláž z připravovaného klipu pro novou píseň Hyperstesk z EP Hyperion, jehož autorem je vizuální umělec Jakub Daněk.

Naše setkání byla esenciální záležitost. Vašek vyhledává mladé lidi, kteří dělají elektronickou hudbu, a propojuje je. On pro mě byl na české alternativní scéně záchytným bodem, který mě posunul dál. Žánr hyperpopu, kterému se věnuje, se perfektně potkal s mým rapováním. Máme několik společných písní, setkáváme se na koncertech a často vzájemně hostujeme.

**Na co se teď vaši posluchači můžou těšit?**

V září vyšlo nové LP nazvané *Hyperion* – je v tom odkaz na lyrický sci-fi román i na řeckého boha slunce. Tematicky navazuje na moji klasickou tvorbu týkající se přírody a duchovna. A nedávno mi vyšel singl s Oliverem Torrem, který mi dodělavá zvuk na zmíněném LP.

### Summary:

Rapper, vocalist and producer Klara Wodehn is this year's Vinyla Music Awards Discovery of the Year. The graduate of the Faculty of Fine Arts, BUT, started her music career within the walls of her childhood bedroom. From there, she spread her work echoing environmental grief, feminism and the desire to be in nature throughout social media.

### KRÁTKÁ ZPRÁVA



### ARCHITEKTI Z VUT ZKOUMALI OSUDY SVÝCH PŘEDCHŮDCŮ

Architekti z VUT se zapojili do mezinárodního výzkumu osudů architektů za druhé světové války pořádaného Královským institutem britských architektů (RIBA) a Asociací židovských uprchlíků (AJR). Brněnskou techniku na konferencích reprezentovali Vladimír Šlapeta a doktorandka Zuzana Ragulová.

Cílem projektu Přesídlené životy bylo zdokumentovat osudy architektů, kteří utekli před nacismem a hledali podporu u RIBA. Vladimír Šlapeta zde představil dílo olomouckého rodáka a žáka Adolfa Loose Jacquesa Groaga. O VUT se ale ve svých prezentacích zmiňovali i další účastníci, protože řada architektů, kteří unikli holokaustu, byli absolventi brněnské techniky. Výzkum, který řídily kurátorka fotosbírký RIBA Valeria Carullo a emeritní ředitelka architektonických sbírek RIBA Irena Murray-Žantovská (na fotce s V. Šlapetou), značně přispěl k rozšíření povědomí o zapomenutých architektech a jejich osudech.

Architekt Šlapeta navštívil v Londýně také české velvyslanectví, kde společností Friends of Czech Heritage představil český funkcionalismus za účasti kulturního rady Michala Žižlavského, emeritního ředitele zahraničního programu BBC sira Johna Tusy, architekta Ivana Margolia a potomků majitelů brněnských vil Ernsta Wiesnera.

(RED)  
FOTO ARCHIV VLADIMÍRA ŠLAPETY

# FOTOGRAFOVÉ U3V VIDÍ SVĚT JINÝMA OČIMA



Již třetí sérii fotografií pod názvem Brno, máme tě rádi připravili členové Fotoklubu U3V, který vznikl při Univerzitě třetího věku na VUT v roce 2013. Tradičně pořádají nadšení fotografové výstavu svých fotografií v červenci v Křížové chodbě Nové radnice v Brně pod záštitou primátorky města Brna a rektora VUT.

Jak název výstavy napovídá, zaměřují se frekventanti kurzu Digitální fotografie a počítačová grafika na téma svého města – města, v němž žijí a kde také chodí do školy. Jak sami říkají, fotografování je nutí nejen dívat se kolem sebe, přemýšlet o tom, co vidí a jak to zachytit, ale také se hýbat, protože při svých toulkách za snímky mnohdy nachodí kilometry. Mladším generacím chtějí svou aktivitou vzkázat, aby je nepodceňovaly. Jsou leckdy stejně učenliví jako mladí, a navíc se naučili vidět i věci, kterých si lidé běžně nevšimnou.

(RED) / FOTO ARCHIV FOTOKLUBU U3V



Jarmila Teglová, Majáles



Karla Chvátilová, Tesco I



Jiří Cícvárek, Moravák II



## Summary:

The third series of photographs titled Brno, We Love You was prepared by members of the U3V photo club, which was founded at the BUT in 2013. The enthusiastic photographers from the University of the Third Age traditionally exhibit their pictures in July in the Cloister of the New Town Hall in Brno.



# ARI DVOŘÁKŮ: HUDBA JE MATEMATIKA

Ari Dvořáků zvítězil se svou kompozicí *Petrichor* v prvním ročníku soutěže Nadačního fondu Hudba pro Věčnou naději, je autorem hudby k muzikálu *Hlubina* a pohádce *Příběhy králíčka Péti* a píše i povídky. Jako hudební umělec se cítí naprosto svobodný. Díky tomu, že absolvoval bakalářské studium programu audio inženýrství na Fakultě elektrotechniky a komunikačních technologií VUT, rozumí totiž i technické stránce tvorby hudby.

ZDEŇKA KOUBOVÁ / FOTO ARCHIV ARIHO DVOŘÁKŮ A LIBOR GALIA

Ari se po studiu na střední umělecké škole, kde se věnoval knižní ilustraci, chtěl vydat cestou studia skladby na konzervatoři. „Během konzultačních hodin jsem zjistil, že nechci, aby mi někdo do méj tvorby příliš zasahoval,“ říká Ari. Následně se pídil po tom, kde by získal vědomosti týkající se zpracování a produkce hudby. Šla mu matematika a fyzika, což ho směřovalo k technickým oborům. V té době nabízely vysoké školy zvukovou tvorbu, ale studium audio inženýrství bylo možné pouze na FEKT. „Chtěl jsem si rozšířit svůj skill set. Když nerozumíte technice, nemáte kompletní vhled do zákonitostí tvorby hudby a práce s ní,“ dodává na vysvětlenou Ari, který si ke studiu na VUT přidal ještě zvukový design na Masarykově univerzitě.

**KDYŽ NEROZUMÍTE TECHNICE, NEMÁTE KOMPLETNÍ VHLED DO ZÁKONITOSTÍ TVORBY HUDBY A PRÁCE S NÍ.**

„Výuka na FEKT byla skvělá. Především Jiří Schimmel a Ondřej Jirásek z audio inženýrství,“

konstatuje Ari. Tak jako naprostá většina studentů, ani Ari si předměty, které překračovaly jeho potřeby dosažení kýžených znalostí a které tak zacházely příliš do hloubky, neužíval. Bylo mu však jasné, že je potřeba je zvládnout.

Jakmile se dostal do třetího ročníku, zpracoval pod vedením Ondřeje

Jiráska bakalářskou práci Program na generování dvourozměrného Erlichova ladění. Podnět na toto téma vzešel od Petra Pařízka z JAMU. Ten měl požadavek vytvořit program, který by bylo možné využít didakticky a zároveň by mohl sloužit jako umělecká pomůcka. Ari nyní společně s Ondřejem Jiráskem pracuje na odborném článku, kde

Bennewitzovo kvarteto



téma své bakalářské práce dále rozvíjí.

### TÉMA NADĚJE ILUSTRUJE VE SVÉ VÍTĚZNÉ SKLADBĚ KAPKAMI DEŠTĚ DOPADAJÍCÍMI NA ZEM PO DLOUHÉM OBDOBÍ SUCHA.

„Hudba je matematika. Všechno, co zní dobře, se dá popsat matematicky,“ tvrdí Ari. „Když člověk ví, jak zvuk funguje, k mnoha skladatelským a aranžérským know-how se dostane logickou úvahou. Jakmile pak pravidla znáte nejen faktálně, ale zároveň rozumíte tomu, proč vznikla, máte daleko větší svobodu a lehkost v jejich porušování.“ Pro Ariho jako každého umělce je velice důležité absolvovat různé soutěže, které jsou skvělým přínosem do jeho portfolia. Proto se rozhodl účastnit i soutěže Nadačního fondu Hudba pro Věčnou naději, na kterou ho upozornil kamarád, taky hudebník. Věčná naděje je festival, který se věnuje dílům hudebních skladatelů tvořících v koncentračních táborech za druhé světové války. Přihlásili se nakonec oba, každý zvlášť se svou skladbou, a vzájemně se motivovali. Bylo nutné dodat notový soubor a také takzvaný render, jednoduché zpracování skladby pomocí softwaru, které si může porotce rovnou poslechnout. Porota soutěže vybrala Ariho skladbu Petrichor jako nejlepší v konkurenci českých i zahraničních tvůrců. „Jelikož zadané téma znělo Naděje, skladbou ilustruji kapky deště dopadající na zem po dlouhém

období sucha, a tomu také odpovídá název. Pojem petrichor označuje vůni, která v tomto okamžiku vzniká,“ vysvětluje mladý tvůrce.

Mezi další Ariho úspěšné počiny patří hudba k pohádce *Příběhy králíčka Péti*. Pohádku bude opět po letních prázdninách hrát Divadlo Radost. „Byla to skvělá práce, která mě moc bavila. Rád bych si něco podobného zopakoval,“ vzpomíná Ari.

Poměrně silně vnímá, že v současné společnosti je kladen velký důraz na produktivitu, proto se sám někdy příliš zabývá tím, že není produktivní, když na jeden den takzvaně vypne. „Učím se nevyčítat si to. Je potřeba si odpočinout a nechat to být, netlačit na pilu. Vím, že se druhý den ráno vzbudím a napíšu nějaké téma, jednu větu, která mě další den vystřelí třeba k celodennímu psaní,“ svěruje se Ari. Skvělým zázemím je mu, jak říká, jeho „Hobití nora“. Je to stará část domku se zahradou, kde bydlí. „Je tady klid, který potřebuji. Odstěhoval jsem se z Brna, protože mi vadil hluk z dopravy. U sebe doma tvořím nejraději,“ popisuje důvody odchodu z města Ari.

V blízké budoucnosti by se rád vrátil ke svému doposud nejrozsáhlejšímu dílu, muzikálu *Hlubina*, který měl premiéru a jednu reprízu v Dělnickém domě v Brně-Židenicích. Vzhledem k tomu, že to bylo před vypuknutím pandemie koronaviru, další domluvená vystoupení byla zrušena a nyní

je dílo u ledu. „Původní verzi jsem nacvičil s muzikálovým sborem First Smile a sedmičlenným orchestrem. Bohužel jsme kvůli covidu nestihli skladbu nahrát ve studiu,“ říká Ari. Nicméně téma *Hlubiny* je v nynějších souvislostech více než aktuální. Děj se odehrává na vesnici, která je zatím nezasažena válkou probíhající všude kolem. Vesničané se místo příprav na potenciální válku věnují nesmyslným hádkám kvůli zbudování plotu kolem propasti, až si tak vytvoří svoji vlastní válku. „Asi je na čase zapracovat na *Hlubině II*,“ dodává umělec.

### KDYŽ SI POTŘEBUJE ODPOČINOUT, SKVĚLÝM ZÁZEMÍM JE MU „HOBITÍ NORA“, STARÁ ČÁST DOMKU SE ZAHRADOU, KDE BYDLÍ.

Vykonávat práci umělce Arimu umožňují různé přivýdělký, kdy zvučí u televizní produkce nebo jako copywriter vytváří hudební aranže a kompozice. Spolupracuje převážně s amatérskými a poloprofesionálními hudebními tělesy. Působí v Symfonickém orchestru MUNI a v komorním orchestru Arthura Nikische. Výčet jeho úspěšných uměleckých aktivit prozatím uzavírájí povídky, které vycházejí mimo jiné v Brno writers group. Ve třech po sobě jdoucích ročnících zde obsadil třetí, druhé a naposledy první místo, a to s povídkou *The Fridge in the Tree*.

#### Summary:

Ari Dvořáků and his composition Petrichor won the Music for Everlasting Hope Fund's competition, and he also composed the music for the musical Hlubina (The Deep) and the fairy tale Příběhy králíčka Péti (The Tales of Péťa the Rabbit). He is a BA graduate of the Audio Engineering program at the Faculty of Electrical Engineering and Communication, BUT, so he understands the technical aspects of music production as well.



## SBOROVÝ ZPĚV

# ZPÍVÁTE RÁDI? STAŇTE SE ČLEMEM PĚVECKÉHO SBORU VOX IUVENALIS!



**Jak říká sbormistr pěveckého sboru VUT Jan Ocetek, zpěv je sice umělecká disciplína, ale intonace, rytmus a dynamika jsou fyzikálně měřitelné veličiny. Souvislost mezi technikou a hudbou je daná, ale ještě daleko důležitější je chuť studentů VUT ke zpěvu, která se projevuje napříč fakultami i obory.**

JANA NOVOTNÁ / FOTO ARCHIV VOX IUVENALIS

Vztah mezi brněnskou technikou a sborem Vox Iuvenalis označuje sbormistr jako proces postupného sblížení. Sám patřil do silné generace pěveckého sboru Gymnázia Vídeňská Mladí madrigalisté, která chtěla ve zpěvu pokračovat i po maturitě. „V roce 1993 jsme založili nejprve absolventský sbor, ale ten se stále rozšiřoval, a hlavně jsme na soutěžích vystupovali jako vysokoškolský sbor, a přitom jsme nepatřili pod žádnou vysokou školu. Protože mezi námi bylo hodně studentů VUT, vydal jsem se za tehdejším rektorem Janem Vrbkou, u kterého jsem našel pochopení. V roce 2000 jsme uzavřeli smlouvu o spolupráci a získali i možnost zkoušet na Fakultě architektury,“ vzpomíná Jan Ocetek.

**PŘED DVĚMA LETY VZNIKL NA FAVU PŘEDMĚT TEORIE A PRAXE VOKÁLNÍHO PROJEVU, KTERÝ JE PRO SBOR ZDROJEM NOVÝCH ČLENŮ.**

Po celou dobu existence sboru byla pro míru podpory ze strany univerzity vždy určující osobnost rektora, a protože současný rektor Ladislav Janíček považuje hudbu za důležitou součást života, těší se i Vox Iuvenalis jeho přízni. Od akademického roku 2022/2023 vznikl na Fakultě výtvarných umění předmět Teorie a praxe vokálního projevu, kam se mohou studenti VUT přihlásit a který je pro sbor zdrojem nových členů. „Je to pro nás ve vztahu k univerzitě nejceněnější krok, protože dosud jsme bojovali s tím, že se o nás mezi studenty moc nevědělo. Teď

se v rámci nového předmětu scházíme dvakrát týdně na tři hodiny a nováčky za chodu zapojujeme do fungujícího sboru. Je to zároveň nejlepší způsob, jak je nejen naučit zpívat, ale zároveň je seznámit s repertoárem,“ říká sbormistr, jehož cesta k oboru byla, jak říká, trošku krkolomná.

**NEJVĚTŠÍ RADOST MÁ SBORMISTR ZE ZPĚVÁKŮ, KTEŘÍ PROJDOU SBOREM JAKO STUDENTI A BAVÍ JE TO NATOLIK, ŽE ZŮSTANOU I PO STUDIU.**

Po gymnáziu vystudoval na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity (MU) obor hudební výchova a matematika, ale protože ho to úplně neuspokojovalo, navštěvoval navíc hudební vědu na Filozofické fakultě MU. „Nakonec jsem absolvoval s kombinací hudební výchova a hudební věda na MU a ve čtvrtáku jsem se přihlásil ještě na sbormistrovství na JAMU. Tehdy jsem zpíval v BMS Foerster a ve Vox Iuvenalis na mě jaksi přirozeně padla volba, že jsem nejpovolnější k vedení sboru. Průběžně jsem zkoušel s několika dalšími sbory, takže jsem postupně směřoval k sbormistrovství. Zpívání mě bavilo, ale pořád to pro mě byl spíš prostředek k lepšímu poznání práce sbormistra. Po absolvování JAMU jsem pracoval v Českém filharmonickém sboru Brno, ale Vox Iuvenalis pro mě pořád představoval možnost vlastní realizace,“ zdůrazňuje Jan Ocetek. Po čase na JAMU dokončil doktorát a poté i docenturu a dnes na škole působí jako vyučující a zároveň praktikující sbormistr.

Repertoár Vox Iuvenalis zahrnuje skladby od 16. století do současnosti se zaměřením na soudobou českou sborovou tvorbu a duchovní hudbu 20. století. To se samozřejmě neobejde bez kvalitní členské základny, i když je to někdy dost složité. „Ve sboru jsou pořád někteří ze zakládajících členů, ale došlo i k jisté generační pauze. Než vznikl zmíněný předmět na FaVU, dlouhou dobu k nám nikdo nový z VUT nepřišel. Dnes už máme asi deset nových členů ze současné generace studentů, ještě by to chtělo doplnit nějaké další z mladší generace a bude to fungovat,“ věří sbormistr. Do sboru se mohou přihlásit nejen studenti VUT v rámci tzv. svobodného předmětu na FaVU, ale



i další zájemci z jiných brněnských vysokých škol. Největší radost má sbormistr ze zpěváků, kteří projdou sborem jako studenti a baví je to natolik, že zůstanou i po studiu.

Aby byl sbor životaschopný a naplňoval představu sbormistra, měl by mít aspoň 45 členů. „Do 24 členů se jedná o komorní sbor, ten ale vyžaduje zkušené zpěváky s hlasovou výchovou. Mám radši velké sbory, a kdybych si mohl vybrat, tak chci aspoň šedesátku,“ směje se sbormistr. Spíše než obvyklý sborový repertoár hledá zajímavé skladby, které nejsou slyšet často. Se svou 35letou praxí už dokáže odhadnout, co má smysl. „Zpívali jsme třeba Requiem od Alfreda Schnittkeho, dokonce i Mozartovo Requiem, i když trochu jinak – v brněnském krematoriu, kde se hudební dílo skvěle doplňovalo s architektonicky výjimečným prostorem. Takovým pomyslným vrcholem byl v roce 2019 koncert v rámci Velikonočního festivalu duchovní hudby, kdy jsem spojil všechny své sbory a se 120 zpěváky předvedl Schnittkeho Koncert pro sbor v brněnském

jezuitském kostele, což byl pro všechny přítomné obrovský zážitek.“ V letošním Roce české hudby už má sbor za sebou dva koncerty. „Na říjen plánujeme koncert, který bude počtou brněnským sborovým skladatelům, jako je Evžen Zámečník, Jan Novák, Petr Řezníček nebo nestor Pavel Křížkovský,“ těší se sbormistr. V listopadu se již tradičně koná „dušičkový“ koncert, což je meditativně laděný koncert duchovní hudby, a v prosinci vánoční koncert ve dvoraně rektorátu, který letos případně na pátek 20. prosince.

**ZPÍVALI JSME MOZARTOVO REQUIEM V BRNĚNSKÉM KREMATORIU, KDE SE HUDEBNÍ DÍLO SKVĚLE DOPLŇovalo S ARCHITEKTONICKY VÝJIMEČNÝM PROSTOREM.**

Po skončení každého akademického roku Jana Ocetka zpravidla trápí, že neví, kdo ze stávajících členů bude pokračovat. Navíc do předmětu Teorie a praxe vokálního projevu se nováčci mohou přihlašovat až v polovině září, takže nikdy netuší, kolik jich bude. „Moc by mi pomohlo, kdyby se noví zájemci mohli do sboru hlásit

už v červnu, kdy vědí, že jsou na VUT přijati. Kdyby existovala možnost je oslovit a říct jim, že je tady sbor, do kterého se můžou přihlásit a v srpnu si už zazpívat na soustředění, bylo by to skvělé!“

**Summary:**

**The Vox Iuvenalis choir, led by choirmaster Jan Ocetek, has been active at the BUT since 1993. The course Theory and Practice of Vocal Expression has been an important source of new members for the ensemble; it has been running at the Faculty of Fine Arts since the 2022/2023 academic year and is open to anyone interested in singing.**

# METALICKÝ ŠPERK BRNĚNSKÉ TECHNIKY

Byla to vůbec první slévárna na vysokých školách tehdejší Československé republiky. V jejích pecích byla odlita řada uměleckých děl, kolem nichž každý den procházíme. A hlavně je to příběh jedné výjimečné osobnosti: profesora Františka Píška.

IVETA HOVORKOVÁ / FOTO JAN PROKOPIUS A ARCHIV VUT

Příběh slévárny na VUT nelze vyprávět odděleně od životního příběhu Františka Píška. Ten, ač pražský rodák, nakonec spojil většinu své profesní dráhy s brněnskou technikou. Škole přinesl ve své době ojedinělé propojení hlubokých odborných znalostí a bohaté zkušenosti z průmyslové praxe. Před nástupem na Českou vysokou školu technickou v Brně pracoval například pro Škodovy závody v Plzni, Pražskou železářskou společnost ve Dvoře Králové a další podniky.

Píšek byl v roce 1921 jmenován mimořádným profesorem nově zřízené stolice mechanické technologie II na české technice v Brně, o tři roky později se stal profesorem řádným. Právě sem datujeme zahájení výuky slévárenství na VUT. První absolventi oboru Slévárenské technologie ukončili studium v roce 1929.

**OBNOVENÁ TRADICE A SLÉVÁRNA SE STALY CENTREM UMĚLECKÉHO LITÍ NA ÚZEMÍ MĚSTA BRNA.**

„Až do první světové války bylo slévárenství popelkou mezi strojnickými provozy a také popelkou na vysoké škole. Teprve po první světové válce (...) došlo se k názoru, že se ve slévárně nevystačí již s empirií, že bude nutno slévárenskou výrobu postavit na vědecký podklad,“ vzpomíná Píšek ve své stati „Výchova

ve slévárenství“, jejíž nedatovaný, na stroji psaný originál najdeme v Archivu VUT.

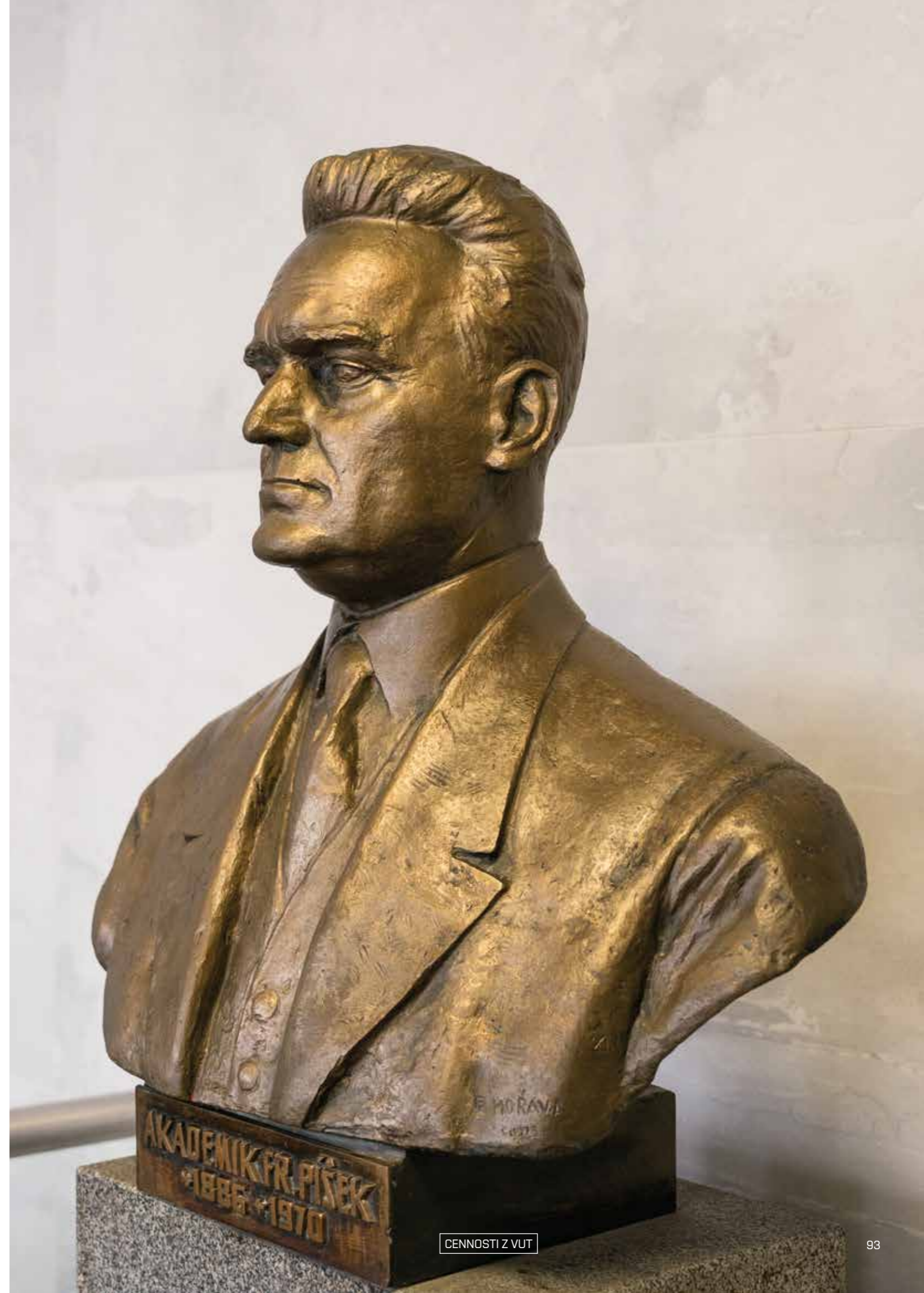
Faktem je, že v té době slévárny skutečně fungovaly spíše na základě dlouholetých zkušeností mistrů, kteří je vedli. Využívat v této oblasti nejnovější vědecké poznatky nebylo zvykem. Chyběl výzkum, literatura, odborné články. Už za svého působení v průmyslových podnicích se Píšek snažil o nápravu, avšak marně. Šanci dostal až na brněnské technice.

Pro českojazyčné vysoké školy v Brně nebyla meziválečná léta lehké období. Školy se prudce rozvíjely, zažívaly velkou svobodu, počet zájemců o studium rostl. Zároveň ale nedostávalo zázemí ani finance. Jen pro představu: celý ústav mechanické technologie II se v počátcích musel vejít do jediné místnosti se třemi okny. Odbor strojního a elektrotechnického inženýrství požadoval v polovině 20. let nový pavilon pro strojní dílny a laboratoře, k jejichž stavbě se přistoupilo jako k prvnímu z požadavků brněnské techniky už v roce 1925. Za téměř čtyři miliony korun byl vystavěn tzv. pavilon D, dokončený v akademickém roce 1927/1928. V přízemí budovy našla své místo i laboratorní slévárna se dvěma kuplovkami, sklopnou kelímkovou píčkou a elektrickou píčkou, sušicí komorou a formovacími stroji.

V místnostech se během akademického roku vyučovalo a o prázdninách se zde jeden až dva týdny konaly přednášky a cvičení pro zájemce z průmyslu. Profesor Píšek tak naplňoval svoji vizi úzké spolupráce vysokých škol s průmyslovou praxí. V letech 1929–1930 dokonce Píšek univerzitu vedl coby rektor, v předválečných letech 1934–1935 pak byl podruhé děkanem odboru strojního a elektrotechnického inženýrství (poprvé se jím stal už v letech 1923–1924). Navzdory omezeným prostředkům se mu podařilo vybudovat ve svém oboru špičkové pracoviště, které kromě slévárny tvořily i další specializované laboratoře, zejména chemická a metalografická. Prestiž svého oboru Píšek povýšil i tím, že v roce 1923 založil Československý odborný spolek slévárenský, jemuž do roku 1945 i předsedal, a roku 1926 stál také u zrodu Mezinárodního výboru slévárenských spolků. Byl odborníkem se skutečně světovým renomé.

**Z PRODUKCE SLÉVÁRNY VYCHÁZELY MEDAILE, PLAKETY, PAMĚTNÍ DESKY, BUSTY A MENŠÍ SOCHY ODLÉVANÉ Z BRONZU.**

Archiv slévárny z dob jejích počátků se bohužel nezachoval, a tak jsou informace o jejím chodu spíše kusé. Podle Otakara Fraňka, autora knih *Dějiny České vysoké školy technické*





v Brně, byla „slévárna udržována v chodu tím, že odlévala (po povolení ministerstvem) umělecké odlitky z litiny a bronzu“. Píškovi kolegové tak obnovovali tradici slavné blannenské litiny a slévárna se stala centrem uměleckého lití na území města Brna. Odlévaly se převážně plakety, ale i velmi cenné modely. Úroveň odlitků i následného cizelování a patinování byla tak vysoká, že byly plakety z brněnské univerzitní slévárny vystaveny v roce 1933 na výstavě uměleckých odlitků v Praze v Uměleckoprůmyslovém muzeu.

Celé republice, stejně jako zaměstnancům a posluchačům vysokých škol, převrátily život naruby německá okupace a druhá světová válka. Profesor Píšek prokázal, že má skutečně „nervy ze železa“, a brzy se zapojil do protinacistického odboje. Spolu s dalšími čtyřmi kolegy založili zemské vedení Petičního výboru Věrní zůstaneme, jehož ustavující schůze se konala v březnu 1941 v hotelu Passage v Brně, další konspirační schůzka pak proběhla v červnu téhož roku přímo v laboratoři profesora Píška. Už v září ale na protektorát tvrdě dopadla první heydrichiáda a rozjela se vlna zatýkání. Gestapo si

přišlo i pro profesora Píška, kterému se ovšem podařilo zatčení uniknout, odjet do Prahy a od 1. října 1941 do konce války se skrýval v ilegality. Franěk dokonce píše, že se Píšek „po zbytek války skrýval přímo v Terezíně pod okny stráž SS“.

**V SAMOTNÉ SLÉVÁRNĚ BYLA OD ROKU 2018 ZAVEDENA VÝROBA ODLITKŮ METODOU PŘESNÉHO LÍTÍ NA VYTAVITELNÝ MODEL.**

Po konci války se slévárna stala součástí obnovené České vysoké školy technické v Brně. Od roku 1946 vyráběla odlitky z šedé litiny a neželezných kovů – mosazi, bronzu, cínu a slitin hliníku, lité do pískových forem. Z produkce slévárny vycházely medaile, plakety, pamětní desky, busty a menší sochy odlévané převážně z bronzu. Odlitky nesly na rubu charakteristickou značku slévárny – sovi hlavu. Jedním z pozdějších odlitků je i busta profesora Píška od sochaře Františka Hořavy, která byla od roku 1975 umístěna před budovu VUT a nyní ji najdeme v atriu Fakulty strojního inženýrství v budově A1. Odhaduje se, že v poválečném období ve slévárně dnešního VUT vzniklo více než sto uměleckých odlitků.

Po roce 1951, kdy brněnská technika bojovala o přežití, se slévárna přesouvala: nejprve pod Vysokou školu stavební, v roce 1957 zase pod nově ustavené Vysoké učení technické, Fakultu energetickou. V roce 1960 byla vybudována slévárna a laboratoře v areálu v Údolní ulici. V témže roce odešel profesor Píšek do zasloužené penze. Zemřel 10. března 1970 v Brně.

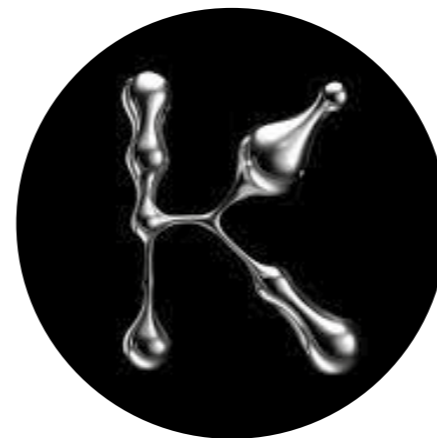
Už se tak nedožil posledního přesunu slévárny do areálu Fakulty strojní (dnes FSI) v kampusu Pod Palackého vrchem. Katedra slévárenství se pak ještě formálně přesouvala mezi fakultními ústavu, až v roce 2004 zakotvila v dnešním Ústavu strojírenské technologie jako Odbor slévárenství. Ten pokračuje nejen v inovacích magisterského studijního programu Slévárenská technologie, ale průběžně se modernizují i laboratoře a samotná slévárna – od roku 2018 byla například zavedena výroba odlitků metodou přesného lití na vytavitelný model. Vloni slévárna hostila velmi úspěšný první ročník mezinárodního kurzu pro specialisty v této oblasti a nyní se chystá akci zopakovat.

Už od založení Odboru slévárenství se ve fakultní slévárně vyráběly umělecké odlitky, které dnes doplňují také tvarově náročné odlitky pro prototypovou výrobu a výzkum. V uměleckém lití tamní odborníci pokračují dodnes. Například dvojice Fegurdu, bronzových postaviček mimozemšťanů od sochaře Václava Sigursona Kostohryze, kteří od jara 2023 zdobí prostor před brněnskou hvězdárnou na Kraví hoře, byla odlita – hádejte kde? Ve slévárně VUT.

#### Summary:

The history of the foundry at the Brno University of Technology dates back to the 1920s when it was the first workplace of its kind at universities in the former Czechoslovakia. Its entire history is inextricably linked with the personality of František Píšek, who excelled in combining professional knowledge with experience in industrial practice.

# STUDENTI STUDENTŮM STUDENTSKÉ SPOLKY PŘIPRAVUJÍ...



20. 9.–27. 10. 2024  
KREATIVNÍ TECHNIKA

#### Showroom KUMST

Výstava představuje kreativní obory VUT prostřednictvím prezentací prací studentů a pedagogů z Fakulty architektury, Fakulty výtvarných umění, Fakulty strojního inženýrství – Odboru průmyslového designu a Fakulty stavební – Ústavu architektury. [kumstbrno.cz/akce/](http://kumstbrno.cz/akce/)



16. 10. 2024  
HOKEJOVÝ SOUBOJ UNIVERZIT

#### Winning Group Arena

Hokejové týmy dvou největších brněnských univerzit VUT a MU se opět postaví proti sobě. Těšit se můžete na show plnou zábavy. Ne nadarmo se turnaj pyšní oceněním za nejlepší fanouškovský zážitek a drží rekord za nejhlasitější sportovní zápas v Česku. Start je v 17 hodin ve fanzóně před stadionem, pokračovat se bude až do rána na afterparty v Zoner Bobyhall. [hsubrno.cz](http://hsubrno.cz)



30. 10. 2024  
PH.D. DAY

#### FEKT VUT

Informační den pro doktorandské studující o postavení doktorandů ve společnosti, možnostech skloubení studijního a rodinného života, novinkách k tématům novely zákona o vysokých školách či nabídce kurzů.



13. 11. 2024  
STROJAŘSKÉ SCHODY

#### Výšková budova FSI

Běžecký závod do 18. patra nejvyšší univerzitní budovy v ČR určený pro studenty, zaměstnance i absolventy VUT. Startovné je pro každého účastníka 50 Kč. [fme.vutbr.cz/schody](http://fme.vutbr.cz/schody)



# KALENDÁŘ AKCÍ

## Maker Faire Brno



19.–20. 10. 2024  
MAKER FAIRE

**Výstaviště Brno, pavilon A1**  
Festival aktivně podporuje maker hnutí v ČR s cílem popularizovat technologie a kreativní tvoření [makerfaire.cz/brno/](http://makerfaire.cz/brno/)



24. 10. 2024  
DEN OPTIKY

**FSI, budova A5, přednáškový sál P2**  
Neformální setkání se zástupci VUT a firem zaměřujících se na optiku pro studenty i širší veřejnost [1url.cz/k1FVI](http://1url.cz/k1FVI)

7. 11. 2024  
SPACE4WOMEN

**Rektorát VUT**  
Talkshow s ženami, které se podílejí na kosmickém výzkumu a chtějí inspirovat další mladé ženy [czechspaceweek.com](http://czechspaceweek.com)



19.–22. 11. 2024  
GAUDEAMUS BRNO

**Výstaviště Brno, pavilon V**  
VUT na 30. ročníku největšího veletrhu vzdělávání v ČR [gaudeamus.cz/brno](http://gaudeamus.cz/brno)



28. 11. 2024  
CHEMIE JE ŽIVOT

**FCH VUT**  
Studentská konference určená pro studenty chemických a příbuzných oborů vysokých a středních škol se soutěží tvůrčí činnosti [fch.vut.cz/vav/konference/sok](http://fch.vut.cz/vav/konference/sok)



29. 11. 2024  
MEZINÁRODNÍ VĚDECKÁ RADA

**Aula rektorátu VUT**  
Slavnostní zasedání vědecké rady s udílením čestných doktorátů významným osobnostem [vut.cz/vav/mezinarodni-vedecka-rada](http://vut.cz/vav/mezinarodni-vedecka-rada)

# PLES VUT

když technika tančí na hranici neznáma



6. 12. 2024  
Pavilon P, BVV

[www.ples.vut.cz](http://www.ples.vut.cz)

ZA PODPORY



EXKLUZIVNÍ PARTNER



TECHNICKÉ  
VZDĚLÁVÁNÍ

125

1899–2024

VYSOKÉ UČENÍ  
TECHNICKÉ  
V BRNĚ

UMĚLECKÉ  
VZDĚLÁVÁNÍ

APLIKOVANÝ  
VÝZKUM

ZÁKLADNÍ  
VÝZKUM

UMĚNÍ A UMĚLECKÝ  
VÝZKUM

TVŮRČÍ ČINNOST

ŠPIČKOVÁ  
INFRASTRUKTURA

1899

125 LET ROZVÍJÍME  
TECHNOLOGICKOU EXCELENCI

[www.vut.cz/125](http://www.vut.cz/125)